

vergadering **26**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 27 februari 2019

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES	5
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	5
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Wouter Vanbesien en Björn Rzoska betreffende het garanderen van een ambitieuze Europese meerjarenbegroting – 1889 (2018-2019) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	5
ACTUELE VRAAG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de dalende interesse in de universitaire opleiding Nederlands	5
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over scholen die leerlingen verplichten om deel te nemen aan klimaatmarsen	
ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over scholen die hun leerlingen verplichten om deel te nemen aan betogingen	9
ACTUELE VRAAG van Nadia Sminate aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over nieuwe criteria voor de erkenning van geloofsgemeenschappen	
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de voorstellen van de minister inzake de erkenning van moskeeën	
ACTUELE VRAAG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de krachtlijnen vervat in het op 22 februari 2019 bekendgemaakte onderzoek naar de hervorming van de erkenningsprocedure voor de lokale geloofsgemeenschappen en de al dan niet verdere implementatie ervan	15
ACTUELE VRAAG van Imade Annouri aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de populariteit van extreemrechts bij jongeren	22
ACTUELE VRAAG van Orry Van de Wauwer aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het tekort aan chauffeurs bij De Lijn	28
ACTUELE VRAAG van Joris Vandenbroucke aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de vraag van De Lijn naar fors meer investeringsmiddelen	30
ACTUELE VRAAG van Peter Persyn aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over thuiszorg voor chronisch zieke kinderen	34
ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gevolgen voor de Vlaamse geestelijke gezondheidszorg van het matige succes van de terugbetaling van de psycholoog	38

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de voorgestelde versoepeling van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage (SWT) binnen het interprofessioneel akkoord en de gevolgen hiervan voor het Vlaamse activeringsbeleid	42
ACTUELE VRAAG van Daniëlle Vanwesenbeeck aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over een evaluatie van de afschaffing van het verplichte attest bedrijfsbeheer	46
ACTUELE VRAAG van Willem-Frederik Schiltz aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de doorbraak in het onderzoek waarbij waterstof wordt aangemaakt via zonnepanelen	
ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de doorbraak in de kleinschalige productie van waterstof	
ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over projecten rond waterstoftechnologie	50
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	55
ONTWERP VAN DECREET houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en het decreet betreffende de integrale jeugdhulp – 1732 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 4	55
Algemene bespreking	56
Artikelsgewijze bespreking	
ONTWERP VAN DECREET betreffende het individueel bezoldigd personen- vervoer – 1780 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 6	56
Algemene bespreking	64
Artikelsgewijze bespreking	
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme, gedaan te Warschau op 16 mei 2005 – 1796 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	65
Algemene bespreking	
Artikelsgewijze bespreking	
ONTWERP VAN DECREET tot uitvoering van maatregelen betreffende het onderwijs uit cao XI vanaf het schooljaar 2019-2020 – 1802 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	65
Algemene bespreking	66
Artikelsgewijze bespreking	
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkings- akkoord van 21 december 2018 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap betreffende het gebruik van de FM-frequentie Brussegem 95.2 MHz – 1827 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	66
Algemene bespreking	
Artikelsgewijze bespreking	
ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid – 1832 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	67
Algemene bespreking	
Artikelsgewijze bespreking	

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over een tweede rolwagen voor personen met een zware handicap – 1891 (2018-2019) – Nr. 1 Verslag	67
WIJZIGING VAN HET STATUUT VAN DE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGER EN VAN HET REGLEMENT VAN DE VZW PENSIOENEN VAN DE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGERS Bespreking en stemming	68
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Wouter Vanbesien en Björn Rzoska betreffende het garanderen van een ambitieuze Europese meerjarenbegroting – 1889 (2018-2019) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	68
ONTWERP VAN DECREET houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en het decreet betreffende de integrale jeugdhulp – 1732 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 4 Aangehouden stemmings Hoofdelijke stemming	70
ONTWERP VAN DECREET betreffende het individueel bezoldigd personenvervoer – 1780 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 6 Aangehouden stemmings	71
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme, gedaan te Warschau op 16 mei 2005 – 1796 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	72
ONTWERP VAN DECREET tot uitvoering van maatregelen betreffende het onderwijs uit cao XI vanaf het schooljaar 2019-2020 – 1802 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	72
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 21 december 2018 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap betreffende het gebruik van de FM-frequentie Brussegem 95.2 MHz – 1827 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	73
ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid – 1832 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	73
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	73
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	76
Individuele stemmings Vlaamse Volksvertegenwoordigers	76

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 14.09 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Rik Daems: ambtsverplichtingen;

Grete Remen: familieverplichtingen;

Ingeborg De Meulemeester, Maurice Helsen, Tine Soens, Karim Van Overmeire, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken: gezondheidsredenen.

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES

De voorzitter: Dames en heren, voor de CD&V-fractie zijn in de Commissie voor Onderwijs de heer Jenne De Potter als vast lid vervangen door de heer Orry Van de Wauwer en de heer Orry Van de Wauwer als plaatsvervangend lid vervangen door mevrouw An Christiaens.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 60/20)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Wouter Vanbesien en Björn Rzoska betreffende het garanderen van een ambitieuze Europese meerjarenbegroting

– **1889 (2018-2019) – Nr. 1**

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Björn Rzoska bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, mijn fractie zou graag bij hoogdringendheid een voorstel van resolutie op de agenda plaatsen betreffende het garanderen van een ambitieuze Europese meerjarenbegroting. Het parlementair document is ondertussen gepubliceerd en is ter beschikking.

De voorzitter: We zullen daar straks over beslissen.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de dalende interesse in de universitaire opleiding Nederlands

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Voorzitter, ik wil u feliciteren met uw biografie. Ik hoop dat u straks nog een signeersessie zult houden want ik denk dat er in dit halfroond nog veel handtekeningen in boeken ontbreken.

Minister, de afgelopen dagen hebben een aantal Neerlandici aan de alarmbel getrokken want het gaat niet zo goed met de opleidingen Neerlandistiek. We zien de studentenaantallen dalen. Over de loop van een aantal jaren zijn die studentenaantallen met een kwart of zelfs meer verminderd. In Nederland doen ze er zelfs nog een schepje bovenop want aan de Vrije Universiteit Amsterdam wordt de volledige opleiding Neerlandistiek geschrapt. U moet dat eens goed tot u laten doordringen. Amsterdam is de uitgevershoofdstad van ons taalgebied en daar wordt de opleiding Neerlandistiek geschrapt.

We kunnen dus stellen dat er problemen zijn. U hebt al aangekondigd dat u hierover met uw Nederlandse collega overleg zult plegen. Een aantal professoren pleiten, naar analogie met wat de afgelopen jaren voor Science, Technology, Engineering, Mathematics (STEM) is gebeurd, voor een Vlaams actieplan voor de talen. Mijn vraag is of u ook brood ziet in een dergelijk actieplan of, als we er direct een afkorting aan verbinden, in een dergelijk 'VLAT'?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, ik wil u op mijn beurt feliciteren met uw publicatie vandaag. Ze is in het Nederlands, wat ons enkel kan stimuleren om een lees oefening te maken.

Mijnheer Cordy, ik dank u voor uw actuele vraag. Ik hoopte al dat dit punt vandaag op de agenda zou staan want ik heb gemengde gevoelens bij de cijfers. Als we dit op Europees vlak bekijken, zien we dat de talenopleidingen op dit ogenblik overal in de EU een beetje zakken. Puur op basis van de cijfers van Eurostat, meer bepaald de rubriek waar de talenopleidingen inzitten, blijkt dat we het gemiddeld doen. We zitten op het niveau van Duitsland, doen het beter dan Nederland en doen het slechter dan een aantal andere landen. Dat resultaat is gemiddeld, maar uiteraard is ons taalgebied klein en is het Nederlands op zich een kleine, maar te koesteren taal.

Ik heb niet gewacht op de publicatie van de krantenartikelen deze week. In december 2018 heb ik hierover al met mijn Nederlandse collega gepraat. We hebben de Nederlandse Taalunie (NTU) gevraagd initiatief te nemen. De NTU vergadert in maart 2019 over de ontwikkeling van een actieplan dat aandacht heeft voor het behoud van de liefde voor taal. De keuze om in het hoger onderwijs Nederlands of taalkunde te studeren, is uiteraard een vrije keuze van de jongeren. We kunnen jongeren niet verplichten om die studie te volgen, maar we kunnen wel een actief beleid voeren. Dit betekent dat ze die zin om talen te studeren in het lager onderwijs of het secundair onderwijs hebben gekregen.

Ik heb de professoren gecontacteerd met de vraag of ze bereid zijn naar mijn kabinet te komen. Ze maken nu eerst een ronde langs de universiteiten om na te gaan hoe ze het draagvlak kunnen vergroten. We hebben afgesproken dat we elkaar begin april 2019 zullen zien. Ze zullen hun voorstellen dan op zak hebben.

Ik sta zeker open voor een actieplan. Eigenlijk komt dat er al, in samenwerking met de NTU, maar we hebben hier niet op gewacht. We nemen actie in het kleuteronderwijs, het lager onderwijs en het secundair onderwijs. We hebben ambitieuze eindtermen en er is veel aandacht voor begrijpend lezen. Ik heb daar middelen voor uitgetrokken en ik hoop dit alles te kunnen plaatsen in een allesomvattend plan, dat de zin van jongeren om talenstudies te volgen zal aanwakkeren.

Tot slot, als ik naar de huidige cijfers kijk, dan zie ik dat de daling bij talen bijvoorbeeld omgekeerd is aan de stijging voor bijvoorbeeld een gebied als

handelswetenschappen. Het heeft natuurlijk ook te maken met het economisch klimaat. Als er heel veel werk is voor heel veel mensen, dan neemt de interesse in de zogenaamde exacte opleidingen wat toe. Dat is een goede zaak, maar vaak zijn degenen die taalkunde studeren, ook de opleiders van morgen. Als we daar een onvoldoende aantal van zouden hebben, dan is dat bijzonder slecht voor ons onderwijs in het algemeen.

Dus, ja, er wordt actie ondernomen. Ik verwacht zowel van de Taalunie als van de professoren daaromtrent insteken.

Paul Cordy (N-VA): Dank u wel, minister. In onze maatschappij kiezen studenten gelukkig zelf wat ze willen studeren. Er is door een aantal mensen verwezen naar de effecten van STEM op de belangstelling voor onder meer taalkunde. Ik heb even de inschrijvingscijfers van de afgelopen jaren bekeken, afgezet tegenover de stijging van het totale aantal studenten. Dan zie je dat taal en letteren 40 procent marktaandeel verliest, terwijl dat bijvoorbeeld voor een opleiding moraalwetenschappen slechts 10 procent is. Rechten verliest ook ongeveer 10 procent en politieke en sociale wetenschappen verliest slechts 2 procent. Het zijn dus niet alleen de exacte wetenschappen die winnen ten opzichte van alle anderen, er zit wel wat nuance in. We zien dat vooral de talenopleidingen er het zwaarst onder te lijden hebben. Als je dan ziet dat in een onderwijsnet men een uur beknipt op het aanbod Nederlands, dan stel je je toch de vraag of we zeker in het secundair de belangstelling voor het Nederlands niet sterker moeten aanpakken dan we nu al doen.

De voorzitter: De heer Bogovic heeft het woord.

Franc Bogovic (Open Vld): Minister, niet alleen het Nederlands is aan het inboeten aan populariteit. Aan de VUB stond Duits het afgelopen jaar op een historisch laagtepunt. We kunnen dit koppelen aan de problematiek van het lerarentekort, die we hier al meermaals besproken hebben in de plenaire en in de commissies. Hebt u er een zicht op hoeveel van die mensen die talen studeren – Nederlands, Duits of andere talen –, ook effectief aan de slag gaan als leerkracht en aan de slag blijven als leerkracht? Door het feit dat Nederland minder populair wordt als afstudeerrichting, zullen we dan niet nog een bijkomend probleem hebben in de toekomst wat betreft leerkrachten Nederlands?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Dit thema volg ik via de Taalunie met begeestering. Minister, collega's, ik durf te zeggen dat ons onderwijs de voorbije decennia steeds meer 'on the job', vanuit een economisch perspectief wordt benaderd. Het gaat niet over STEM, denk ik. Het gaat over het economische dat domineert, zeker in het secundair onderwijs. Waar vroeger een brede, humane humanioraopleiding werd gegeven, met veel aandacht voor letteren, taal en geesteswetenschappen, boeten die nu in ten voordele van die directe professionele opleidingen. Ik denk dat een bredere bezinning nodig is.

Ik kan alleen maar refereren aan Martha Nussbaum en haar boek 'Not For Profit', waarin ze de achteruitgang van de geesteswetenschappen in het onderwijs en vooral van het literaire en de talenkennis onderstreept. Ik wil ook even zeggen dat een goede kennis van de taal ook in de economie noodzakelijk is. We moeten elkaar in alle sectoren van de samenleving goed begrijpen. Als we als gemeenschap een samenleving willen opbouwen, moeten we minstens onze moedertaal goed kunnen beheersen, al is dat met een regionaal accent.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Caron, dank u voor deze laatste zin. Wij komen uit dezelfde provincie, dus wij begrijpen elkaar ook in onze regionale accentjes bijzonder goed.

Collega's, ik zal starten met het verschil dat de leraar maakt, inpikkend op de vraag van de heer Cordy over het aantal uren Nederlands. Voor mij is elke leerkracht die lesgeeft in onze scholen, bij uitstek een taalleerkracht. Ook als je wiskunde geeft, moet je het Nederlands goed beheersen.

Hoe kunnen leerlingen complexe vraagstukken begrijpen, als ze de taal maar half beheersen? Laat de aandacht voor dat Nederlands dus niet verslappen. Het is voor mij heel elementair – ik heb dat in het verleden al geantwoord – dat er voldoende uren Nederlands gegeven worden. We geven dat signaal ook heel duidelijk in onze nieuwe eindtermen. Daar ligt de lat voor het Nederlands hoog. Er zijn zelfs uitbreidingsdoelen Nederlands gedefinieerd. En er is een basisgeletterdheid die we van iedereen verwachten. Wat dat betreft, wordt er dus zeker niet aan kwaliteit ingeboet. Integendeel, het is een kwaliteitsupgrade voor de toekomst.

Collega Caron, er is in de eindtermen ook aandacht voor wat u aanhaalt. Ik hoop echt dat we daar in de toekomst iets meer dan vandaag de focus op kunnen leggen. Want een jongere zal er nooit voor kiezen om een taalopleiding te volgen, als er niet op een of andere wijze een passie ontstaan is voor die taal. Dat is geen wetenschappelijke berekening, de keuze die je maakt in het hoger onderwijs. Meestal gaan jongeren kiezen voor iets waar ze hun hart in kunnen leggen.

Collega Bogovic, ik heb daarnet een beetje Europese cijfers gegeven, om het toch wat te relativiseren. Wij doen het in het hele gebied rond taal- en letterkunde, waar alle talen in zitten, gemiddeld goed. Maar we doen het bijvoorbeeld beter dan Finland. En dat had ik persoonlijk niet verwacht. We doen het bijvoorbeeld minder goed dan Oostenrijk. Er zijn dus landen die bij ons in de groep zitten, maar het is niet zo dat we de slechtste van de klas zijn. We zien wel globaal een mindere belangstelling.

De link met de lerarenopleiding is interessant, omdat veel mensen die talen studeren, uiteindelijk ook leraar worden. Maar we proberen daar ook op in te grijpen door vanaf volgend academiejaar jongeren de kans te geven om als ze de keuze in het hoger onderwijs maken, er onmiddellijk voor te kiezen om leerkracht te worden. Als je nu naar de universiteit gaat, volg je eerst een opleiding en daarna beslis je of je al dan niet leraar wilt worden. Jongeren die graag leraar willen worden, kunnen vanaf volgend jaar kiezen voor de opleiding die uitmondt in een educatieve master talen.

We werken dus, zoals iedereen hier vraagt, aan een masterplan. Maar we hebben niet gewacht. Het is geen theorie. Er zitten ook al taalmaatregelen ingebakken vanaf de kleuterklas. Ik hoop dat we de komende maanden samen met de professoren, en met de suggesties die ik zal krijgen van de Taalunie, nog een boost kunnen geven.

Collega Cordy, de aandacht en de interesse voor STEM hoeven niet haaks te staan op gemotiveerde jongeren die kiezen voor een taalopleiding. Het was nodig dat we een sprong maakten rond STEM, zeker voor de meisjes, omdat meer meisjes de sprong moeten durven te maken naar wetenschapsopleidingen. Maar u hebt absoluut een punt dat als we onvoldoende jongeren hebben die taalopleidingen volgen – en het is bij ons nog beter dan in Nederland – dat nefast is voor de toekomst van onze Nederlandse taal. Er wordt dus aan gewerkt.

Paul Cordy (N-VA): Ik wil er tot slot nog op wijzen dat taal meer is dan alleen maar een communicatiemiddel. Taal is het cultuurmiddel bij uitstek, het middel bij uitstek om een gemeenschap vorm te geven. Je moet eens kijken waar wij hier zitten: 124 mensen als vertegenwoordigers van een Vlaamse natie, een natie die er gekomen is door zich de laatste twee eeuwen als het ware aan haar taal uit het moeras op te trekken. Dat is iets dat wij moeten koesteren. Die taal gaat ook het middel zijn waarmee we nieuwkomers verleiden om van onze gemeenschap en

onze cultuur te houden. We moeten daarin blijven investeren, investeren in goede neerlandici, met liefde voor die taal in al haar aspecten, literatuur evengoed als het goed gesproken woord, het communicatiemiddel, en alles wat daarbij hoort. We moeten daarin blijven investeren. Dat is van levensbelang voor onze eigen gemeenschap. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over scholen die leerlingen verplichten om deel te nemen aan klimaatmarsen

ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over scholen die hun leerlingen verplichten om deel te nemen aan betogingen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, minister, beste aanwezigen, dit is een vraag die niet onbelangrijk is. En het toeval wil dat vandaag onze voorzitter zijn boek voorstelt. Op pagina 85 gaat het over betogen. Eigenlijk zouden we hier dus naadloos iets kunnen voorlezen. Ik ga dat niet doen. Ik zal mijn exemplaar zo dadelijk aan u geven, voorzitter. Dan kunt u het signeren. Dan moet het niet op die grote berg.

Collega's, dit is een belangrijke vraag. Veel jongeren engageren zich in deze tijden.

In de Week van de Vrijwilliger zien we heel veel jongeren die zich op allerlei manieren vrijwillig engageren om dingen te doen, en ook om een aantal betogingen te houden. Ze komen op straat omdat ze voor of tegen iets zijn – betogingen zijn meestal tegen iets, soms voor iets.

Vandaag stellen we vast dat een aantal scholen hun leerlingen verplichten om tijdens de lestijden mee te gaan betogen op straat, al dan niet met politieke slogans in de hand, en al dan niet met toespraken van politici. Het gebeurt tevens dat ouders 's avonds naar televisie kijken of 's morgens de krant openslaan, om dan te ontdekken dat hun eigen kinderen in die betoging meeliepen, zonder dat ze dat wisten. Ze wisten van niks, ze kunnen het alleen maar vaststellen, op televisie of in de krant.

En dat stemt natuurlijk tot nadenken. Minister, u hebt al heel wat plannen gemaakt en in actie omgezet – in deze en in de vorige legislatuur – net om het spijbelen, het niet naar school gaan en niet in de les zitten, tegen te gaan. Naar aanleiding van de krokusvakantie zult u binnenkort allicht weer allerlei vragen krijgen over luxeverzuim. We hebben met deze meerderheid het aantal dagen van problematische afwezigheid van een leerling teruggedrongen van tien naar vijf dagen. Maar we stellen ook vast dat bijvoorbeeld zieke leerlingen wel inhaallessen moeten volgen en inhaaltoetsen moeten doen, en de betogende leerlingen niet. We stellen vast dat leerlingen die niet mee gaan betogen scheef worden bekeken.

Minister, kunnen leerlingen tijdens de schooltijd door scholen worden verplicht om mee te gaan betogen?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, ik zou de collega's er toch op willen wijzen dat de sperperiode begonnen is, en dat het dus niet zomaar kan om reclame te maken voor politieke boeken in deze vergadering. (*Gelach*).

Minister, de voorbije weken zijn er mijns inziens opnieuw een aantal rode lijnen overschreden met betrekking tot het misbruiken van kinderen en jongeren in ons

onderwijs voor politieke doeleinden. Er waren al de lagereschoolkinderen die werden meegesleurd naar klimaatbetogingen, en vervolgens kwamen de kleuters aan bod. Het is nu al zo ver gekomen dat deelnemen aan een klimaatbetoging verplicht wordt. Het wordt als een schoolactiviteit gezien waar men verplicht aan moet deelnemen, op straffe van een sanctie.

Spijbelen wordt dus niet meer gesanctioneerd, maar zelfs gepropageerd. Een school in mijn eigen stad, Genk, dwong haar leerlingen om deel te nemen aan klimaatspijbelen. Wie niet wilde deelnemen, werd gestraft omdat hij spijbelde. Dat is de wereld op zijn kop. In Lier ging men nog een stapje verder: wie deelnam aan een tegenbetoging, werd zowaar zwaarder gestraft dan diegene die aan de reguliere betoging deelnamen.

Voor alle duidelijkheid: hoe meer jongeren zich maatschappelijk engageren, hoe beter. Hoe meer jongeren met een politieke interesse en een politieke overtuiging, hoe beter. Betogen mag en kan absoluut, maar dan na de lesuren, in de vrije tijd. Want ondertussen zien we dat de klimaathysterie ook in de scholen voor behoorlijk wat chaos en onduidelijkheid zorgt. De directies weten niet hoe ze ermee moeten omgaan. Spijbelen wordt niet meer gestraft, maar net aangemoedigd. Ik denk dat er ondertussen al acht weken wordt gespijbeld voor het klimaat.

Minister, hoe brengt u een einde aan die chaos in het onderwijs? Hoe maakt u met richtlijnen duidelijk dat spijbelen absoluut niet kan? Hoe gaat u vooral een einde maken aan het door scholen gepropageerde spijbelen in ons onderwijs?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Als u een antwoord wilt krijgen op uw vraag, dan is een van de mogelijkheden het stellen van een actuele vraag. Ik zal proberen om het hoofd koel te houden en zo correct mogelijk een antwoord te geven op de verschillende vragen die jullie allebei gesteld hebben.

Sta mij toe te zeggen dat ik het ongelooflijk goed vind dat jongeren zich dezer dagen engageren. Er is een periode geweest waarin we vonden dat jongeren in niets geïnteresseerd waren, en dat ze zich voor niets engageerden. We zien dezer dagen het tegendeel: jongeren engageren zich. Dat is goed. In onze eindtermen staat trouwens dat het goed is om de jongeren ook op school op te voeden, en ze kritisch en weerbaar te maken.

Ten tweede, u kunt van mij, minister van Onderwijs, niet verwachten dat ik zeg: 'Joepie, ga maar spijbelen!' Spijbelen is geen goede remedie. Voor sommige jongeren is het geen probleem om een aantal halve dagen tijdens de lesweek afwezig te zijn op school, maar voor andere jongeren is dat wél een probleem. Sowieso is het van belang dat scholen daar goed proberen mee om te gaan.

Het is niet ik, als minister, die de jongeren bij de kraag zal of zelfs kán grijpen. Het zijn de scholen die moeten bekijken op welke manier ze een antwoord bieden. Dat kan door met de jongeren inhaallessen af te spreken. Op sommige plaatsen gebeurt dat door zaken bespreekbaar te maken. Er zijn ook scholen die zeggen: 'Laat ons, in plaats van buiten de school te gaan, in de school werken rond het klimaat.' Dat zijn zaken die ik op zich heel positief vind. Het bijzonderste is dat er goede afspraken worden gemaakt.

Maar dan, ten derde, collega's, is er de voorbije weken een merkwaardig initiatief ontstaan. We zien op bepaalde plaatsen dat scholen zelf deelnemen aan marsen. Jullie stellen nu de vraag: 'Kan dat?' Collega's, dat kan niet zomaar. Maar – maar! –, als een school een buitenschoolse activiteit wil doen met een wandeling, bijvoorbeeld naar de burgemeester, zoals op zoveel plaatsen gebeurt, dan is dat perfect mogelijk. Hoe moet de school dat aanpakken? Eén, het moet deel uitmaken van het pedagogisch

project. Men moet aantonen op welke manier dit bijdraagt tot de leerplandoelstellingen. Maar twee – en dat wordt op een aantal plaatsen in Vlaanderen vergeten –, het is van belang dat de schoolraad daarover wordt geïnformeerd, dat er daarover met ouders en jongeren gecommuniceerd wordt. Want, collega's, vandaag zomaar beslissen om morgen mee op te stappen in een of ander initiatief, dat kan eigenlijk niet. Je moet het doorspreken met ouders en zeker met de school.

Wat het voor mij nog moeilijker maakt, is wanneer een school dan een brief stuurt en zegt: 'Wie niet komt, moet maar een ziektebriefje geven.' Alsof, of je nu ziek bent of niet, iedereen zomaar ziektebriefjes kan krijgen. Dat kan ik absoluut niet tolereren.

Maar als scholen, in het kader van een project op school, besluiten om op het einde van de week of op een bepaald moment deel te nemen aan een initiatief of om, samen met alle scholen, naar een burgemeester of schepencollege te stappen, dan is dat in principe geen verboden activiteit. Ik was deze voormiddag trouwens, samen met collega Somers, in een van onze Mechelse scholen. Daar kregen wij een overzicht van de initiatieven die werden genomen tegen pesten. En wat hebben wij daar gezien, mijnheer de burgemeester? In 2018 is er een mars georganiseerd tegen pesten. Alle scholen hebben daaraan deelgenomen. Ook de ouders wisten daarvan. Maar dat maakte deel uit van een traject dat de school gelopen had.

Dus, collega's, ja, op zich kun je dat perfect organiseren. Maar het moet passen in de manier waarop je je project uitrolt. Het moet goed doorgesproken zijn met ouders en leerlingen. En dan is het uiteraard, collega's, geen spijbelen meer. Je kunt onmogelijk een hele school verplichten om te spijbelen en zeggen: 'Wie niet meedoet aan een activiteit, die spijbelt.' Dat is de wereld op zijn kop.

Dus ofwel organiseer je het in het kader van een project en maak je daarvan een orgelpunt. Ofwel doe je er niet aan mee en als jongeren dan meelopen in een mars, is het effectief spijbelen.

Collega's, als ouders zich niet kunnen verzoenen met de manier waarop er op een school wordt gewerkt, kunnen zij zich ook richten tot de Commissie Zorgvuldig Bestuur. Die zal daar sowieso een uitspraak over doen. Een paar weken geleden kreeg ik een vraag van de heer Daniëls over het organiseren van politieke activiteiten op school. Het is dezelfde commissie die daarover een uitspraak zal doen.

Collega's, alles hangt er dus van af op welke wijze een school dit inbedt in het geheel van haar werking. 'One-shots' kunnen niet. En als ouders menen dat er aan politiek wordt gedaan of dat er zaken gebeuren die totaal niet kunnen, dan kunnen zij zich wenden tot de Commissie Zorgvuldig Bestuur, die daarover een heel afgewogen uitspraak zal doen. *(Applaus bij CD&V en Open Vld)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u. U laat er geen onduidelijkheid over bestaan: kinderen kunnen niet worden verplicht om mee te gaan naar betogingen. U hebt het over 'één activiteit', maar in sommige scholen gaat het ondertussen over meerdere keren dat die leerlingen, telkens op hetzelfde moment, afwezig zijn.

U hebt het juist gezegd: ons onderwijs wil kinderen en leerlingen kritisch laten nadenken en weerbaar maken. Dat moet inderdaad de vraag worden gesteld: waar kun je dat het best? Wandelend op straat of op school? Dat is een terechte vraag, die scholen moeten afwegen. Mét de ouders, zoals u terecht zegt, op een schoolraad.

Want ik zie mails en brieven verschijnen waarin staat: 'Wij moeten meedoen aan die betoging want het staat in ons leerplan.' Bijna alsof wij in het parlement hier

hebben gezegd dat je mee moet gaan betogen. Collega's, er zijn nieuwe eindtermen voor de eerste graad, maar dat staat daar niet in.

We moeten ook opletten dat het 'brossen', het spijbelen, niet genormaliseerd wordt, want dan zitten we natuurlijk opnieuw in de problemen met onze spijbelactieplannen. Ik wil toch ook nog aanhalen dat de leerkrachten al die inhaallessen en bijlessen moeten organiseren. Zijn die eigenlijk geraadpleegd in het lokaal overlegcomité om dat georganiseerd te krijgen, of komt dat er zomaar bij? Hebben zij daar ook nog een stem in?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, het is goed dat u duidelijk gemaakt hebt dat het verplichten van leerlingen, buiten hun vrije wil en zonder medeweten of goedkeuring van de ouders, om aan al die ideologisch gekleurde betogingen deel te nemen, niet kan.

Anderzijds stel ik vast dat u tegenover het spijbelen van scholieren als dusdanig wel een gedoogbeleid hanteert. Dat vind ik een beetje bevreemdend voor een minister van Onderwijs. Ik vind dat u minstens het signaal kunt en moet geven dat leerlingen tijdens de lessen op de schoolbanken horen. Bovendien zou ik, wat de ideologische kleuring van leerkrachten en directies betreft, ook willen wijzen op de eindtermen. Daarin werd het kritisch denken als een van de sleutelcompetenties naar voren geschoven. Toch stellen we in de praktijk vast dat heel wat leerlingen, leerkrachten en schooldirecties dit kritisch denken aan de kant schuiven ten voordele van hun eigen, meestal linkse, bekeringsijver. Minister, ook daartegen moet u zich duidelijk uitspreken. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, collega's, vooreerst heb ik veel respect en waardering voor jongeren die zich engageren, ook voor het klimaat. Met een vleugje nostalgie dacht ik terug aan mijn eigen jeugd en studententijd, en aan boeken die toen inspirerend waren. Ik geef twee thema's: 'de wereld, ons dorp' en 'grenzen aan de groei'. Dat zijn andere thema's, maar misschien toch niet zo anders.

De vraag van vandaag is natuurlijk: hoe staan we tegenover de acties die gebeuren met steun van scholen en deelname van hele klassen? Minister, bij mijn weten zijn dit, juridisch gezien, extra-murosactiviteiten. U hebt terecht gewezen op de noodzaak van de inspraak van schoolraden. Is het ook niet zo dat, wat het basisonderwijs betreft, een uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de ouders noodzakelijk is?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Onze fractie juicht engagement van jonge mensen toe. We hebben hier in het verleden al zo veel vragen gekregen over tanend engagement. Nu is er engagement. Juich dat alstublieft toe, wees daar niet te cynisch over. Of het nu over het klimaat gaat, of zoals een jaar geleden, toen een aantal scholen in het Brusselse ook tijdens de schooluren rond het fijn stof actief waren, of over verkeersonveiligheid in de buurt van scholen, dat soort engagement van leerkrachten en leerlingen juichen wij toe.

Wij stellen vast dat eigenlijk het overgrote deel van de scholen en leerkrachten er zeer verstandig mee omgaat. Ik ken bij wijze van spreken geen scholen die staan te propageren: 'Ga maar spijbelen, spijbelen is het nieuwe normaal.' Ik zie wel heel veel scholen die met jongeren in confrontatie en dialoog gaan om spijbelen effectief te bestraffen, maar dan wel op een manier die ook inhoudelijk goed is. Ik denk dat we ons in het parlement ervoor moeten hoeden om een aantal

uitzonderingen of uitzonderlijke situaties zo te vergroten dat het overgrote deel van de scholen dat er goed mee omgaat, daarmee in een slecht daglicht komt te staan. De realiteit is anders.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Collega's, ik denk dat we de jongeren die op donderdag deelnemen aan de klimaatmarsen, geen slechtere dienst kunnen bewijzen dan enerzijds hun eisen te negeren of te ontkennen dat er een probleem is – zoals minstens één fractie hier komt te vertellen –, en anderzijds de klimaatmarsen gaandeweg als een soort officieel onderdeel van een leerplan te laten beschouwen. Laat die marsen inderdaad maar beschouwd worden als spijbelen. Het is het spijbelen dat een belangrijk symbolisch karakter geeft aan die acties. Het is om die reden dat we die jonge klimaatactivisten ernstig moeten nemen en moeten luisteren naar hun eisen. We moeten met hen in dialoog gaan. Wij, als politici, moeten vooral de komende weken kleur bekennen over welke concrete oplossingen we naar voren schuiven om een ambitieuzer klimaatbeleid in Vlaanderen mogelijk te maken.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, collega's, de vragen en het debat dat we daarover voeren, zouden overbodig moeten zijn. Ik verwijs naar de uitspraken van de organisatoren van de betogingen. Het gaat veel te veel over het instrument dat zij inzetten en veel te weinig over wat zij juist vragen. Het is vrij simpel. Als we die vragen in de toekomst willen vermijden, dan is de oproep eenvoudig: voer een ambitieus klimaatbeleid en de klimaatbetogingen zullen stoppen. Voer dus een ambitieus klimaatbeleid en de klimaatbetogingen zullen stoppen. Zo eenvoudig is het. *(Applaus bij Groen)*

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Rzoska, als ik vragen krijg over hoe ik als minister van Onderwijs omga met spijbelen en of scholen jongeren kunnen verplichten om deel te nemen, al dan niet in het kader van een activiteit, dan is het mijn taak om hier te antwoorden en duidelijkheid te verschaffen aan de scholen die met die vragen zitten. *(Applaus bij CD&V)*

Mijnheer De Ro, ik volg u. Ik ben de voorbije weken als minister van Onderwijs eigenlijk vrij rustig gebleven over de hele problematiek omdat ik zoals zo vaak zie dat ook vandaag onze scholen in Vlaanderen opnieuw absoluut verantwoordelijkheid nemen en samen met ouders en leerlingen, in het merendeel van de gevallen, doorpraten hoe ze met deze bijzondere situatie omgaan. Dus in de plaats van grote kritiek past hier vandaag eigenlijk hulde aan onze scholen in Vlaanderen over hun werkwijze. *(Applaus bij CD&V en Open Vld)*

Ofwel een echt applaus, ofwel geen. *(Gelach. Applaus bij CD&V en Open Vld)*

We hebben nog wat oefening nodig. *(Opmerkingen van Chris Janssens)*

Het waren niet alleen tjeven die applaudisseerden, hoor. *(Opmerkingen van Chris Janssens)*

Mijnheer Janssens, veel zaken zijn enerzijds/anderzijds. U kunt ermee lachen maar het is niet zo dat je het engagement van jongeren zomaar in een hoek of in een doos kunt stoppen. We moeten blij zijn dat ze zich willen engageren. Ze doen dat niet altijd op de manier die ik de beste vind maar ze doen het wel, en dat is voor mij eigenlijk het belangrijkste. *(Applaus bij CD&V, Open Vld, sp.a en Groen)*

Mijnheer De Meyer, het klopt dat er in het basisonderwijs toestemming moet zijn van de ouders. En ik vond het een paar weken geleden ook absoluut smakeloos

dat kinderen van vier of vijf jaar oud langs de straten liepen met politieke slogans. Zij kunnen dat onmogelijk zelf gemaakt hebben. Daarmee ben ik het absoluut oneens. (*Applaus bij CD&V, de N-VA en Open Vld*)

Collega's, ik wil besluiten met een vaststelling die iedereen de voorbije weken heeft gedaan, namelijk dat er absoluut werk aan de winkel is. Zoals de heer Daniëls zei, moeten we onze jongeren weerbaar maken. Wanneer er engagerende activiteiten worden georganiseerd of er wordt naar een burgemeester gestapt – want ik beschouw die niet als betogingen, ik heb het over evenementen waarbij men buiten de schoolmuren naar een bepaalde plaats gaat, dat kan de burgemeester zijn maar evengoed is het een groepsuitstap met enkel leerkrachten – vind ik dat op zich niet negatief maar het moet worden ingekaderd. Het is wel een beetje vreemd wanneer men van zogenaamd wild spijbelen plots een georganiseerde uitstap maakt. Deze sprong is ook voor mij een beetje vreemd.

Ik hoop dat we de volgende weken in gesprek blijven en dat onze scholen blijven werken op een zeer verantwoorde wijze. We moeten proberen om jongeren die zich engageren voor het klimaat een goede opleiding te geven, met hen in debat te gaan en te discussiëren. Maar als u het mij vraagt, bij voorkeur tijdens de lessen, op school en met een grote educatieve meerwaarde.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ook voor mijn fractie – en ik ben blij dat u het beaamt – is het belangrijk dat kinderen sterk worden, dat we het spijbelen niet normaliseren en dat ouders ervan op de hoogte zijn als hun kinderen meelopen in een betoging.

Ik wil vermijden dat we de betogingen gaan zien als een wandeling naar het gemeentehuis of een uitstap met een educatief karakter. Een betoging is gewoon een samenkomst van veel mensen met plakكاتen. Als leerlingen betogen tijdens de lessen, dan zijn ze niet aanwezig op school.

Dat jongeren engagement nemen, dat is goed – het is de week van de vrijwilligers, alstublieft –, maar zorg er ook voor dat de inhoud waarover het moet gaan niet verloren gaat. Wij willen immers absoluut niet dat er tijdens de klassenraden op het einde van het jaar debatten komen over de vraag wat we met leerlingen doen die zeven, acht, negen of tien lessen gemist hebben. Dan zitten we met een probleem want ouders kunnen de studietoelage verliezen omdat hun kinderen te vaak afwezig zijn geweest. Ik hoop dan ook, minister, dat u de verificatie de opdracht geeft om goed na te gaan of alles juist en degelijk geregistreerd is, in het belang van de jongeren, van de school en van het vrijwillig engagement. (*Applaus bij de N-VA*)

Chris Janssens (Vlaams Belang): Collega's, ik hoor de heer Vandenbroucke zeggen dat de politiek kleur moet bekennen over het klimaatspijbelen. Ik stel voor dat zijn eigen partij eerst zelf kleur bekent over de richting die ze uit wil met dat klimaatspijbelen. (*Opmerkingen van Joris Vandenbroucke*)

Ik hoor Jinnih Beels in elk geval heel andere dingen zeggen dan u hier in dit parlement, mijnheer Vandenbroucke. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

Bovendien, minister, heb ik al gezegd dat jongeren moeten, mogen en kunnen opkomen voor hun engagement, maar dan wel in hun eigen vrije tijd en uit vrije wil. Het mag niet opgelegd worden door leerkrachten of directies. Kinderen mogen absoluut niet misbruikt worden voor de ideologische motieven van de leerkrachten. Laten we dat vanuit dit parlement benadrukken. Ik denk dat dat de enige boodschap mag zijn van dit parlement en ook de enige boodschap van de minister van Onderwijs. Spijbelen mag niet getolereerd, laat staan aangemoedigd worden. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Nadia Sminate aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over nieuwe criteria voor de erkenning van geloofsgemeenschappen

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de voorstellen van de minister inzake de erkenning van moskeeën

ACTUELE VRAAG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de krachtlijnen vervat in het op 22 februari 2019 bekendgemaakte onderzoek naar de hervorming van de erkenningsprocedure voor de lokale geloofsgemeenschappen en de al dan niet verdere implementatie ervan

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister, vorige dinsdag hebt u tijdens de commissie-vergadering een overzicht gegeven van de gemeenschappen die aan het wachten zijn op een erkenning. Het ging om 47 islamitische, 1 israëlitische, 6 protestantse en 4 orthodoxe gemeenschappen. In de verschillende erediensten is men dus aan het wachten op de behandeling van hun concrete dossiers.

Die behandeling ligt al heel wat jaren stil omdat u beslist hebt om niet meer te erkennen en vervolgens om een studie op te starten, die vorige vrijdag voorgesteld werd. U had aangekondigd dat we het debat zouden voeren na de studiedag, maar u hebt het debat in de kranten gevoerd vóór de studiedag. Dat verplicht ons om er vandaag toch een actuele vraag over te stellen en ik hoop ook dat we er in de commissie over doorgaan. Het gaat namelijk om een lijvig rapport dat je niet in een paar zinnen kunt afronden.

In dat rapport staan heel zinvolle en positieve zaken, zoals het aanpakken van de financiering door buitenlandse overheden of de noodzaak om een brandveiligheidsattest te hebben voor er van erkenning sprake kan zijn. Er staan ook voorstellen in rond financiële transparantie, er staan voorstellen in om bepaalde bevoegdheden over te hevelen naar ofwel de gemeenten ofwel de provincies, en er staat een voorstel in om het criterium van de maatschappelijke relevantie te verduidelijken. Er staan dus goede dingen in en daar moeten het parlement en de regering mee aan de slag.

Hoe gaat u het verdere overleg voeren met de erkende erediensten en met de federale minister van Justitie Koen Geens? De minister van Justitie had in zijn omzendbrief van september 2017 ook al criteria verstrengd. Zo moet er niet alleen advies ingewonnen worden bij de Staatsveiligheid, maar ook bij het Orgaan voor de Coördinatie van de Analyse van de Dreiging (OCAD) en bij de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ). Hij is natuurlijk een zeer betrokken partij als het gaat over de financiering van de bedienaars.

Ik wil het vooral hebben over de proefperiode die u naar voren geschoven hebt, want het is mij niet duidelijk hoe die moet verlopen. Als je in de gemeente iemand op proef aanstelt, dan is dat tijdelijk, dan betaal je die persoon ondertussen en gelden ook alle rechten en plichten.

De voorzitter: De vraag luidt?

Ward Kennes (CD&V): Mijn vraag is dan ook hoe je met een proefperiode kunt werken en daar alle plichten aan kunt koppelen, zonder er ook de rechten aan te koppelen. Dat lijkt mij geen goede proefopstelling en een slag in het water. Het lijkt mij een heel bijzondere benadering van een proefopstelling.

De voorzitter: Was dat de vraag? (*Opmerkingen van Ward Kennes*)

De vraag was welke aanpassingen de minister binnen welke termijn aangewezen acht op basis van het onderzoek en de erkenningscriteria. U hebt ze anders geformuleerd. (*Gelach*)

De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, 2015 is nog niet zo lang geleden, het begin van deze bestuursperiode. U herinnert zich dat er toen door dit bijna voltallige parlement, met uitzondering van mijn fractie het Vlaams Belang, een resolutie werd goedgekeurd waarin werd gepleit voor meer erkenning van moskeeën en dus ook meer subsidies voor moskeeën. De hoofdindieners van die resolutie was een partijgenote van u, mevrouw Sminate. Ze staat hier achter mij. De N-VA wilde dus begin deze legislatuur dat er meer moskeeën erkend en meer moskeeën gesubsidieerd werden.

Inmiddels stellen we vast dat er enig voortschrijdend inzicht is geweest, of misschien zijn het wel de vele kritische vragen die ik u daarover heb gesteld die ertoe hebben geleid dat het engagement, of in elk geval de goesting, om nog meer moskeeën te erkennen, is getemperd. Ik heb er inderdaad vaak op gewezen dat een gesubsidieerde en erkende moskee geen reden voor gematigdheid is. Er zijn nog twaalf Diyanetmoskeeën die worden gesubsidieerd, handpoppen van Erdogan. Er zijn vier moskeeën van het Milli Görüsnetwerk die erkend en gesubsidieerd worden. Dat zijn allemaal zaken die in Vlaanderen met belastinggeld kunnen.

Minister, u hebt vorige week in de krant een aantal voorstellen gelanceerd die enerzijds een stap in de goede richting zijn, maar anderzijds blijkbaar op drijfzand gebaseerd zijn want u hebt uw coalitiepartners niet mee. Er zijn een aantal verstrengingen die goed zijn: een proefperiode voor moskeeën, hoewel we liever geen moskeeën erkend en gesubsidieerd zien; meer regels rond de financiering van moskeeën enzovoort.

Minister, u lijkt dus in eerste instantie vooral stoere uitspraken te doen, enkele maanden voor de verkiezingen, met enkele zaken die u aankondigt die u blijkbaar niet meer hard kunt of wilt maken tijdens deze legislatuur. Welke richting wilt u hiermee uitgaan? Gaat u met die verstrengde erkenningsvoorwaarden naar het parlement komen nog deze legislatuur?

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, er is de afgelopen maanden en jaren in dit huis al heel wat te doen geweest over het al dan niet bijkomend erkennen van geloofsgemeenschappen. Ik heb er nooit een geheim van gemaakt dat ik me persoonlijk grote zorgen heb gemaakt over het feit dat de huidige erkenningscriteria niet voldoen aan de uitdagingen van onze samenleving. Ik denk dat die criteria zeker aan herziening toe waren.

Toen ik de studie in handen kreeg en mocht lezen dat er een aantal wijzigingen werden voorgesteld die toch wel een verstrenging inhielden, was ik zeer verheugd. Het is een zeer goede zaak en zeker ook, minister, omdat u er meteen op hebt gereageerd en gezegd hebt dat u die aanbevelingen in de praktijk wilt brengen. Ik wil u vanuit het parlement zeker de hand reiken.

Wat ik me wel afvraag, is of de huidige erkende geloofsgemeenschappen onder die nieuwe criteria vallen. Hebt u daar een oplossing voor?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Collega's, er is een hele voorgeschiedenis aan voorafgegaan. Mijnheer Janssens, ik kan wel degelijk voor mezelf denken. U hebt inderdaad een aantal vragen gesteld, maar die hebben mij er geenszins toe gedreven om deze actie te ondernemen.

In het verleden was er de vaststelling – en dat is ook in de commissie verschillende keren tot uiting gekomen – dat er heel veel onduidelijkheid was over de erkenningscriteria maar ook over de handhaving ervan. Eigenlijk keek iedereen een beetje naar elkaar. Niemand wist nog wat er concreet van hem of haar werd verwacht. Een lokaal bestuur, de erkende lokale geloofsgemeenschap zelf, de provincie: iedereen was naar elkaar aan het kijken.

U herinnert zich ook nog de ophef toen ik het ook maar durfde te wagen om de erkenning van de Fatihmoskee in Beringen in te trekken of de procedure daarvoor op te starten. Dat was in de paasvakantie van 2017 en het parlement is nog in het paasreces bij elkaar gekomen. Geen enkel probleem. Het kot was te klein. Ik heb die procedure toch doorgezet. Na de uitspraak zijn zij naar de raad van State gestapt en ik heb volledig gelijk gekregen. Dat in de marge.

Het was in elk geval zeer duidelijk dat de erkenningscriteria en de handhaving ervan voor niemand nog duidelijk of voldoende waren. Vandaar – en ik heb dat ook aangekondigd – hebben wij een onderzoek aanbesteed. Dat onderzoek is uiteindelijk uitgevoerd door de KU Leuven, onder leiding van professor Rik Torfs. Die studie is twee weken geleden opgeleverd. Daarover is afgelopen vrijdag ook een studiedag georganiseerd.

Wat zijn nu de concrete voorstellen die in de studie en het onderzoek van professor Torfs staan? Normaal gezien hebt u alle drie, omdat u ook lid bent van de commissie, vrijdag het rapport van de commissiesecretaris gekregen. Dat klopt? Goed. Het is een lijvig rapport, ik kan niet alle voorstellen hier uit de doeken doen. Ik zal wel die zaken bespreken die ik bij de Vlaamse Regering op tafel zal leggen.

Ten eerste staat erin dat alle bedienaars moeten voldoen aan de inburgeringsplicht. Het gaat daarbij over alle erkende en lokale geloofsgemeenschappen. Het gaat dus veel breder dan alleen over moskeeën, het gaat ook over de protestantse en orthodoxe kerken en dergelijke, maar ik neem nu het voorbeeld van een imam. Niet alleen de eerste imam, maar ook de tweede, derde en vierde, moet aan de inburgeringsplicht voldoen.

Er is ook meer financiële transparantie nodig. Ik denk dat we het daarover eens zijn, maar u mag mij natuurlijk tegenspreken. U moet dat zelfs indien u het oneens bent met mij. De herkomst van de gift moet worden vermeld én de jaarrekeningen van de vzw's, die eventueel gekoppeld zijn aan die lokale geloofsgemeenschappen, moeten daaraan toegevoegd worden. Want vaak zit het probleem niet zozeer bij de lokale geloofsgemeenschap – dus in de moskee, in de protestantse of orthodoxe kerk –, maar veeleer bij de vzw's die daar als satellietjes rondhangen. Dat wordt door deze verplichting ook ingedeckt.

Er is ook een duidelijk verbod op buitenlandse financiering die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de lokale geloofsgemeenschap. Het zal niet meer kunnen dat bijvoorbeeld een buitenlandse staat een lokale geloofsgemeenschap financiert.

De bedienaars moeten aangewezen worden door het erkende representatief orgaan. Voor de imams is dat dan de Moslimexecutieve of het Executief Moslims België (EMB), voor de orthodoxe priesters de metropoliet van België, enzovoort.

Er wordt inderdaad een proefperiode van vijf jaar ingevoerd vooraleer men eventueel erkend kan worden. Wat wordt er dan eigenlijk gedurende die proefperiode van vijf jaar van de lokale geloofsgemeenschappen verwacht? Dat men zich aan alle erkenningscriteria houdt en dat men ook bewijst dat men op een onafhankelijke manier deel wil uitmaken van onze democratische rechtsstaat. Als er hier dan door de heer Kennes wordt gesuggereerd dat men niet per se tegen die proefperiode is, maar dat er dan ook wel een financiering tegenover moet staan, dan gaat dat natuurlijk niet. De bedoeling van een proefperiode is dat je eigenlijk vraagt om een recht te krijgen en dat je eerst moet bewijzen dat je het kunt en dat je op een onafhankelijke manier in onze democratische rechtsstaat kunt functioneren.

Ook de handhaving is zeer belangrijk. Er zijn natuurlijk nog allerlei zaken die worden toegewezen aan en de verantwoordelijkheid zijn van de federale diensten, zoals het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD), de Staatsveiligheid en dergelijke meer. Ik denk dat het ook zeer goed is om het lokale niveau er meer en nauwer bij te betrekken. Daarom zullen we de lokale integrale veiligheidscellen (LIVC's) ook een rol toebedelen. Ik denk dat dat een zeer goede aanbeveling is.

Het zijn trouwens allemaal aanbevelingen van professor Torfs. Wie ben ik in godsnaam om zo'n groot professor tegen te spreken? Ik zou niet durven, voorzitter, u kent mij.

Ik heb een aantal voorbeelden gegeven, maar die zullen zeker in het regelgevende kader worden uitgewerkt. Ik heb mijn administratie die opdracht al gegeven. Ik moet een aantal zaken via een besluit van de Vlaamse Regering (BVR) regelen en een aantal andere zaken moeten decretaal worden opgelost. Een BVR kan zeer snel gaan. Ik kan daar redelijk snel mee naar de Vlaamse Regering gaan en we zullen die discussie dan in de schoot van de regering voeren.

Om dan op uw concrete vraag te antwoorden, mevrouw Sminate: er zullen in dat regelgevende kader ook overgangsmaatregelen worden voorzien voor die lokale geloofsgemeenschappen die momenteel al erkend zijn. Zij krijgen een overgangsperiode van een jaar om aan alle nieuwe erkenningscriteria te voldoen, met uitzondering van die proefperiode van vijf jaar.

Ward Kennes (CD&V): Zoals ik in mijn inleiding zei, zijn we het over heel veel dingen eens: over de buitenlandse financiering, over financiële transparantie en nog andere dingen. Dat is niet het punt. Ik ben het ermee eens dat, als men overgaat tot een erkenning, men ook voor de tweede en derde bedienaar aan die inburgeringsvoorwaarden moet voldoen en dat het engagement ondertekend moet zijn. Daar zitten we allemaal op dezelfde lijn.

Als men iemand de kans geeft om een proefperiode af te leggen, is het toch logisch dat als die aan alle testen heeft voldaan en alle criteria heeft ingevuld, het ministerie van Justitie daar een vergoeding tegenover stelt voor de bedienaar? Dat lijkt mij de logica zelve. Dat men dat vastlegt voor vijf jaar, of drie jaar of twee, om het daarna eventueel te verlengen of stop te zetten, dat is in mijn ogen een proefperiode zoals overal in het rechtsverkeer geldt. Eerst is het tijdelijk en daarna kan het worden verlengd.

Ik heb u gevraagd wanneer u overleg gaat plegen met alle erkende erediensten en met minister Geens. Dat is belangrijk als men het besluit en het decreet wil aanpassen. Op die vragen heb ik geen antwoord gekregen. Dat gaat over timing.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik merk alvast bij één coalitiepartner weinig enthousiasme voor uw plannen. De andere coalitiepartner, Open Vld, zullen we zo dadelijk ook nog wel horen. Ik hoop in elk geval dat u naar de krant bent getrokken met effectieve maatregelen in plaats van met verkiezingspraatjes, want dat is toch wat men van een bevoegd minister mag verwachten.

Minister, u weet: terwijl u interviews geeft, blijft het Vlaams belastinggeld naar moskeeën vloeien, ook naar de Diyanetmoskeeën. Dat is een geldtransfer naar Turkije en het dictatoriale Erdoganregime. U gaat tot nader order nog altijd de geschiedenis in als de minister die de subsidies aan Erdogan heeft bestendigd. Dus maak van de weinige maanden die nog resten in deze legislatuur, van de bevoegdheid die u hebt gebruik om die erkenning van Diyanet- en Mili Görüsmoskeeën in te trekken zodat er geen belastinggeld meer vloeit naar Erdoganmoskeeën en naar de boodschap van niet- integratie. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Nadia Sminate (N-VA): Minister, eigenlijk past deze studie helemaal in het verhaal van rechten en plichten. Eerst gaan de geloofsgemeenschappen moeten bewijzen dat ze onze waarden en normen volgen en dan pas kunnen rechten toegekend worden. Ik vind dat een heel terecht principe dat hier wordt toegepast.

Minister, u weet dat ik altijd een koele minnaar ben geweest van verdere erkenningen van geloofsgemeenschappen. Als deze nieuwe criteria worden toegepast en als het kan worden gegarandeerd dat die worden gehandhaafd, dan ben ik uw partner om dit mee uit te voeren.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, collega's, er is verwezen naar de commissie Deradicalisering. Toen we het er daar over de partijgrenzen heen over eens waren dat we beter kunnen werken met erkende moskeeën dan met obscure geloofskalen, waren de voordelen duidelijk: transparantie, communicatie met de Vlaamse Gemeenschap en een brug naar de lokale besturen. Uit onze fractie komt de oproep: als de criteria zoals ze bestaan onduidelijk zijn, als er te weinig zijn, pas ze dan aan. Neem daar initiatief en doe dat.

Wat we echt niet graag zien gebeuren, is oprecht goed werkende geloofsgemeenschappen die nu al jaren proberen erkend te geraken, alle hoop ontnemen om in de legaliteit te werken en om met hun moskee effectief die band met het lokaal bestuur, met de Vlaamse Gemeenschap, uit te oefenen. Ik herinner eraan dat er nogal wat imams binnen het deradicaliseringsbeleid van Vlaamse Regering en van de lokale besturen zeer hard gewerkt hebben om te vermijden dat er nog meer jongeren naar Syrië vertrokken.

Uw collega van Onderwijs, minister Crevits, heeft hier al verschillende keren terecht de lofzang gezongen over mensen die in haar netwerk actief zijn. Stop dus met het criminaliseren van sommige mensen. Pak aan wie er echt niet goed werkt, maar erken alstublieft op termijn de mensen die te goeder trouw zijn.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, de problemen die u wenst aan te pakken – buitenlandse financiering, ervoor zorgen dat moskeeën onze normen en waarden respecteren: dat hebben wij in het begin van de legislatuur afgesproken. Dat is een engagement samen met alle andere partijen.

Maar nu, op het einde van de legislatuur, vernemen we dat er de komende vijf jaar opnieuw bekeken zal worden hoe we de erkende geloofsgemeenschappen kunnen inkantelen in onze samenleving. Dat staat echt haaks op alle beloftes uit het begin van deze legislatuur, toen gezegd werd dat er dringend werk gemaakt zou worden van een betere regeling. Dat is absoluut niet moeilijk. Het enige wat er nu gebeurt, is het probleem weer vijf jaar vooruit schuiven. Mijn vraag is: wat zal u ondertussen concreet doen om diegenen die het goed menen ook effectief te ondersteunen?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, toen ik vorige week uw uitspraken in de krant las, moest ik denken aan federaal procureur Frédéric Van Leeuw, die in de media zei dat de grootste bondgenoot van een samenleving tegen radicalisering binnen geloofsgemeenschappen de geloofsgemeenschappen zelf zijn. De overgrote meerderheid van die mensen helpt om radicalisering tegen te gaan. Wat daar ook bij helpt, zijn gebedshuizen. Er werd hier over alle partijgrenzen heen aangegeven dat we meer gebedshuizen moesten erkennen en dat we ervoor moeten zorgen dat de band tussen de samenleving en die gemeenschappen versterkt wordt.

De afgelopen jaren – en ik druk me zacht uit – hebt u daar een kans gemist. De komende jaren gaat u werken met een wat mij betreft redelijk vaag systeem. Dan ben ik het eens met collega Kennes, als het gaat over die buitenlandse financiering en dat we die willen tegengaan. Hoe in godsnaam kun je zeggen aan gebedshuizen: 'Kijk jongens, we willen niet dat jullie met buitenlands geld gaan werken, maar we gaan jullie ook geen financiering geven, trek jullie plan en zorg ervoor dat alles in orde komt'? Het is het een of het ander. Als we willen dat ze zich houden aan hun rechten en plichten en dat ze mee deel uitmaken van het positieve verhaal van onze samenleving, dan kun je niet alleen maar slaan maar moet je er ook voor zorgen dat ze mee aan boord zijn in ons samenlevingsverhaal.

Minister Liesbeth Homans: Ik wil beginnen met de uitspraak die hier gedaan werd, dat ik mensen of geloofsgemeenschappen criminaliseer. Ik criminaliseer juist niets of niemand. Ik probeer ervoor te zorgen dat er een duidelijk kader is waarbinnen lokale geloofsgemeenschappen al dan niet erkend kunnen worden, en vooral waar de handhaving ook gegarandeerd kan worden.

Mijnheer Kennes, en eigenlijk ook collega Annouri, wat die financiering betreft, zoals ik daarnet al gezegd heb en zoals het ook staat in het onderzoek van voormalig collega professor Rik Torfs en zoals ook collega Sminate duidelijk en heel correct heeft aangehaald: als er financiering is in de proefperiode, waarom zou je dan eigenlijk nog een proefperiode inlassen? We vragen om zich gedurende vijf jaar te houden aan alle erkenningscriteria en om op die manier eigenlijk ook te bewijzen dat men onafhankelijk kan functioneren binnen onze Vlaamse democratische rechtsstaat of rechtsstaat in totaliteit. Als je daar onmiddellijk financiering tegenover zet, kom je terecht bij wat mevrouw Sminate hier terecht heeft aangebracht: het discours van rechten en plichten. Je vraagt het recht om erkend te worden. Dan moet je je eerst bewijzen. En dan heb je de plicht om dat te doen. Als je dan tegelijkertijd ook al een financiering krijgt, waarom zou je dan eigenlijk nog veel moeite doen om je aan alle criteria te houden? Ik wil eerst een bewijs zien dat die lokale geloofsgemeenschappen zich aan alle erkenningscriteria kunnen houden. Niet alleen ik vraag dat, ook de onderzoekers van de KU Leuven hebben dat gevraagd. Dus een proefperiode is voor mij een proefperiode, zonder financiering. Laat dat duidelijk zijn. Ik zal dat ook zo voorleggen aan de Vlaamse Regering.

Er zijn wel degelijk contacten geweest met de vertegenwoordigers van de erkende erediensten. Ongeveer drie weken geleden heb ik ze allemaal uitgenodigd op mijn kabinet. Ik moet zeggen dat er, los van de Moslimexecutieve, bij iedereen consensus was over mijn voorstellen. Er zijn momenteel 57 dossiers hangende, waarvan 47 islamitische, 4 orthodoxe en 6 protestantse. Enkel de Moslimexecutieve maakte de opmerking dat zij niet willen dat ook die hangende dossiers die proefperiode moeten doorlopen. Maar voor de rest was eigenlijk iedereen het eens over alle voorstellen die ik hier vandaag heb toegelicht. Ik denk dat het logisch is dat die 57 hangende dossiers ook die proefperiode moeten doorlopen, omwille van het eenvoudige feit dat zij nog geen erkenning hebben, nog geen rechten verworven hebben, zich ook nog niet bewezen hebben. Ze moeten eigenlijk op dezelfde manier behandeld worden als alle andere bijkomende aanvragen die er in de toekomst nog zullen komen.

Mevrouw Kerbache, u zegt dat er op het einde van de legislatuur opeens iets gebeurt, dat er voordien niets is gebeurd.

Mevrouw Kherbache, ik heb u al verteld dat in de commissie zeer veel aandacht aan deze problematiek is besteed. We waren het er allemaal over eens dat er iets mis is met de erkenningscriteria en met de handhaving. Er was een kamerbrede consensus dat er iets moet veranderen. Er is ook een onderzoek besteld. Ik kan er niets aan doen dat dit onderzoek twee weken geleden is opgeleverd.

We bevinden ons aan het einde van de legislatuur, maar ik heb gezegd dat het met een besluit van de Vlaamse Regering redelijk snel kan gaan. We zullen nog zien hoe we de decretale aanpassingen kunnen regelen, maar ik zal het in elk geval met de Vlaamse Regering bespreken.

Mijnheer Janssens, ik heb u al verschillende keren verteld dat erkenningen individueel en nooit collectief gebeuren. U hebt me opnieuw gevraagd de erkenning van de bestaande, erkende Diyanetmoskeeën op basis van deze criteria in te trekken, maar deze regelgeving is, voor alle duidelijkheid, nog niet van kracht. Dit kan eventueel gebeuren, maar ik wil hier geen voorafname op doen. We zullen eerst de regelgeving implementeren.

U weet dat de moskeeën waarover u spreekt, een overgangsperiode van een jaar hebben om zich aan de nieuwe regelgeving te conformeren. Indien ze dan niet aan de erkenningscriteria voldoen, zullen mijn opvolger of ikzelf hun verantwoordelijkheid moeten nemen. De regelgeving zal veel duidelijker en beter zijn dan vandaag het geval is. (*Applaus bij de N-VA*)

Ward Kennes (CD&V): Minister, dat er momenteel geen criteria en geen handhaving zouden zijn, klopt natuurlijk niet. U hebt dat met uw beleid zelf tegengesproken. Dat gebeurt heel duidelijk. Ook nu zijn er criteria om een erkenning te kunnen starten. Ze moeten aan een hele lijst criteria voldoen.

Ik heb nog altijd geen antwoord op mijn vraag wanneer u hierover met de minister van Justitie zult overleggen. Hij is een belangrijke partij als het gaat om de rechtsgevolgen die van een erkenning afhangen. Indien er een erkenning komt, wordt daar dan al dan niet een bedienaar aan gekoppeld? Dat zijn redelijk essentiële pijlers van ons systeem van samenhang tussen kerk en staat.

Tot slot zijn we bondgenoten om heel wat zaken samen aan te pakken en te verstrengen. Alleen is de vraag of dat nu nog zal kunnen of dat het iets voor de volgende legislatuur zal zijn. Indien dan opnieuw proefperiodes van vijf jaar plichten zonder rechten volgen, zal de erkenning in Vlaanderen gedurende een periode van zeven tot acht jaar worden stopgezet, niet enkel voor de islamitische eredienst, maar voor alle erediensten. Dat is een ondergraving van het systeem die ik niet graag zou zien gebeuren.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik heb het over de erkenningen om duidelijk te maken dat u helemaal tot het einde van de legislatuur hebt gewacht om met een aantal voorstellen te komen. Tijdens die periode is onder uw bevoegdheid 4,6 miljoen euro aan subsidies en belastinggeld naar de islam gevloeid. Ik denk niet dat u daar in Vlaanderen veel voorstanders voor vindt. Wat ons betreft, is elke eurocent die naar de islam vloeit, een eurocent die verkeerd is besteed, die de integratie afremt en die de islamisering van Vlaanderen in de hand werkt.

Ik roep u dan ook op om tijdens de laatste maanden die u deze legislatuur nog resten en met de bevoegdheid die u hebt, de financiering van moskeeën en de islamisering van Vlaanderen te stoppen in plaats van te stimuleren. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

Nadia Sminate (N-VA): Minister, uw antwoord heeft me gerustgesteld, maar de uitspraken van verschillende Vlaamse volksvertegenwoordigers over die proefperiode baren me echt grote zorgen. Wat hebben ze net verdedigd? Laten we maar zo snel mogelijk zo veel mogelijk erkenningen doorvoeren. Laten we zo snel mogelijk die rechten toekennen en de plichten, dat zien we later nog wel. Dat is net wat in de studie helemaal wordt tegengesproken. (*Rumoer*)

Mijnheer Kennes, vorige week hebt u in de commissie de loftrompet gestoken over professor Torfs. Nu de resultaten van zijn studie niet in uw kraam passen, wilt u ze niet toepassen. Ik denk dat ik mijn punt heb gemaakt. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Imade Annouri aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de populariteit van extreemrechts bij jongeren

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Na deze laatste komische noot, collega's, is het tijd voor iets ernstigs. Mijnheer de zachte anarchist, minister, collega's, er is gisteren en vandaag wat problematisch en alarmerend nieuws verschenen in de kranten. Verschillende leerkrachten trekken aan de alarmbel wegens de verspreiding van radicaal extreemrechtse ideeën in hun klaslokalen. Die leerkrachten spreken over jongeren die dwepen met de Nieuwe Orde, runentekens van de nazi's, een zeer eenzijdige kijk op en vragen over het collaboratieverleden van onze samenleving, die dan ook nog eens op een heel dubbelzinnige manier terugkijken op alles wat er is gebeurd tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Verschillende experts, onder andere Christophe Busch, de woordvoerder van het katholiek onderwijs en historicus Koen Aerts, die heeft meegewerkt aan de reeks 'Kinderen van de collaboratie', hebben aangegeven dat leerkrachten die drie tot vier jaar geleden met de handen in het haar zaten omdat leerlingen dweepten met fundamentalistische, islamistische overwegingen, nu vooral zien dat heel wat leerlingen dwepen met de extreemrechtse ideologie. Dat is wat de experts hebben aangehaald. Dat is wat er vandaag in de krant staat.

Voor alle duidelijkheid: elke vorm van radicale ideologie hoort niet thuis in onze samenleving. Ik denk dat u het met mij eens bent: als leerkrachten met de handen in het haar zitten en zich er vragen bij stellen, moet er opgetreden worden. Minister, ik ga ervan uit dat u het met mij eens bent. Welke stappen kunt u als coördinerend minister ondernemen tegen radicalisering, maar evengoed tegen polarisering, zoals wij in de commissie hebben beslist? Welke stappen kunt u zetten om die leerkrachten die op dit moment met heel wat vragen zitten, te helpen om de problemen die er zijn in de klaslokalen te benoemen, in gesprek te gaan met leerlingen om het draagvlak dat daarvoor bestaat, weg te krijgen en op een open manier met die jongeren in gesprek te gaan om dergelijke ideologie tegen te gaan?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Collega Annouri, u hebt deze vraag al verschillende keren gesteld, wat uiteraard mag, onder andere eind oktober in de commissie Binnenlands Bestuur en in december tijdens de voortgangsrapportage van het actieplan. Toen heeft minister Crevits zeer uitvoerig een aantal van haar beleidsdaden en acties over de problematiek die u aankaart, toegelicht.

U weet dat het actieplan voor ongeveer 80 procent bestaat uit algemene maatregelen die relevant zijn in de aanpak van alle vormen van gewelddadige radicalisering en

polarisering, dus ook in de aanpak van rechts-extremisme, maar natuurlijk ook van links extremisme en van religieus extremisme. We hebben het daar in de commissie al uitvoerig met elkaar over gehad, mijnheer Annouri. Het is belangrijk om niet alleen te focussen op één vorm van extremisme, maar om alle vormen van extremisme mee te nemen. Ongeveer 80 procent van het actieplan zijn maatregelen om al die vormen van extremisme aan te pakken.

Ik geef een paar voorbeelden, maar u bent ook lid van de commissie Radicalisering, dus u volgt dat ook goed op. De Radix Tool Antwerpen, die door de stad Antwerpen werd ontwikkeld en verspreid is over heel Vlaanderen, richt zich op alle vormen van radicalisering en extremisme. Ook is er de databank met goede praktijken om polarisering lokaal te kunnen aanpakken. Dat is een dynamische databank, want elk lokaal bestuur heeft andere ervaringen waarmee de databank kan worden aangevuld, wat goed is. Ik kan u ook nog meegeven dat in samenwerking met de Kazerne Dossin vormingssessies voor de lokale besturen worden georganiseerd. De eerste zal plaatsvinden op 5 maart. Ik verwijs ook naar de verschillende maatregelen uit het actieplan rond het versterken van de weerbaarheid van jongeren, het stimuleren van actief en gedeeld burgerschap, het creëren van verbinding tussen mensen, het aanpakken van haatspraak en dergelijke meer. Ook rechts-extremisme pakken we met dergelijke maatregelen aan. Dat moet ook. Ik heb dat ook al heel duidelijk gezegd in de commissie: we moeten alle vormen van extremisme aanpakken.

Christophe Busch, de directeur van de Dossinkazerne, heeft zeer recent aangegeven dat de pakketten die enkele jaren geleden reeds werden ontwikkeld voor de scholen en het onderwijs, momenteel kunnen worden ingezet voor de aanpak van het rechts-extremisme. U weet dat de details van al die acties uitvoerig beschreven staan in alle actiefiches en dergelijke meer van het plan.

Ik hoop hiermee afdoend antwoord te hebben gegeven. Ik wil alleen nog meegeven, collega Annouri, dat ik het er volledig mee eens ben dat we alle vormen van extremisme, polarisering en radicalisering moeten tegengaan. Misschien is het niet aan mij om u een vraag te stellen, maar u spreekt over extreemrechts. U hebt mij een eerste vraag over deze problematiek gesteld naar aanleiding van de Panoreportage over Schild & Vrienden. Ik heb u toen geantwoord dat natuurlijk elke vorm van extreemrechts, extreemlinks en al dan niet religieus extremisme moet worden aangepakt. Maar als u over extreemrechts spreekt, mogen we het debat dan breder opentrekken en bijvoorbeeld ook over de Grijsse Wolven spreken, ja of neen? *(Applaus bij de N-VA)*

Imade Annouri (Groen): U kunt het antwoord nalezen. Ik heb toen gezegd: uiteraard, alle vormen van extremisme moeten tegengegaan worden. Een simpele zoekopdracht had u al een antwoord op uw vraag kunnen geven. Maar ik wil dat hier nog eens zeggen. De allereerste keer dat ik radicalisering heb aangekaart, was na de aanslagen in Frankrijk. Toen waren we het over alle partijgrenzen heen eens dat we daartegen moesten optreden omdat het een ontwrichtende ideologie was, namelijk een die zichzelf superieur achtte tegenover iedereen die niet dezelfde verknipte visie op religie had als zij. Daar waren we het allemaal over eens.

Toen heb ik gezegd: tegen elke vorm van radicalisering. En radicalisering is een kameleon. Die zal altijd een bepaald geloof of een bepaalde politieke strekking misbruiken om zich te enten in de maatschappij en ontwrichting te creëren. Tegen al die verschillende vormen gaan we ons moeten wapenen.

Toen was dat een actueel thema, religieus fundamentalisme, en vandaag trouwens nog steeds. Maar wat is ook een actueel thema in Europa en in onze samenleving? De Panoreportage heeft dat helemaal aangeduid. En dat is wat de experts ook aanhalen. Het zou goed zijn als u hen hoort. Het is ook wat leerkrachten aanhalen. Het zou goed zijn als u naar hen luistert. Dat is namelijk dat de radicale,

extreemrechtse gedachtegang zich verspreidt: het dwepen met het collaboratie-verleden van Vlaanderen, het dwepen met de nieuwe orde, het dwepen met nazistische runensymbolen. Dat is wat de leerkrachten zeggen: dat dat een probleem is. En die leerkrachten willen geholpen worden.

Begrijp ik het goed, minister, dat u dan zegt: we doen al van alles en het loopt wel? We doen al van alles en ze kunnen al putten uit wat de Dossinkazerne doet, en daarmee kunnen we verdergaan? Ik denk dat dat een verkeerd signaal zou zijn, minister. Elke keer als mensen de vraag stellen hoe we onze democratie kunnen wapenen tegen deze radicale ideeën en hoe we onze jongeren weer op het pad kunnen brengen van de normen en waarden van de democratie die we allemaal delen, moet u daar als minister gehoor aan geven en hen helpen.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, na de Panoreportage over Schild & Vrienden in september vorig jaar hebben wij in de commissie het Orgaan voor de Coördinatie van de Analyse van de Dreiging (OCAD) op bezoek gehad, dat toen ook heeft gewezen op de toenemende polarisering in de samenleving en dus ook het grote risico van verder ideologisch extremisme. En daarbij werd ook rechts extremisme zeer expliciet genoemd. Alle vormen moeten bestreden worden, ook links extremisme. Maar wat toen ook gezegd is, is dat je een gericht beleid moet voeren en dat ministers ook in hun uitspraken een belangrijke rol te spelen hebben, bijvoorbeeld door dat ondubbelzinnig af te keuren. Toen men u een mening vroeg over Schild & Vrienden, zei u: 'Och ja, dat zijn kwajongens met een mening.' En dat is het grote probleem, dat we tot nu toe nog altijd geen duidelijk signaal hebben vernomen van u, noch in uw beleid, noch in uw standpunten. (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter: De heer Van Grieken heeft het woord.

Tom Van Grieken (Vlaams Belang): Zondag in Antwerpen: een zwangere vrouw wordt aangevallen door een negentienjarige IS-sympathisant. Vorige week: de Lokerse politie wordt aangevallen door een groep Marokkaanse jongeren. Vorige week dinsdag: een Vlaamse jonge gast wordt naast een school in elkaar geslagen door acht allochtonen. Eerder deze week hebben we allemaal beelden gezien van in Leuven, van een Vlaamse jongere die afgeranseld wordt door allochtonen. En dan heb ik nog niet gesproken over een steekpartij in Mol, een reeks gewelddadige overvallen van illegalen in West-Vlaanderen, massale vechtpartijen tussen allochtonen hier in Brussel.

Maar de heer Annouri en een handvol gutmensen maken zich zorgen over de radicalisering onder – en houd u nu vast – Vlaamse jongeren. In de media worden leugens en halve waarheden niet geschuwd. Zelfs de jaren dertig worden weer van onder het stof gehaald. Gewoonweg hallucinant.

Daarom is onze oproep: in plaats van een vreedzame, rechtse revolte onder de Vlaamse jeugd te criminaliseren, zou u beter de Vlaamse jeugd beschermen. Mijn partij, het Vlaams Belang, voert momenteel campagne met de slogan 'Bescherm onze mensen'. Dat is actueler dan ooit, als je het mij vraagt. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Collega, ik dacht nochtans dat we het er in de commissie altijd over eens waren dat we in onze strijd tegen radicalisering geen verschil zouden maken tussen ideologisch en religieus extremisme. U vraagt al langer – ik weet het – om die scheiding toch te maken, en u gaat nog verder: u wilt het niet enkel over ideologisch extremisme hebben, maar u wilt het vooral over rechts-extremisme hebben.

Mevrouw Kherbache, u haalt inderdaad de hoorzitting met OCAD aan, maar u vergeet er dan wel bij te vermelden dat OCAD net heeft gezegd dat er een grotere fysieke, gewelddadige dreiging uitgaat van extreemlinks dan van extreemrechts. Laat ons gewoon ons globaal plan tegen radicalisering uitvoeren, en alle vormen van extremisme bestrijden. (*Applaus bij de N-VA*).

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Ik hoor dat er hier collega's zijn die vooral het linkse of het rechtse, of het islamitische radicalisme als het grote gevaar zien. Maar ik denk dat we gewoon elke vorm van extremisme moeten aanpakken dat onze gemeenschap bedreigt, dat mensen tegen elkaar opzet, en dat leidt tot gewelddadig geweld.

In het onderwijs gebeurt er op dat vlak al ontzettend veel. Er zijn heel veel concrete projecten – in Brussel, Genk en Brugge – om daarmee om te gaan, en om daar iets aan te doen. Ik denk dat alle ministers in hun beleidsdomein moeten bekijken wat ze daaraan kunnen doen.

Ik wil nog iets zeggen ter attentie van de voorzitter van onze commissie Radicalisering, die er zeer goed in geslaagd is om mijn tussenkomst op een hilarische wijze te verdraaien, en mij allerlei intenties toe te dichten die ik niet heb uitgesproken, en nooit in de mond heb genomen. Ik wil haar eraan herinneren dat de CD&V-fractie op maandag 17 september 2018 een aantal namen naar voren heeft geschoven voor hoorzittingen die specifiek over deze vorm van radicalisme gaan – hier hebben we het in de commissie nog minder over gehad dan over de andere vormen. We wachten nog altijd op een initiatief om ook dit probleem aan te pakken, naast alle andere problemen. (*Applaus bij CD&V*).

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Minister, collega's, ik begrijp hier de defensieve toon van sommige mensen niet. Men komt bijna in een klimaat terecht waarbij men het ene begint te vergoelijken met het extremisme van de andere kant. Er zijn scholen in onze samenleving die zeggen dat onze grondwaarden, onze westerse waarden, worden bedreigd door extreemrechtse organisaties die de gelijkheid tussen man en vrouw in twijfel trekken, die discriminerend optreden tegen holebi's, die een agressieve houding aannemen tegenover mensen met een andere achtergrond, en die de democratie proberen te ondermijnen. Als die scholen daar problemen mee hebben, dan kan het antwoord van de minister toch niet zijn dat we dat in zijn totaliteit moeten benaderen? Dan moeten we hier toch openlijk kunnen praten over dit probleem – naast de andere problemen? Ik wil u expliciet vragen dat u contact opneemt met de verschillende netten. Want ik krijg ook signalen; sommige scholen vinden dit verontrustend.

Ik neem de verdediging van onze westerse grondwaarden ernstig – of de aanval nu komt van links, van rechts of van welke fundamentalisten dan ook. Maar we mogen niet de fout maken van vooral over de andere kant te spreken als er een probleem opduikt langs de rechterzijde. We moeten over alle kanten kunnen spreken, op een onbevangen manier. Alleen dan zijn we de westerse grondwaarden echt aan het verdedigen. (*Applaus bij Open Vld, CD&V, sp.a en Groen*)

Minister Liesbeth Homans: Collega Somers, ik denk niet dat wij veel verschillende zaken zeggen. Ik ben ook begonnen met te zeggen dat elke vorm van extremisme en polarisering moet worden aangepakt. (*Opmerkingen*).

De voorzitter: Dames en heren, mevrouw Homans heeft het woord. We horen hier ook extremen die tegen elkaar bezig zijn. Mijnheer Somers, mevrouw Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Collega's, er wordt hier gevraagd om een sereen debat. Maar zouden dan we niet het best het voorbeeld geven?

Collega Somers, collega's, ik heb altijd gezegd – en u hebt dat ook toegegeven, collega Annouri – dat elke vorm van extremisme, radicalisering en polarisering ... *(Opmerkingen van Matthias Diependaele)*

De voorzitter: Zal ik de vergadering schorsen?

Minister Liesbeth Homans: Moet ik opnieuw beginnen?

Persoonlijk feit, blijkbaar.

Imade Annouri (Groen): Misschien moet de zachte anarchist de harde anarchist even ...

De voorzitter: Dit is geen persoonlijk feit, maar een meningsverschil.

Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Collega's, ik doe een derde poging.

Elke vorm van extremisme, radicalisering en polarisering moet worden aangepakt. Daarover zijn we het kamerbreed eens.

Mijnheer Somers, uw concrete vraag of suggestie om ook de netten daarover te bevragen, zal ik doorgeven aan collega Crevits. Ik heb u gezegd dat de directeur van de Kazerne Dossin heeft gezegd dat de pakketten die drie jaar geleden werden opgemaakt, ook kunnen worden gebruikt in de strijd tegen extreemrechts. En wie ben ik om een autoriteit als de directeur van de Kazerne Dossin tegen te spreken?

Mijnheer Annouri, het klopt inderdaad dat u steeds hebt gezegd – net zoals wij trouwens, ik denk dat weinig anderen, op een aantal enkelingen na, een andere mening toegedaan zijn – dat elke vorm van radicalisering moet worden bestreden. Alleen heb ik u gezegd dat ik de fixatie op één groep niet altijd goed vind. Ik verklaar mij nader, als ik even mag. Want we mogen hierover toch nog een democratisch politiek debat houden?

Imade Annouri (Groen): Absoluut. Jawel.

Minister Liesbeth Homans: Ik antwoord eerst even op een vraag van collega Kennes. Mijnheer Kennes, ik ben natuurlijk niet de voorzitter van de commissie, noch ben ik betrokken bij de regeling van werkzaamheden. Maar, als ik het goed heb – en ik kijk even naar de voorzitter van de commissie – heeft uw fractie de vraag gesteld om een speciale hoorzitting te organiseren in de commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering naar aanleiding van Schild & Vrienden. *(Ward Kennes knikt instemmend)*

Ik kan me vergissen, maar toen is er gezegd: 'Kunnen we dat dan niet opentrekken naar alle vormen van extreemrechts?' Want er is Schild & Vrienden, ik heb de Grijze Wolven genoemd en er zijn er ook nog andere. We moeten dat debat durven voeren.

Ik ben – en ik hoop dat u mij gelooft, mijnheer Annouri – absoluut niet extreemrechts. Integendeel. Ik vraag alleen ... *(Opmerkingen van Imade Annouri)*

Extreemlinks nu ook weer niet. En in het midden ook niet. Maar ergens ertussen.

Het is waar wat sommige collega's hebben gezegd, namelijk dat, als er een vraag wordt gesteld over extreemlinks of extreemrechts, je niet steeds moet antwoorden:

'Ja, maar je vraagt alleen iets over die vleugel. De andere vleugel moet er ook bij worden betrokken.' Ik blijf binnen het extreemrechtse kamp. U hebt het over nazisymbolen, over het ontkennen van de Holocaust en dergelijke. Dat zijn absoluut verwerpelijke zaken. Moeten de leerkrachten daarvoor pakketten krijgen? Moeten zij die opleiding krijgen? Ja, absoluut, want dat moeten we in hart en nieren tegengaan. Daarmee ben ik het absoluut eens. Maar ik blijf in het extreemrechtse kamp, het zogenaamde extreemrechtse kamp. (*Opmerkingen van Imade Annouri*)

Nee, nee. U rekent Schild & Vrienden tot het extreemrechtse kamp. Ik denk dat dat terecht is. Dus ik blijf in het extreemrechtse kamp. U hebt het over die nazi-symbolen. Dat zijn allemaal verwerpelijke zaken, die de maatschappij en ook de leerkrachten in de scholen moeten kunnen tegengaan. En natuurlijk gaat dat veel breder dan de scholen.

Maar, ik denk – en ik antwoord dan niet met het tegenovergestelde van extreemrechts, dus met extreemlinks, maar opnieuw met extreemrechts – waarom de focus enkel en alleen ...

U kunt zeggen: 'Ik heb dat gelezen in De Morgen.' Ik heb ook al andere artikels gelezen, die mij zeer, zeer verontrusten. Bijvoorbeeld over de Grijze Wolven, ook een extreemrechtse organisatie.

Dus als we hier een sereen en globaal debat willen voeren, over extreemrechts, dan mag dat van mij. Maar doe dat dan alstublieft met alle vormen. Want ik vind de ideeën van Schild & Vrienden, van extreemrechts, en nazipraktijken verwerpelijk. En ik wil dat hier driehonderd keer herhalen. En ik denk dat het overgrote deel van de collega's hier aanwezig dat ook zou doen. Maar wees dan alstublieft niet blind voor andere vormen van extreemrechts, die even verwerpelijk zijn. De ideologie, de ideeën die de Grijze Wolven nastreven en onze democratie inloodsen, zijn echt even verwerpelijk als de zaken die u hebt aangehaald. (*Applaus bij de N-VA*)

Imade Annouri (Groen): Minister, ik ben ontzettend teleurgesteld in uw antwoord. Ja, absoluut! Ik zal u zeggen waarom. In plaats van als minister hier de verantwoordelijkheid op te nemen en te zeggen dat u luistert naar deze signalen in de maatschappij en dat u ze zult tegengaan, net zoals alle andere vormen van radicalisering en extremisme, zegt u, tegen iemand die de vraag stelt: 'Waarom zegt u niets over de Grijze Wolven?' Daar komt het eigenlijk op neer. U bezondigt zich aan een soort van intentieproces.

Laat me uitleggen waarom ik dat zeer teleurstellend vind. Collega's, toen de aanslagen in Parijs gebeurd zijn, en toen de aanslagen hier in Brussel gebeurd zijn, ben ik als Vlaming, als Vlaamse moslim, mee vooraan gaan staan om het op te nemen voor elke Vlaming die slachtoffer wordt van eender welke vorm van radicalisering. Ik heb toen de islamistische, fundamentalistische vorm van radicalisering aangeklaagd, en ik ga dat blijven doen tot onze samenleving daar volledig van gevrijwaard is.

Vandaag klagen leerkrachten, mensen die in onze scholen tewerkgesteld zijn, over de invloed van extreemrechts radicaal gedachtegoed in de klassen. Dan zal ik dat ook aanklagen, net zoals ik dat gedaan heb met die islamistische, fundamentalistische manier van radicalisering. Als morgen mensen opnieuw aan de alarmbel trekken, en experts zeggen dat het extreemlinks is, of extreemgroen – het maakt mij niet uit welke vorm van extremisme –, wees dan gerust, collega's, ik ga opnieuw op de eerste rij staan om onze Vlaamse samenleving in al haar pluraliteit, tot spijt van wie het benijdt, collega Van Grieken, te beschermen tegen al die vormen van radicalisering.

Dan verwacht ik dat u, als minister, op dat moment niet gaat vragen 'wat met x, y en z?', maar dat u verdorie uw verantwoordelijkheid opneemt en elke vorm van

extremisme mee gaat aanpakken, in plaats van een spel van verdeel en heers te spelen. U bent Vlaanderen niet waardig op dit moment. (*Applaus bij Groen en sp.a*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Orry Van de Wauwer aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het tekort aan chauffeurs bij De Lijn

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, eind 2017 heb ik u een vraag gesteld over de capaciteit van de chauffeurs bij De Lijn. De aanleiding voor die vraag was dat er verschillende lijnen of ritten geschrapt waren omdat er te weinig chauffeurs waren om de dienstverlening te voorzien. Als antwoord op die vraag hebt u toen gezegd dat alle vacatures tegen eind 2018 ingevuld zouden worden, en zelfs dat er in 2017 voldoende chauffeurs in opleiding waren om al die tekorten in te vullen.

Uit de cijfers die ik recent van u kreeg, blijkt dat slechts twee op de drie van de vacatures bij De Lijn in 2018 ingevuld zijn, en dat er voornamelijk een probleem is in de provincies Vlaams-Brabant, Oost-Vlaanderen en Antwerpen, waar er dus een tekort is aan chauffeurs.

Daarnaast zijn er ook verschillende klachten over de werkomstandigheden van de chauffeurs bij De Lijn. Dat blijkt heel duidelijk uit de deelnamebereidheid aan de stakingen in februari.

Minister, mijn vraag aan u is heel eenvoudig. Wat zult u doen om ervoor te zorgen dat die 573 vacatures voor 2019 wel ingevuld geraken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil eerst toch een nuance maken. Ik heb u geantwoord op basis van de prognoses voor 2018. Aanvankelijk worden er dus prognoses vooropgesteld. Die zijn iets ruimer, die mikken iets hoger dan het effectief benodigde aantal. U wijst er bijvoorbeeld terecht op dat de prognoses begin 2018 het over 425 vacatures hadden. Uiteindelijk bleken er maar een 300-tal nodig. Daarvan zijn er 272 ingevuld. Er bleven dus een 40 tot 50 vacatures over. Dat is toch een zekere nuance.

Maar we zijn absoluut niet blind voor de problematiek. Vooral in Vlaams-Brabant, mijn eigen provincie, en in mindere mate in Antwerpen, hebben we net zoals zovele werkgevers op dat vlak een probleem met de invulling van knelpuntberoepen zoals chauffeurs onder andere.

In december hebben we nog een ruime campagne gevoerd met billboards, met radiospots, met spotjes in de bioscopen. Ik denk dat u die ook gezien hebt. Op zoveel mogelijk manieren hebben we ook een beetje free publicity gekregen via televisiejournaals. Ook dat heeft gerendeerd want we hebben er een goede respons op gekregen, namelijk 1235 sollicitaties.

Dat is echt wel een goed cijfer. De campagne die medio december is gestart, heeft ertoe geleid dat al 60 vacatures nagenoeg onmiddellijk werden ingevuld. Ik heb op een eerdere vraag al geantwoord dat we op dat vlak iets sneller gaan in de procedure, dus sneller in de aanwerving. De termijn tussen de sollicitatie en de aanwerving hebben we ingekort en we hebben al een 60-tal vacatures ingevuld. 27 à 30 sollicitaties krijgen nu een positief antwoord, het gaat dus wel vooruit maar we blijven vanzelfsprekend op onze hoede.

Het is nu eenmaal een krappe arbeidsmarkt. We moeten vooral het signaal blijven geven dat zoveel mogelijk mensen aan het werk moeten geraken, van welke

leeftijd dan ook. We mogen op dat vlak geen tegenstrijdige signalen geven. Wat het beroep van chauffeur betreft, staan wij open voor alle leeftijden. Desnoods voeren we opnieuw een campagne en werken we nog nauwer samen met outplacementbureaus en worden er opnieuw jobdagen georganiseerd. Maar het is nu eenmaal zo dat we meer investeren in De Lijn, in het aanbod, en dat we dus ook meer vacatures hebben die we zelfs in arbeidskrappe tijden moeten invullen. We zijn daar maximaal klaar voor, alle suggesties zijn welkom maar de campagne zoals die nu is ingezet, loopt met succes.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, de krapte op de arbeidsmarkt is er inderdaad. Dat is niet alleen een probleem in Vlaams-Brabant, in mijn provincie gaat het over dezelfde uitdagingen. Ik wil ook wijzen op een tweede punt waar ik het in mijn inleiding al over had, namelijk de werkomstandigheden voor de chauffeurs bij De Lijn. De chauffeurs zijn die slechte werkomstandigheden duidelijk beu. Daarvan getuigen de stakingen in Limburg in februari, de staking op 13 februari en de verlengde vakbondsactie op Valentijnsdag. Intussen is er ook een nieuwe stakingsaanzegging ingediend.

We hebben hier te maken met een vicieuze cirkel. Als er te weinig chauffeurs zijn en de werkomstandigheden zijn slecht – te korte rusttijden tussen de shiften, wettelijke vakantiedagen die niet mogen worden opgenomen –, dan krijgen we een zware overbelasting van die chauffeurs en worden chauffeurs ziek. Het ziektepercentage bij De Lijn ligt op bijna 10 procent. Minister, wat zult u doen om die vicieuze cirkel te doorbreken en hoe zult u zorgen voor betere werkomstandigheden voor de chauffeurs van De Lijn?

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Minister, ik denk dat De Lijn de boer moet opgaan. Ik stel vandaag vast dat alle overheidsdiensten moeite hebben om mensen aan te trekken, of het nu gaat over postbodes, politie of chauffeurs bij De Lijn. De troeven van die job moeten in de verf worden gezet. Laat jongens en meisjes met een bus rijden op een omzoomd terrein en maak hen duidelijk dat het gevarieerd werk is met een behoorlijk statuut en elke dag nieuwe belevenissen. Soms is dat heel aangenaam, soms is dat ook anders maar het is nooit helemaal hetzelfde. Probeer dat vak van chauffeur te verkopen door buiten te komen. Ik denk dat u meer moet doen dan enkel communicatieve acties voeren.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Mijnheer Van de Wauwer heeft gelijk als hij zegt dat heel wat chauffeurs vandaag een onmenselijke werkdruk voelen, en dat ligt niet alleen aan het chauffeurstekort maar ook aan het feit dat er stevig bespaard werd en wordt op de werkingsmiddelen bij De Lijn. Dat ligt ook aan het feit dat deze meerderheid luidop twijfelt aan de toekomst van De Lijn als een publiek bedrijf. Dat is niet van dien aard om de job aantrekkelijk te maken voor potentiële chauffeurs. Een goede strategie om het beroep aantrekkelijker te maken zou volgens mij zijn om een duidelijke keuze te maken voor De Lijn als publieke dienstverlener, ook na 2020.

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Voorzitter, heel charmant dat u mij alsnog het woord geeft, dat wordt gewaardeerd.

Collega's, minister, er gebeuren inspanningen, dat mag ook wel worden gezegd. Zo werd een paar maanden geleden de procedure voor de aanwerving aangepast. Voor alle duidelijkheid: zonder de vereisten inzake rijvaardigheid en kennis van het Nederlands te verlagen. Maar de procedure werd inderdaad verkort en dat is zeer belangrijk.

Ik zou u willen vragen, minister, om ook zeker de link met het onderwijs te blijven leggen, want ik denk dat hieruit echt wel blijkt dat er vacatures zijn, in het bijzonder voor technische en beroepsprofielen. Het is heel belangrijk om in te zetten op een andere benadering van het onderwijs. We hebben er in het verleden al op aangedrongen en we zullen daar op de toekomst ook op blijven aandringen. Ik denk dat de herwaardering van technische en beroepsrichtingen zeker soelaas zal brengen.

Minister Ben Weyts: Collega Keulen, u hebt gelijk. We moeten meer de boer op gaan, maar dat doen we ook, bijvoorbeeld door jobdagen te organiseren en door zelf naar evenementen te gaan om bekend te maken dat De Lijn vacatures heeft.

Ik herhaal het opnieuw: het is een beetje een luxeprobleem, in die zin dat we zorgen voor een extra aanbod omdat we extra investeren in De Lijn, mijnheer Vandenbroucke. We exploiteren ook extra lijnen. Dat heeft natuurlijk tot nadeel dat het in deze barre tijden van arbeidskrapte, die in ons nadeel speelt, vechten is om elke werknemer. Dat moeten we ook resoluter doen.

Wat betreft het apocalyptische beeld dat u schept over de rij- en rusttijden, daar is inderdaad enig syndicaal protest tegen geweest, maar dat is ondertussen opgelost. Tegen eind dit jaar voorzien we bovendien in een extra investering om ervoor te kunnen zorgen dat we de werklast kunnen verlagen. Ook op dat vlak doen we dus extra investeringen, maar we zullen ervoor moeten zorgen dat we in de jacht op werknemers concurrentieel blijven en dat de arbeidskrapte in zijn totaliteit wordt aangepakt. Op dat vlak is het natuurlijk een beetje een slecht signaal als we mensen nog vroeger met pensioen laten gaan. Ook die mensen kunnen potentieel aan de slag bij De Lijn. In het kader van de recente actualiteit is dat geen goede evolutie.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, ik kijk uit naar de inspanningen die u gaat leveren.

De CD&V-fractie vindt het heel belangrijk om een modal shift te maken. We moeten een omslag creëren van autogebruik naar andere vervoersmiddelen, waaronder het openbaar vervoer. Dat gaat enkel lukken als het openbaar vervoer betrouwbaar is. In 2017 zijn er 12.000 ritten geschrapt omdat er te weinig chauffeurs waren. Die modal shift gaan we alleen maar kunnen bereiken als het openbaar vervoer betrouwbaar is en de chauffeurs in goede omstandigheden kunnen werken.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Joris Vandenbroucke aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de vraag van De Lijn naar fors meer investeringsmiddelen

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Collega's, gisteren heeft de CEO van De Lijn het memorandum van de openbare vervoersmaatschappij voorgesteld. In dat document worden de verwachtingen ten aanzien van de volgende Vlaamse Regering geschetst. Ik vind dat dat memorandum heel duidelijk de uitdagingen voor ons openbaar vervoer aangeeft. Als we de files willen aanpakken, als we ervoor willen zorgen dat de CO₂-uitstoot van ons verkeer vermindert, als we ervoor willen zorgen dat onze dorps- en stadscentra bereikbaar en leefbaar blijven, dan zal het gebruik van het openbaar vervoer in Vlaanderen met minstens 50 procent moeten stijgen.

Daaruit volgt logischerwijs dat er meer geïnvesteerd moet worden. Er moeten meer middelen op tafel gelegd worden om bijvoorbeeld het Vlaamse aanbod van bus- en tramlijnen uit te breiden. De Lijn is daar creatief in, minister. Zo suggereert het

memorandum om het slapende spaargeld van de Vlamingen aan te spreken via groene obligaties of om bijvoorbeeld projectontwikkelaars te verplichten ook een duit in het zakje doen. Ik vind dat goede ideeën, die we zeker moeten bekijken.

Er wordt echter ook heel duidelijk gekeken naar de overheid, naar een volgende Vlaamse Regering. Daarvan zegt de heer Kesteloot tijdens interviews over het memorandum dat er de afgelopen jaren bespaard is op de werkmiddelen van De Lijn. Om een goede dienstverlening te kunnen blijven garanderen zit – en ik citeer – De Lijn “op zijn limiet”. Ik lees in het memorandum ook dat er in het decreet Basisbereikbaarheid, dat wij weldra zullen bespreken en waarover wij zullen stemmen, een aantal kwaliteitseisen staan voor het toekomstige tram- en busnet. Daarvan zegt De Lijn heel duidelijk dat de middelen die ze vandaag krijgt om dat tram- en busnet te exploiteren en de bussen te laten rijden, niet volstaan. Ook daarvoor zijn er extra middelen nodig als men de Vlaming de mogelijkheid wil bieden om meer de bus en de tram te gebruiken.

Minister, mijn vraag is heel eenvoudig. Hoe staat u tegenover die vraag van De Lijn naar fors meer investerings- en werkmiddelen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Waarom vraagt De Lijn extra middelen? Eenvoudigweg omdat de investeringen in De Lijn toenemen en omdat het aanbod van De Lijn toeneemt. Wat u altijd hebt tegengesproken, wordt hier nog eens expliciet bewezen.

De Lijn zal niet de eerste, en ook niet de laatste, overheidsorganisatie zijn die vlak voor de verkiezingen meer middelen vraagt. Ik denk dat het eigen is aan elke organisatie om vlak voor de verkiezingen te zeggen dat men extra middelen nodig heeft. Ik heb daar begrip voor.

Wat hebben wij in deze regeerperiode gedaan? We hebben de moed gehad om De Lijn te hervormen en om te zeggen dat de kostendekkingsgraad van 15 procent, die bijna uniek is in Europa – dat wil zeggen dat de reiziger voor elke rit maar 15 procent betaalt en de rest voor de belastingbetaler is –, niet haalbaar is. Als we willen dat De Lijn overleeft en dat De Lijn ook de interne operator kan blijven in de toekomst, dan moeten we ze hervormen. We hebben de euvel moed gehad om dat effectief te doen. We hebben er een efficiëntere organisatie van gemaakt, waardoor de kostendekkingsgraad van 15 procent op enkele jaren is gestegen naar 21 tot 22 procent. Dat is een immense stap vooruit ten voordele van De Lijn als overheidsorganisatie.

Volgend jaar zal De Lijn ook effectief de benchmark moeten doorstaan. Dat wil zeggen dat zij zich op bevel van Europa zal moeten kunnen vergelijken met private spelers. Net daarom hebben wij De Lijn efficiënter gemaakt en hervormd en de kostendekkingsgraad naar boven getrokken. Nu is het vooral een kwestie om ook te zorgen voor een betere dienstverlening. Net daarom hebben we massaal geïnvesteerd in nieuwe trams, in nieuwe bussen, en zelfs in nieuwe trambussen, die binnenkort zullen uitrijden. We gaan ervoor zorgen dat ook het abonnement van De Lijn niet alleen geldt voor bussen en trams, maar ook voor deelfietsen. Het is dus een uitbreiding van het aanbod op dat vlak, maar er is ook een uitbreiding van het aanbod op het vlak van de lijnen zelf. Er is net 9 miljoen euro extra geïnvesteerd in ongeveer 45 nieuwe lijnen. Het aanbod van De Lijn verhoogt, het aantal kilometer per plaats verhoogt, en dat is de beste graadmeter voor het aanbod.

Ik ga ervan uit dat we in de toekomst nog meer zullen kunnen investeren in het aanbod en de dienstverlening van De Lijn, maar op één voorwaarde: niet zoals vroeger op basis van een blinde aanbodpolitiek. Gewoon met bussen rijden en we zien wel of er iemand opspringt. Ze rijden in theorie leeg. Neen, we zullen zorgen voor extra aanbod, maar op basis van een vraag. En er is nog een bijkomende

voorwaarde: elk nieuw aanbod dat we verzorgen op basis van een bestaande vraag, zal er ook toe leiden dat we minstens inzake kostendekking eenzelfde percentage zullen kunnen hanteren, meer nog, dat we het kostendekkingspercentage nog kunnen optrekken.

Dat is onze bedoeling: een serieuze hervorming van De Lijn, een efficiënte organisatie die een betere dienstverlening zal kunnen verzorgen, niet langer met lege bussen zal rijden, maar vooral zal rijden op basis van de vraag.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Minister, u hebt inderdaad zeer correct geschetst dat de reiziger, de gebruiker van bus en tram in Vlaanderen, meer moet betalen. De prijzen van de tickets en de abonnementen zijn met meer dan 20 procent gestegen. En er is bespaard op de werkingmiddelen van De Lijn.

Wat is het resultaat? Zijn de bussen en trams stipter dan in het begin van de legislatuur? Neen, de stiptheid is omlaag gegaan. Worden er evenveel ritten gereden als in het begin van de legislatuur? Neen, een lid van de meerderheid heeft er net in een vorige actuele vraag over geklaagd dat er zoveel ritten niet kunnen worden gereden. Met andere woorden – en dat blijkt ook uit onderzoek van De Lijn zelf – de tevredenheid van de Vlaming over het gebruik van bus en tram is op een historisch dieptepunt gekomen, samen met het gebruik van bus en tram in het woon-werkverkeer.

U zwaait maar met investeringen en recordbedragen, maar ik zie geen begin van omslag die nodig is en die bepleit wordt in het memorandum van De Lijn, namelijk ervoor zorgen dat mensen meer de bus en de tram gebruiken.

Ik stel de vraag nog eens heel duidelijk. Antwoordt u ondubbelzinnig 'ja' op de vraag van onze openbare vervoersmaatschappij naar meer middelen om bussen en trams te laten rijden?

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Heel kort, mijnheer Vandenbroucke, want u blijft natuurlijk dezelfde riedel afdraaien. Net alsof het vroeger met de basismobiliteit zo goed was, de mensen massaal de overstap maakten naar het openbaar vervoer, hun auto aan de kant lieten staan, er geen files meer waren, want die waren allemaal weggevoerd. Dat was natuurlijk niet zo. Niets was minder waar.

Nu hebben we eindelijk de omslag naar enorme investeringen aan een tempo dat nog nooit zo hoog heeft gelegen. De vernieuwing van het voertuigenpark is nog nooit zo snel gegaan. We hebben ook een enorme omslag naar vraaggerichtheid voor de reiziger, en een grote betrokkenheid van steden en gemeenten. Alsjeblieft! Dat doemdenkersverhaal van u. We zullen in de toekomst inderdaad wel zien waar we geraken en of er een omslag zal plaatsvinden. We zien nu al ontegensprekelijk dat het aantal betalende gebruikers stijgt. We zien het begin al. Dat is het begin van een mooi verhaal en ik geloof dat we zeer binnenkort kunnen aantonen dat die basisbereikbaarheid de manier is om mensen spontaan uit de wagen te krijgen en meer in de richting van het openbaar vervoer te brengen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Dit gaat over een memorandum van De Lijn naar aanleiding van de volgende verkiezingen. Eigenlijk is dit niet gericht aan minister Weyts, maar aan ons allemaal, aan alle partijen die hier vertegenwoordigd zijn en tegen de sterren op een verkiezingsprogramma aan het schrijven zijn. Wat iedereen daar inzet, is allemaal nog een beetje geheim. Ik wil hier gerust al een tipje van de sluier lichten over wat het CD&V-programma zal bevatten. Nadat die omslag naar meer vraaggestuurd openbaar vervoer met het decreet Basisbereikbaarheid gemaakt zal zijn, zullen

wij inderdaad voor meer middelen voor het openbaar vervoer gaan, omdat we in de eerste reacties die we nu al krijgen vanuit de vervoerregioraden die worden opgericht, de vrees horen dat men voor de blinde vlekken die voornamelijk op het platteland zullen ontstaan, onvoldoende middelen zal hebben om vervoer op maat voor de plattelandsinwoners, en zeker voor de minder mobiele mensen daar, te garanderen.

Als u het ons vraagt – het gaat hier over een memorandum voor een verkiezingsprogramma – dan zullen het voor CD&V meer middelen voor het openbaar vervoer zijn. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik denk dat het maatschappelijk belang van het klimaat en het collectieve vervoer alleen maar zal toenemen, niet zal verminderen. Dat zal ook inderdaad extra middelen vergen. Waar die dan vandaan moeten komen, vind ik verfrissend in het standpunt van De Lijn. Ze durven daar ook onbekende paden bewandelen en gaan niet enkel bij de overheid kijken.

Ik denk dat het heel belangrijk is dat met de creatie van de vervoerregioraden onze steden en gemeenten meer hefbomen krijgen, en dus ook meer verantwoordelijkheid op het vlak van de organisatie van dat collectieve vervoer krijgen. Een deel van die middelen zal, ook wat ons betreft, naar die lokale besturen moeten gaan. Want daar wonen de mensen en moeten de mensen door datzelfde collectieve vervoer worden vervoerd.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik heb het memorandum ook in die zin gelezen, mevrouw Brouwers en mijnheer Keulen, als het memorandum van de openbare vervoersmaatschappij De Lijn die zich vol wil inschakelen in die klimaatdoelstellingen en in die omslag die we met z'n allen nodig hebben.

Als daar meer middelen tegenover moeten staan, dan zal ik daar volmondig mee instemmen. Ik ben ervan overtuigd dat het ook zo zal moeten gebeuren. Het is inderdaad verfrissend om vast te stellen dat De Lijn wegdenkt van een aantal traditionele paden en creatief kijkt hoe ze ervoor kan zorgen dat dat een vervoersmodel wordt waarbij elke Vlaming betrokken wordt. Ik heb al vaker gezegd, minister, dat ik meega in uw discours waarin u zegt dat de investeringen historisch hoog liggen. Langs de andere kant stellen we toch vast dat we qua tevredenheid, doorstroming en een aantal andere essentiële elementen die dat openbaar vervoer verleidelijk maken, nog een pak werk hebben. Dat zullen de volgende Vlaamse regeringen, wat ons betreft, wel degelijk prioritair moeten uitvoeren.

Minister Ben Weyts: Wat dat laatste betreft: de waarheid heeft haar rechten. Het budget inzake doorstroming is verdubbeld. Het bedraagt nu 32 miljoen euro. Dat is plus 100 procent.

U spreekt over een begin van omslag. Wel, die omslag is begonnen. Als je het openbaar vervoer enigszins positief wilt benaderen, een echte supporter wilt zijn van het openbaar vervoer, dan zou je kunnen opmerken dat, ten eerste, het aantal betalende reizigers is gestegen, en ten tweede, het aantal plaatskilometers is gestegen – en dat is de beste graadmeter voor het aanbod – met 4 procent. Ik denk niet dat men dat in tijden van socialistisch bestuur kon voorleggen. Daarnaast is het ook heel aantrekkelijk.

Ik vind het prima dat De Lijn ook verder denkt, buiten de klassieke paadjes. De Lijn wil een extra aanbod. Maar in tegenstelling tot vroeger stapt men niet met het handje open naar de belastingbetaler. Men zoekt geen extra belastinginkomsten.

Neen, die paden verlaat men, en dat vind ik zeer goed. Men reikt alternatieve pistes aan.

Ook zeer aantrekkelijk daarbij is de mogelijkheid voor een win-win. Wat bedoel ik daarmee? Als dat extra aanbod vraaggestuurd is, inspeelt op een vraag, kan dat een win-win in zich dragen, namelijk een stijging van de kostendekkingsgraad. Dan winnen we niet alleen inzake aanbod, maar als we ervoor zorgen dat dat aanbod beantwoordt aan een bestaande vraag, zal de belastingbetaler verhoudingsgewijs minder moeten bijdragen. Hij zal meer krijgen voor zijn geld. Dat is het aantrekkelijke. Dat is de toekomstvisie. We gaan niet meer altijd met het handje open staan en zeggen: 'De Lijn moet meer belastinggeld krijgen en dus moeten de belastingen stijgen.' Neen, we stappen uit dat carcan en gaan iets moderner denken. *(Applaus bij de N-VA)*

Joris Vandenbroucke (sp.a): Collega's, het antwoord van sp.a op het memorandum van De Lijn is bijzonder helder. Wij kiezen heel duidelijk voor een publieke dienstverlening, voor een openbaarvervoersmaatschappij die van ons allemaal is en voor ons allemaal. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Daarvoor moet er absoluut meer worden geïnvesteerd in De Lijn, in het openbaar vervoer, zodat we er effectief voor kunnen zorgen dat meer mensen in Vlaanderen de kans hebben om de auto aan de kant te laten staan en te kiezen voor een duurzaam alternatief. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Peter Persyn aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over thuiszorg voor chronisch zieke kinderen

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, eind vorige week kwam het mooie project kinderthuiszorg een aantal keren in het nieuws. Het is een project voor chronisch zieke kinderen die thuis behandeld worden. Het is opgezet door een jonge dynamische pediatrisch verpleegkundige die vanuit zijn ervaring in het kinderziekenhuis tot de vaststelling kwam dat heel wat behandelingen die aan langdurig zieke kinderen verleend worden, met dezelfde kwaliteit in de thuiszorg kunnen gebeuren – dat tot grote tevredenheid, niet alleen van de patiëntjes, maar ook van de familie en de mantelzorgers, die gespaard worden van heel wat organisatie en over-en-weergerij, en ook minder ontwricht worden in hun dagelijkse activiteiten.

De initiatiefnemer is twee jaar geleden, voor hij aan een proefproject begon, bij alle fracties – geloof ik – langs geweest. Hij dacht, en terecht, dat thuiszorg een Vlaamse bevoegdheid is, en dat hij bij de Vlaamse regelgever en wetgever moest aankloppen voor financiering. Maar de activiteit die hij specifiek voorzag met pediatrisch verpleegkundigen, is natuurlijk nog altijd een federale bevoegdheid. Dat is federale financiering.

Uiteindelijk is de man gestart met een proefproject, dat heeft een jaar gelopen, met financiering vanuit Nederland. Er is ook een Nederlands project kinderthuiszorg, en die maken winst, die mogen winst maken, en met een deel daarvan hebben zij het proefproject gefinancierd. Logistieke ondersteuning is er gekomen van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen (UZA).

Nu is die financiering ten einde. Het project is on hold gezet. De gespecialiseerde verpleegkundigen die heel mooi werk geleverd hebben, zijn voorlopig zonder werk. Ik heb vernomen dat ze misschien al ander werk gaan zoeken zijn.

Minister, ik heb vernomen dat er recent bij u een pilootproject is ingediend in het kader van respijtzorg en jeugdzorg. Hoe kunnen we vermijden dat dergelijke innovatieve waardevolle projecten tussen wal en schip vallen? Kunt u daarover overleg plegen met federaal minister van Volksgezondheid De Block?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, we kennen het project uiteraard. Ik heb ook in commissie op een vraag hierover geantwoord. Ik kan u ook bevestigen dat Kind en Gezin en het agentschap Zorg en Gezondheid met de betrokkene zoeken naar een manier waarop we hem vanuit Vlaanderen de nodige ondersteuning kunnen bieden, uiteraard, zoals u stelt in uw vraag, binnen de verdeling van de bevoegdheden zoals ze op dit moment liggen. Ik moet trouwens zeggen: de betrokkene verdient alvast een prijs voor aanklappendheid, als ik zie waar hij overal geweest is en wie hij overal heeft kunnen enthousiasmeren. Dat is op zich al een huzarenstuk.

Ik ga uw vraag ook wat verruimen. Ik denk dat dat ook een beetje de insteek was van uw schriftelijke vraag. Wanneer je ziet, in ons land en in Vlaanderen, dat de zorgvragen steeds meer vragen worden naar chronische zorg, vragen die een langdurige ondersteuning eisen, dan zeg je meteen ook dat dat een antwoord verdient waarin een verbinding wordt gemaakt tussen de welzijnssector en de zorgsector. Je kunt geen chronische zorg goed organiseren als je die verbinding niet kunt maken. Dat is de reden waarom in Vlaanderen, naar aanleiding van de eerstelijnsconferentie, resoluut gekozen is voor eerstelijnszones waarvan de zorgactoren, de welzijnsactoren en de lokale overheden samen het bestuursmodel uitmaken. Dat is ook de reden waarom we, in afstemming met de federale overheid, op het ogenblik dat de verblijfsduur in de materniteiten ingekort werd, gekeken hebben hoe we flankerend, vanuit Kind en Gezin, die terugkeer naar huis van de moeders beter konden begeleiden, ook vanuit het oogpunt van preventieve gezinsondersteuning. Dat is ook de reden waarom met het RIZIV werd bekeken hoe we perinatale trajecten, waarin we in Brussel met Kind en Gezin participeren in een project voor kansarme moeders of aanstaande moeders, beter kunnen opvolgen, zowel vanuit de medische, zeg maar ziekteverzekeringskant, als vanuit de gezinsondersteunende, zeg maar de welzijnskant. Dus we doen daaraan mee. We zijn daar absoluut vragende partij voor.

Ik wil geen polemieken of debat openen over de vraag of daar een staatshervorming voor nodig is, maar wat wel zeker is – en daar wil ik ook heel duidelijk in zijn – is dat dit een gedeelde visie veronderstelt met de federale ziekteverzekeringssactoren, dat goede chronische zorg een afstemming veronderstelt tussen de dingen die op het Vlaamse of het gemeenschapsniveau worden georganiseerd en de dingen die op het ziekteverzekeringssniveau moeten worden gefinancierd. Ik ben ervan overtuigd dat in alle gradaties, van institutionele, grote hervormingen tot en met 'wat gaan we nu doen in de huidige stand van de verdeling van de bevoegdheden?', daar wel degelijk mogelijkheden voor zijn. Maar dan moet men natuurlijk aanvaarden, op alle niveaus, dat een goede chronische zorg een afgestemde zorg veronderstelt en dat de grens tussen ziekteverzekering en welzijnsbevoegdheden daarin moet worden afgetast, en dat daar moet worden samengewerkt.

Die ambitie is er in Vlaanderen manifest. Ik durf zeggen dat daar echt een draagvlak voor is. Ik verwacht dus ook dat, ook nu, de ziekteverzekering, de federale bevoegde instanties, binnen hun verantwoordelijkheden die visie kunnen delen en dat we daar, als het moet asymmetrisch, in dit land ook de nodige dynamiek voor kunnen ontwikkelen. Vanuit dat perspectief is mijn antwoord op uw vraag dus heel duidelijk: ik ben absoluut bereid om daarover met de federale overheid te spreken. Ik ben absoluut bereid om te kijken wat wij kunnen doen. Want we moeten ons natuurlijk niet verschuilen, we moeten zelf ook een stukje verantwoordelijkheid nemen. Maar ik ben daar absoluut toe bereid.

Peter Persyn (N-VA): Minister, ik ben heel blij met de openheid die ik hoor. Collega's, het project waarover ik sprak, is geen alleenstaand geval. Er zijn tal van innovatieve projecten die, spijtig genoeg, geen correcte financiering vinden vanwege die complexe bevoegdheidsverdeling in ons landje. Het is waar, minister: we zijn geëvolueerd naar een landschap met veel meer 'care', chronische zorg, in plaats van de vroegere episodische 'cure'. Morgen is het de dag van de zeldzame ziekten: vijfduizend zeldzame ziekten, met soms maar heel weinig patiënten per ziekte maar toch ziekten die vijfhonderdduizend Vlamingen en hun families treffen.

Minister, u weet dat ik vaak ook een aanhouder ben. Misschien niet zo aanklappend als die jongeman, maar toch blijf ook ik op dezelfde nagel kloppen. Ik kijk ook naar de voorzitter. Ik ga met heel veel interesse uw boek lezen, maar ik luister ook altijd heel goed naar u. U hebt op de 11 julitoespraak ook verwezen naar de resoluties van het Vlaams Parlement van 1999. Toen is er hier, bijna kamerbreed, beslist om de persoonsgebonden gemeenschapsbevoegdheden maximaal in te vullen. Zorg en gezondheid maken daar deel van uit, collega's.

Minister, ik heb deze bijkomende vraag twee weken geleden ook al gesteld. Uw partijvoorzitter heeft twee weken geleden een proefballonnetje opgelaten om tot meer homogene bevoegdheden te komen. Hoe kunt u daar met uw partij, samen met diegenen die na 26 mei 2019 aan de onderhandelingstafel zullen zitten, werk van maken?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Voorzitter, ik heb in de commissie al een aantal vragen om uitleg hierover gesteld, onder meer over respijtzorg voor chronisch zieke kinderen en over het project in verband met kinderthuiszorg. Ik heb het genoeg gehad met die mensen een dag mee te lopen. We willen altijd maar meer van een residentiële setting naar een ambulante zorg gaan. Ik denk dat dit met betrekking tot kinderen uitermate belangrijk is, niet enkel voor het kind zelf, maar ook voor de ouders en voor de hele maatschappij. We weten immers dat een opname in een residentiële setting in een ziekenhuis heel wat geld kost. Als bepaalde zaken thuis zouden kunnen plaatsvinden, denk ik dat we hier absoluut verder in moeten investeren.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Minister, we kennen die contactpersoon allemaal. We hebben hem gezien en hij is terecht heel aanklappend, want dit is een voorbeeld van wat u zelf de goede chronische zorg noemt, in dit geval voor zieke kinderen. Er moet daarvoor samenwerking en afstemming tussen de verschillende Vlaamse en federale gezondheidsactoren komen.

Ik neem aan dat u het ermee eens bent dat dit een goed project is. De drie kinderverpleegkundigen hebben dertig gezinnen en dertig kinderen geholpen. Dat is door alle actoren positief geëvalueerd, zowel door de ouders en de gezinnen als door de scholen, de mantelzorgers, de Vlaamse Vereniging voor Kindergeneeskunde en het Universitair Ziekenhuis Antwerpen, waarmee is samengewerkt. Minister De Block en u hebben er positief op gereageerd.

Toch moet het project morgen of overmorgen worden stopgezet. Dat kan niet. We moeten hiervoor samenwerken en voor afstemming zorgen. Ik heb dan ook een heel concrete vraag. Er is bij uw administratie een projectaanvraag ingediend. Tot deze middag had de organisatie nog geen antwoord ontvangen. U weet echter ook dat dit project komende vrijdag of zaterdag moet worden stopgezet indien er geen antwoord van uw administratie komt. Mijn heel concrete vraag is dan ook hoe het zit met die projectaanvraag bij uw administratie.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Voorzitter, we hebben een bericht gekregen over een alleenstaande moeder die moest kiezen of ze een nacht bij haar kind in het ziekenhuis of bij haar gezond kind thuis zou overnachten. U kunt nu zeggen dat ik een dramatisch geval aanhaal, maar dat is de realiteit voor een vrouw met een chronisch ziek kind dat regelmatig eens wordt gehospitaliseerd en voor veel andere ouders. Een kind in een ziekenhuis moeten achterlaten, is altijd heel moeilijk. Zowel voor het kind en de ouders als voor de samenleving is het vaak de beste optie het kind in de eigen omgeving te houden.

Als we dit politiek bekijken, komen we uit bij de praktische kant van de zaak. Ik geloof dat u ervoor openstaat om, samen met de Federale Staat, oplossingen te zoeken, maar ik vraag u dit concreet te maken. Om welke stappen gaat het? Hoe ziet u die samenwerking? Wat zult u met de federale overheid doen om hiervoor een oplossing te vinden, om de beste oplossing voor het kind, wat vaak de thuisoplossing is, waar te maken en om niet op institutionele grenzen te blijven botsen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, ik heb ook al een dagje met die organisatie meegelopen. Ik heb in de commissie al gezegd dat ik heel sterk onder de indruk ben van dit project, dat heel duidelijk maakt hoe een goede afstemming tussen de medische zorg en de welzijnszijde voor het kind en het gezin een enorm verschil kan maken. Als de zorg binnen de school kan worden geboden, kan een kind gewoon blijven schoollopen. Daardoor is een opname niet nodig en hoeven de ouders niet thuis te blijven.

Minister, we weten dat hiervoor veel afstemming nodig is. U bent hier tijdens de commissiebespreking uitvoerig op ingegaan. We weten dat de organisatie een projectaanvraag heeft ingediend die momenteel nog door de administratie moet worden beoordeeld. Die samenwerking is alleszins nodig, ook in de toekomst, want projecten als dit hebben absoluut hun waarde. Ik denk dat we ons allemaal moeten proberen in te leven en te zeggen wie centraal staat, in casu het kind. Het gaat echter veel breder. Het gaat om iedereen die zorg nodig heeft. We moeten ons afvragen hoe we die afstemming tussen de medische zorg en de welzijnszijde overal op het terrein waar kunnen maken.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, ik heb niet de gewoonte om vanop de tribune een project te beoordelen waarover de vraag aan de administratie heel duidelijk is gesteld. Ik heb begrepen van het agentschap Kind en Gezin dat ze absoluut het gesprek voeren met de man.

Als u mij vraagt of ik bereid ben om dan plotseling te zeggen dat ik de financiering die geacht wordt door de ziekteverzekering opgenomen te worden, zal prefinancieren, dan zeg ik u: neen. Neen, dat ga ik niet doen. Kunnen we daarover afspraken maken en kunnen we bekijken wat wij vanuit onze kant, vanuit een goede visie – en dat is de onderbouw van dat project ongetwijfeld – kunnen doen? Dat moeten we zeker bekijken. Dat is ook de insteek die wij aan onze administratie meegeven als zij een dergelijk project moet beoordelen. Je kunt op kabinetsniveau niet zomaar ineens een project financieren. Je moet alle mogelijke regels van goed bestuur volgen, maar de positieve vooringenomenheid is er natuurlijk. Dat signaal heb ik trouwens in de commissie ook al gegeven.

De heer Persyn heeft zich voorgenomen om regelmatig, misschien met een omweggetje, te peilen naar mijn intenties op het vlak van de toekomstige ontwikkelingen in de gezondheidszorg. Ik heb een paar dagen geleden gezien dat een aantal experts zich hebben uitgesproken over wat in ons systeem van gezondheidszorg, dat een goed systeem is, volgens hen stond te gebeuren. Ik heb gezien dat daar

ook al kritiek op is gegeven. Ik heb ook in een van de aanbevelingen gelezen dat er beter moet worden samengewerkt. Ik zie regelmatig suggesties opduiken dat de bevoegdheidsverdeling als het gaat over de gezondheidszorg niet heel logisch is en dat er dus moet worden gestreefd naar meer homogeniteit. Ik ben het daar helemaal mee eens. Maar wat ik bij het lezen van die aanbevelingen echt wel de olifant in de kamer vond, is dat iedereen dat tot nu toe wel allemaal juist vindt, maar in mijn ervaring als Vlaams minister wil dat zeggen dat het inzicht bijvoorbeeld in uw vraag rond chronische zorg, dat je welzijn met zorg moeten kunnen verbinden, betekent dat die evolutie in ieder geval niet kan zijn dat we gaan herfederaliseren, integendeel. Als u naar een partijstandpunt vraagt, wil ik graag verwijzen naar wat mijn partij daarover gezegd heeft en wat ik ten volle onderschrijf. Dat betekent dat je in een evolutie zit. Je kunt discussiëren: je kunt dat doen binnen de huidige bevoegdheidsverdeling vanuit een gedeelde visie die je in de praktijk kunt omzetten. Of heb je daar een institutionele hervorming voor nodig? Dat is een interessant debat voor de campagnes. Maar het vertrekt van de redenering dat goede chronische zorg betekent dat je die verbanden moet kunnen leggen. Dat betekent in ieder geval afstemmen op de dynamiek, op de eigenheid van het Vlaamse beleid. Als daarmee uw twijfels over mijn overtuiging zijn weggewerkt, bij dezen.

Peter Persyn (N-VA): Minister, ik waardeer uw inbreng enorm. Die getuigt van gezond verstand. Collega's, het gaat hier over de gezondheid. Het gezond verstand dicteert dat we die integraal benaderen en dat we de basis – een goede Vlaamse sociale bescherming, een nieuw Eerstelijnsdecreet, de gezondheidszones die ingericht zijn en de netwerken van de ziekenhuizen – goed integreren en op basis van de gemeenschap organiseren. We hebben nu al 13,6 miljard euro. Als je daar het groeipakket aftrekt, heb je nog 10 miljard euro Vlaams. Neem 60 procent van het federale budget, momenteel 27 miljard euro voor de ziekteverzekering: dat is nog eens 16 miljard euro. Collega's, dat is samen 26 miljard euro waarmee Vlaanderen een coherente, solide gezondheidszorg en zorg kan uitbouwen. Ik ben blij dat de minister mijn opvattingen deelt en ik hoop dat dat draagvlak verder kan groeien en dat we na 26 mei verder werk kunnen maken van homogene bevoegdheden inzake zorg en gezondheid. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gevolgen voor de Vlaamse geestelijke gezondheidszorg van het matige succes van de terugbetaling van de psycholoog

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Voorzitter, minister, de geestelijke gezondheid was deze legislatuur een belangrijk onderdeel van ons beleid. Het sluitstuk zal weldra in deze plenaire vergadering komen: het nieuwe decreet waarbij we afstappen van enkel het sectordenken en uitgaan van onze doelstelling om sneller meer mensen te bereiken in onze geestelijke gezondheidszorg. We willen dat doen met ervaringsdeskundigen, ook een vraag van onze resolutie. We willen werken aan herstel en we willen de geestelijke gezondheidszorg sneller en voor veel meer mensen toegankelijk maken.

De bouwstenen kennen we intussen, minister. U wilt af van dat taboe. Psychologische kwetsbaarheid moet en zal sneller bespreekbaar worden. En u wilt vroeger en sneller tussenkomen bij psychologische problemen, om erger te vermijden. De eerstelijnspsycholoog werd in het leven geroepen. En na veel overleg, en ook wel wat aandringen, waren we ook bijzonder tevreden met de federale terugbetaling van de psycholoog, een heel belangrijke schakel in dit Vlaamse verhaal.

De federale minister legde het tarief vast op 45 euro per consultatie. Dat maakt heel concreet dat een patiënt nu 11 euro betaalt in plaats van 60 euro. Toen ik daarnet over een belangrijke schakel sprak, dan maakt dit het wel meteen duidelijk.

Nu blijkt – en daarom sta ik hier vandaag – dat de psychologen in Vlaanderen een heel matige appetijt hebben om mee te werken aan dat federale verhaal. Dat komt ook omdat de Vlaamse beroepsvereniging een oproep deed om niet mee te werken binnen het systeem van die federale terugbetaling. In Wallonië en Brussel, waar die anticampagne er veel minder of niet was, is dat systeem ook groter.

Dat was een piste waarmee we niet meteen rekening hadden gehouden, minister. De budgetten zijn er. De terugbetaling is er. De toegankelijkheid wordt gegarandeerd. Wat heeft dit, voor zover u daar nu al zicht op hebt, voor gevolgen voor onze ggz en vooral voor ons gezamenlijk streven naar een sterke, toegankelijke Vlaamse geestelijke gezondheidszorg?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Collega, dit is inderdaad een federale bevoegdheid, maar ik bevestig graag dat rond de opstart van dit toch wel belangrijke gebeuren, namelijk de terugbetaling van psychotherapie, met de gemeenschappen, alleszins ook met de Vlaamse Gemeenschap, zeer intens en goed is overlegd. We moeten daar ook dankbaar voor zijn. Je kunt blijkbaar discussiëren over de modaliteiten, wat een beroepsvereniging doet. Maar je kunt moeilijk om de vaststelling heen dat mevrouw De Block hiermee een heel belangrijke opening heeft gemaakt.

Gisteren nog hebben we in onze commissie het ontwerp van decreet op de geestelijke gezondheid en het gezondheidszorgbeleid in Vlaanderen ingeleid. En de redenering is dat wij in onze geestelijke gezondheidszorg echt een shift moeten maken naar meer basiszorg, generalistische zorg, toegankelijke zorg, veel meer ambulant en in de eerste lijn, ook als het gaat over geestelijke gezondheidszorg, en dat we daarbij inderdaad moeten proberen ervoor te zorgen dat de snelle, vroegtijdige interventies fors versterkt kunnen worden, om escalatie van problemen te voorkomen, waardoor je eigenlijk voortdurend het heel intensieve en residentiële aanbod moet versterken.

Ik zie nu dat sommigen zeggen dat die eerstelijnspsychologische functie misschien niet zo verstandig of goed is. Ik ben het absoluut niet eens met die stelling. Voor mildere psychische problemen en voor snelle en korte interventies is het absoluut belangrijk dat we die functie uitbreiden in heel België en dus ook in Vlaanderen.

En wat de Vlaamse overheid specifiek betreft: wij hebben er met de versterking van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp in ieder geval voor gezorgd dat voor kinderen en jongeren 25 eerstelijnspsychologische functies extra worden gefinancierd in Vlaanderen.

Wij hopen uiteraard dat de uitrol van het project doorgaat en dat het initiatief toch geleidelijk aan kan opstarten, want ondertussen – en dat was ook een deel van de afspraak en de afstemming met de federale overheid – gaan we datgene wat wij voor volwassenen in de eerstelijnspsychologische functie als experiment hebben opgebouwd en wat nu zijn vertaling krijgt in de voortzetting met de terugbetaling en de ziekteverzekering, opnieuw opstarten, maar dan voor de ouderen. Er is een oproep gebeurd om een aantal projecten te kunnen financieren, waarbij we diezelfde eerstelijnspsychologische functie ook voor de ouderen willen uittesten in Vlaanderen. De reactie op die oproep was massaal. We gaan wat dat betreft dus ook een aantal projecten financieren.

Wij hopen natuurlijk dat de zaken in Vlaanderen zich geleidelijk aan ook kunnen stabiliseren en dat de uitbouw van een laagdrempelige toegang tot vormen van geestelijke gezondheidszorg echt alle kansen krijgt.

Vera Jans (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik deel de vaststelling dat de manier waarop deze regeling tussen beide overheden tot stand is gekomen, tot voorbeeld mag strekken. Ik spreek ook mijn waardering uit voor en mijn geloof in dat model van de eerstelijnspsycholoog.

Ik begrijp uit de media dat de federale minister minstens even vastberaden klinkt als u, minister Vandeurzen. Ook zij zegt dat zij dat proefproject wil voortzetten. Ze wil blijven ijveren voor een gewaarborgde toegankelijkheid van de geestelijke gezondheidszorg.

Mijn vraag is: hoe kunnen we ervoor zorgen dat we de budgetten die nu klaarliggen – om de mensen 11 euro in plaats van 60 euro te laten betalen – daadwerkelijk in de praktijk brengen? We hebben in Vlaanderen ook sterke netwerken. Misschien is er voor die netwerken wel een rol weggelegd, en kunnen zij de Vlaamse psychologen beter overtuigen om hieraan deel te nemen.

Ik wil tot slot de noodzaak van deze uitbreiding benadrukken. Onze centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's) hebben de afgelopen drie jaar het aantal mensen met een voorkeurstarief of sociaal tarief met een kwart zien stijgen. Onze inspanningen werpen dus vruchten af. Wij doen een oproep aan de mensen: maak uw probleem bespreekbaar en ga naar de psycholoog. Laat het niet liggen. En ze doen dat ook: de cgg's bereiken die mensen. Laten we er nu ook voor zorgen dat die wachtlijsten afnemen want de budgetten liggen klaar.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het is inderdaad zo dat er op federaal niveau een zeer belangrijke stap werd gezet. De eerstelijnspsychologische functie is uitermate belangrijk voor mensen met een lichte tot matige depressie, met angsten of andere klachten. Het is een huzarenstukje dat patiënten maar 11 euro moeten betalen in plaats van 60 euro. Maar het is slechts een eerste stap. Ik zou zeggen: laten we daar in de volgende legislatuur nog verder in gaan.

Ik betreur het natuurlijk dat de beroepsvereniging op deze manier reageert. Ik hoop dat men nog tot een consensus kan komen want ik vind het echt heel belangrijk dat dit project ten volle kan worden verdergezet.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Ook wij vinden het erg goed dat er op federaal niveau budgetten zijn vrijgemaakt om eerstelijnspsychologische hulp goedkoper en toegankelijker te maken. Ik hoor de hele tijd dat mensen dan maar 11 euro in plaats van 60 euro moeten betalen. Dat is fantastisch, waarvoor hulde.

Maar waarom mogen psychologen dan nog maar 45 euro verdienen voor een consult in plaats van 60 euro? Daar knelt het schoentje. Ik heb nooit geweten dat een federale overheid voorstelt om artsen 25 procent minder ereloon uit te betalen om alles betaalbaar te houden. Waarom doet men dat bij psychologen wel? Het was dan ook heel voorspelbaar dat de beroepsvereniging daartegen in opstand zou komen; dat lijkt mij normaal.

Minister, wilt u ervoor pleiten dat psychologen een correcte verloning kunnen blijven behouden binnen een terugbetalingssysteem, waar ik trouwens een heel groot voorstander van ben? Zo nee, denkt u dat het bespreekbaar zou zijn dat de federale overheid misschien ook bijdraagt aan het Vlaamse systeem, waarbij u – onder andere in cgg's – inkomensgebonden psychologische zorg aanbiedt? Want ook dat zou al een stap in de goede richting zijn. Ik maak mij echt zorgen over het feit dat het budget nu niet zou worden opgebruikt.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik wil even de illusie doorprikken dat het enige probleem in die terugbetaling zit in het feit dat die beroepsvereniging zich ertegen verzet. Het is absoluut nodig dat er een terugbetaling komt voor psychologische hulp. Het was bijzonder cynisch om wel de medicatie van mensen met psychische problemen terug te betalen, maar niet de therapie. Het is goed dat die terugbetaling er nu is.

Maar we weten allemaal dat het voorziene budget een kwart bedraagt van wat er nodig was, en van wat er begroot was. Mensen jonger dan 18 en ouder dan 65 zijn uitgesloten, terwijl net die groepen enorm veel nood hebben aan psychologische bijstand. Het is bovendien beperkt tot vier sessies na doorverwijzing. Er zijn heel wat randmodaliteiten die maken dat hier van alles aan schort.

Ja, het is positief dat er een terugbetaling komt. Maar we staan nog ver af van hoe een goede psychologische ondersteuning hoort te zijn. We moeten zorgen dat we geestelijke gezondheidszorg op een evenwaardige manier aanpakken als fysieke gezondheidszorg.

Minister, dit is niet uw bevoegdheid. Dit is federale materie. Ik wil u vragen of u alsnog extra projecten rond eerstelijnspsychologen vanuit Vlaanderen wilt uitbouwen, en of u de cgg's extra wilt financieren. Zo kunnen ze de extra mensen die komen aankloppen effectief helpen, en kunnen de cgg's hun werking verder uitbouwen en versterken.

De voorzitter: De heer Anseeuw heeft het woord.

Björn Anseeuw (N-VA): We zijn het er allemaal over eens dat een toegankelijke en betaalbare geestelijke gezondheidszorg erg belangrijk is, niet het minst voor de vroeginterventie. De N-VA staat volmondig achter de federale maatregel om klinische psychologie terug te betalen. Dat is de voorbije jaren ook gebleken. We stellen natuurlijk wel vast dat de federale maatregel, zoals hij nu is genomen, in Vlaanderen helemaal anders wordt gepercipieerd dan in Wallonië of in Brussel.

En we kunnen dat spijtig vinden, of we kunnen dat fijn vinden, maar dat doet er allemaal niet toe. Het is gewoon een realiteit. De vraag is: hoe gaan we hiermee om? Het laatste wat ik wil, minister, is het in uw bakje leggen. Want het is een federale maatregel. Laat ons daarover duidelijk zijn. Maar het is niet onbelangrijk. Want blijkbaar is het in Vlaanderen vooralsnog een slag in het water. Ik verwijs dan ook naar de vraag die collega Persyn, over een ander onderwerp, maar ook met betrekking tot welzijn en gezondheidszorg, heeft gesteld. Die bevoegdheidsverdeling is natuurlijk niet onbelangrijk. Mevrouw De Block kan dan wel vinden dat ze gelijk heeft, maar ze krijgt geen gelijk van de klinisch psychologen in Vlaanderen. Dat is niet onbelangrijk. En dus blijft de vraag inderdaad: hoe gaan we hier vanuit Vlaanderen mee om?

Minister Jo Vandeuren: Collega's, ik voel me eerlijk gezegd niet geroepen om tussen te komen in tariefonderhandelingen binnen de conventies en het RIZIV. Het is een beetje gemakkelijk om daarover uitspraken te doen als je daar budgettair zelf geen verantwoordelijkheid voor moet nemen. Bovendien: waarom dan wel voor dit geval en voor conventies van specialisten, tandartsen of kinesisten niet? Dat is een straatje waarin ik liever niet terechtkom.

Maar ik wil toch de volgende observatie meegeven. Wij hebben de laatste jaren vanuit Vlaanderen echt wel ingezet op het meer toegankelijk maken van geestelijke gezondheid en gezondheidszorg. We hebben geïnvesteerd in het strijden tegen het stigma, maar ook hebben we, vaak in een soort van experimentele context, gestreden om die laagdrempeligheid, de nulde lijn zelfs, in de toegang tot geestelijke

gezondheidszorg te openen. Dat hebben we gedaan in de eerstelijnspsychologische functie voor volwassenen. Dat was met een duidelijk perspectief dat het moet eindigen op een bepaald ogenblik, wanneer het RIZIV daaraan een stuk erkenning kan geven. Dat hebben we gedaan in de toegang tot de rechtstreeks toegankelijk jeugdhulp, waar we heel fors hebben ingezet op de aanwezigheid van psychologen. Dat willen we nu ook doen wat de ouderen in onze samenleving betreft.

We hebben ingezet op de ondersteuning vanuit de tweedelijns geestelijke gezondheidszorg naar onze jeugdhulpvoorzieningen. Daar is de vraag naar ondersteuning, zowel op het niveau van de competenties in de voorzieningen als op casusniveau, vanuit de geestelijke gezondheidszorg ook zeer groot. We doen een aantal inspanningen. We zijn zelfs bereid om te bekijken dat het niet allemaal strikt volgens alle lijntjes moet gaan, om te innoveren en ervoor te zorgen dat we die toegankelijkheid ook kunnen vergroten. We volgen daarbij de redenering dat je inderdaad vaak een geïntegreerde zorg moet kunnen aanbieden en dat geestelijke gezondheidszorg daarin nu eenmaal steeds belangrijker wordt.

Wat mij betreft, hebben we daarin dus zeker een aantal stappen genomen. Ik hoop natuurlijk dat het parlement, voor het aan het einde van de legislatuur komt, het ontwerp van decreet nog kan goedkeuren. Want daarin geven we opnieuw een aantal belangrijke innovaties voor de ontwikkelingen van de geestelijke gezondheidszorg in Vlaanderen een kader, vanuit alle mogelijke perspectieven. We geven ervaringsdeskundigheid een plaats, er gaat meer aandacht naar de continuïteit van de zorg, over de voorzieningen en de thuissituatie heen. Er zijn nog een aantal belangrijke zaken waarvoor Vlaanderen een wettelijk kader wil creëren, waaraan dan later, in onze bevoegdheden, de nodige incentives kunnen worden gegeven.

Vera Jans (CD&V): Voorzitter, ik dank de collega's voor hun ondersteunende opmerkingen. Ik weet dat een toegankelijke ggz per definitie een betaalbare ggz is. Ik heb me altijd verzet – en ik zal dat blijven doen – tegen een gezondheidszorg met twee snelheden. Daarom vind ik het ook zo belangrijk om hier te horen dat we het cruciaal vinden dat dit budget wordt gebruikt waarvoor het dient, zijnde niet alleen psychisch kwetsbare mensen, maar ook mensen in een financieel precaire situatie toegang laten vinden tot de geestelijke gezondheidszorg. Wij nemen daarin ten volle onze verantwoordelijkheid, met die verschillende doelgroepen.

Ik hoop dat we minister De Block of andere relevante actoren ervan kunnen overtuigen om de Vlaamse psychologen alsnog te motiveren hierin mee te stappen. Als het werkt in Brussel, als het werkt in Wallonië, dan ben ik ervan overtuigd dat we, met de correcte informatie, dat ook hier in orde moeten krijgen.

Net zoals u, minister, geloof ik erin dat het nieuwe decreet ook hierin een belangrijke kaap zal zijn. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de voorgestelde versoepeling van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage (SWT) binnen het interprofessioneel akkoord en de gevolgen hiervan voor het Vlaamse activeringsbeleid

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Voorzitter, deze ochtend stond ik op en hoorde ik een dame, een zekere Miranda Ulens, op de radio zeggen: 'Beste politieke partijen, pas op, pas op. Want als ge niet goedkeurt wat we gisteren in ons interprofessioneel akkoord hebben afgesproken, dan zullen wij het kot in brand steken, dan krijgt ge stakingen zoals ge ze nog niet vaak hebt gezien.'

Ik heb even opgezocht wie die dame is. Die dame spreekt namens het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV). Ik heb geen lijst gezien waar ze in 2014 op stond, de 'lijst Miranda Ulens' heb ik niet gezien. Ze heeft dus weinig democratische legitimiteit. Maar ik heb wel gezien dat die dame en haar organisatie in 2014 een overeenkomst gesloten hebben met de Federale Regering en beloofd hebben dat ze ervoor gaan zorgen dat tegen het einde van deze legislatuur mensen niet meer op 56 jaar op brugpensioen gestuurd worden, in de vergeetput geduwd worden, maar dat mensen tegen het einde van deze legislatuur pas op 60 jaar in de vergeetput of het brugpensioen geduwd worden en, meer nog, dat ze ervoor gaan zorgen dat de vrijstelling van beschikbaarheid voor werk wordt opgetrokken tot 65 jaar.

Diezelfde dame zegt eigenlijk, vrij vertaald: 'Politici, ik heb in 2014 met u een overeenkomst gesloten, maar gisteren heb ik met mijn vrienden samengezeten, en eigenlijk beslissen we om die overeenkomst te verbreken, en in plaats van dat jullie nu boos mogen zijn, gaan jullie dit goedkeuren of we zetten het land op zijn kop.' Die dame, die niet eens opgekomen is onder de 'lijst Miranda Ulens', zegt eigenlijk: 'Zet de poorten naar dat brugpensioen open, beste politici, ook al zijn jullie het compleet niet met mij eens, en vertrouw mij voor geen haar, want ik respecteer geen akkoorden.'

Minister, we hebben op Vlaams niveau zwaar ingezet op een activeringsbeleid. Als dat er door zou komen, wat zijn de gevolgen op Vlaams niveau?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega Ronse, ik denk dat het altijd goed is dat de sociale partners een akkoord sluiten, maar ik ben ook echt ontgoocheld in het feit dat men het SWT en die landingsbanen terugschroeft. Kom bij om het even welke werkgever en hij zal u spreken over de krapte die de groei van de onderneming fnuikt. Op dat moment een signaal geven dat mensen vanaf 58 jaar bij een collectief ontslag niet meer naar een job moeten gaan zoeken, is een verkeerd signaal. Wij hebben al dat talent nodig. Als er een collectief ontslag is, is mijn visie altijd al geweest om die mensen een ontslagpremie te geven en ze daarna op dezelfde actieve manier te begeleiden naar een nieuwe job. Actief beschikbaar voor de arbeidsmarkt!

Ik heb gezien dat ook collega Hendrik Bogaert het er gisteren in Terzake mee eens was dat we op die manier zouden moeten gaan werken. Ik ben daar heel blij om.

Als we toch nog het SWT doen, moeten we het in elk geval niet meer aangepast beschikbaar doen. Welk effect heeft het als we weer een instroom krijgen van het SWT? Wij gaan die mensen op dezelfde manier benaderen als alle andere werkzoekenden, maar deze mensen moeten niet zelf actief gaan zoeken naar een job, en ze moeten ook geen job aannemen indien de wedde die ze in hun toekomstige job gaan verdienen, lager is dan het SWT en de uitkering die zij op dat moment hebben.

Ik moet eerlijk zeggen dat ik vanmiddag toch echt verbaasd was – mijn mond viel open – toen we, terwijl het ventiel van het SWT nog niet opnieuw opengedraaid is, de eerste berichten kregen dat BNP Paribas Fortis duizenden jobs ter discussie stelt. Ik denk dat dit voor mij heel duidelijk is: stop met dat SWT, en laat ons proberen de mensen maximaal te begeleiden naar een nieuwe job, nadat ze eventueel een ontslagpremie gekregen hebben. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, zoals ik het heb begrepen, moet dat akkoord nu naar de Kamer gaan want de regering kan het niet bekrachtigen. Het staat eigenlijk haaks op wat in de Arbeidsdeal en het Zomerakkoord beslist is. We zitten op federaal niveau met een minderheidsregering in lopende zaken die, als ze zo'n koerswijziging willen doorvoeren, dat naar het parlement moet sturen. Ik heb grote

twijfels of die waanzin daar ooit goedgekeurd geraakt. Maar je weet nooit wat er daar gebeurt.

U verwijst er zelf naar – en ik heb het ook gelezen: er wordt gesproken over mogelijk 2500 mensen bij de reorganisatie van BNP Paribas Fortis. Dat zijn er 2300 meer dan de 200 zogenaamde SWT'ers die men inschatte voor de herstructurering van komend jaar, mensen die men op 58 jaar zou dreigen te laten gaan. Hoe kunnen we vanuit Vlaanderen op dat worstcasescenario, als het zover komt, anticiperen?

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Toen ik de reacties hoorde – het ging over 'de toekomst hypothekeken' en 'de factuur opsturen naar de volgende generaties' –, dacht ik dat het over het begrotingswerk van de Federale Regering ging, want die zadelt de toekomst op met een gat 7,7 miljard euro. Maar nee, het ging over een tweehonderdtal SWT'ers die erbij zouden komen in navolging van een akkoord tussen de sociale partners.

Minister, u was er weer als de kippen bij om daar commentaar op te geven. Het staat iedereen, voor alle duidelijkheid, vrij om dat te doen, maar u bent nu niet voor SWT bevoegd – in de toekomst misschien wel, maar vandaag niet. Vandaag hebt u wel een loeihard signaal gekregen van de Europese Commissie, die een vernietigend rapport heeft vrijgegeven over de arbeidsmarkt en die wijst op een aantal gebreken. Personen met een migratieachtergrond krijgt u niet aan het werk. Er zijn weliswaar meer werkenden dankzij de conjunctuur. Er zijn weliswaar meer ouderen aan het werk, want ouderen werken wel degelijk graag, als ze niet op straat worden gezet. Het grote probleem zijn echter niet die tweehonderd SWT'ers, maar die tienduizenden ouderen die u niet aan het werk krijgt. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, collega Ronse, we zouden het bijna vergeten, maar deze week is er een akkoord gesloten dat bijzonder belangrijk is voor onze economie, voor de 3,6 miljoen werknemers en voor de 750.000 ondernemingen in dit land. Voor werknemers gaat het over extra koopkracht en voor de ondernemingen gaat het over garanties op hun competitiviteit en hun concurrentiekracht de komende jaren.

Een klein onderdeel gaat over SWT, waarrond een aantal zaken strenger en versneld zijn afgebouwd in vergelijking met de arbeidsdeal van deze zomer. Er is ook dat elementje van die tweehonderd potentiële SWT'ers, dat in vergelijking met de voorbije jaren met een jaar is uitgesteld.

Collega's, ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat het brugpensioen allang niet meer bestaat. Collega Ronse, ik zou voorstellen dat u die term niet meer in de mond neemt. Het is SWT. SWT, beste collega's is op een nooit geziene manier door de huidige Federale Regering afgebouwd. We komen van 107.000 SWT'ers en op dit moment zijn het er nog 65.000. Minister, collega Ronse, zijn jullie bereid om het hele interprofessioneel akkoord (IPA), het hele sociale overlegmodel, op de helling te zetten vanwege dit ene kleine symbooldossiërtje dat jullie hier aanhalen? We zijn het immers grondig eens over de afbouw van SWT.

De voorzitter: De vraag is duidelijk.

Mevrouw Vanwesenbeeck heeft het woord.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Ik denk dat onze partij zeer duidelijk heeft laten merken dat we niet verheugd zijn met het SWT-luik in het nieuwe IPA.

Eigenlijk kan dit niet. Aan de ene kant voert Vlaanderen een activeringsbeleid voor oudere werknemers, terwijl er aan de andere kant een akkoord is waarbij de deur openstaat voor SWT, voor als bedrijven vinden dat bepaalde mensen niet meer in het bedrijf passen.

Voor wie wakker is: zo'n SWT-systeem komt voor de bedrijfswereld eigenlijk goed uit, want de bedrijven sturen de factuur eigenlijk door naar de overheid. Ik denk dat we daar toch ook een duidelijk signaal moeten sturen en dat we onze verantwoordelijkheid moeten opnemen, dat we moeten investeren in opleidingen om die oudere mensen actief aan het werk te houden. Als er dan toch ontslagen vallen, dan zijn er genoeg vacatures. We zitten met een krappe arbeidsmarkt, zoals u hebt gezegd, minister, dus het kan bijna niet anders dan dat die mensen vroeg of laat weer aan werk geraken.

Minister Philippe Muyters: Ik ga beginnen bij collega Ronse.

Als er bij BNP Paribas effectief weer een collectieve ontslagronde komt, dan zullen wij zoals altijd, na het sociaal overleg, maar wel zo snel mogelijk, met de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) de competenties van die mensen gaan inschatten en gaan kijken hoe we die mensen effectief kunnen begeleiden naar een nieuwe job. Dat zijn dingen die we vaak doen.

Collega Bothuyne en collega Kherbache, het slechte aan het signaal van die tweehonderd, voor mijn part zelfs als het er maar tien zijn, is dat we aan werkgevers eigenlijk zeggen: 'Je moet niet investeren in de mensen want je kunt ze op straat gooien als je ze niet meer moet hebben. Zet ze maar in het SWT, ze kunnen naar huis gaan. En als Muyters dan met VDAB iets heel goed vindt, dan moeten ze nog gaan werken.' Dat is een signaal dat we niet mogen geven. Die werkgevers moeten ervoor zorgen dat hun mensen worden bijgeschoold, dat ze competenties verkrijgen zodat ze, zoals wij hebben gevraagd, langer kunnen werken om het sociaalzekerheidssysteem in ere te houden en te behouden zoals het vandaag is.

Collega Bothuyne, daar is tweehonderd man te veel voor. Of het er tweehonderd zullen zijn... (*Applaus bij de N-VA*)

Laat ons hopen dat het er nog minder zullen zijn, want dat zou betekenen dat er weinig collectief ontslag is en dat er weinigen op 58 jaar gaan. Collega Ronse zegt dat er wordt gesproken over 2500 bij BNP Paribas. In de kranten lees ik dat het effectief gaat over mensen vanaf 58 jaar – ik weet niet of dat kan want ik ben geen jurist. Als dat het geval zou zijn, zal het getal van 200 heel rap overschreden zijn. En het verkeerde signaal is er. Daar heb ik echt een probleem mee. Laat ons daarmee stoppen.

Mijnheer Bothuyne, u vroeg aan mij of ik dit hele akkoord op de helling zet. Uw eigen collega Hendrik Bogaert gaat mee in mijn redenering: 'Geef die mensen een premie en laat ons hen daarna begeleiden naar een nieuwe job. Dat is wat we willen doen.' Dat is ook wat wij willen doen. We staan op één lijn, en ik hoop dat het een partijstandpunt was. Als dat zo is, kunnen we samen met de liberalen en CD&V in die richting verdergaan: stoppen met de SWT-regeling, de mensen een ontslagpremie geven en hen daarna via VDAB als klassieke werkzoekenden benaderen en aan een nieuwe job helpen. (*Applaus bij de N-VA*)

Axel Ronse (N-VA): Collega's, deze situatie voelt eigenlijk bijzonder absurd aan. We zijn het kamerbreed eens over het feit dat we moeten investeren in elk talent, in elke werknemer en vooral ook in 55-plussers. Sinds het begin van deze legislatuur in 2014 is er een politieke meerderheid die zegt: 'Op de schop met het brugpensioen, met het brugpensioen bis. Het is niet activerend. Het is een vergeetput.' En toch gaan we nu het einde van de legislatuur in met een instapleeftijd die nog altijd op 58 jaar ligt in het land waar de pensioenleeftijd het laagst ligt in heel West-Europa.

En we laten ons dan nog eens door een aantal partijen en sociale partners die geen democratische legitimiteit hebben chanteren. Door een Miranda Ulens en anderen die zeggen: 'Pas op. Als je niet akkoord gaat met de verbreking van onze belofte aan u, dan gaan we staken.' En ze gaan toch al staken op 15 maart.

Collega's, laat ons het been stijf houden voor onze welvaart. Laat ons de kiezers, de mensen die vandaag hard aan het werk zijn, recht in de ogen kijken. In de vuilnisbak met die versoepeling van de instap voor het brugpensioen! (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Daniëlle Vanwesenbeeck aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over een evaluatie van de afschaffing van het verplichte attest bedrijfsbeheer

De voorzitter: Mevrouw Vanwesenbeeck heeft het woord.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, sinds september 2018 is het in Vlaanderen niet meer verplicht om een attest bedrijfsbeheer voor te leggen als men een zaak wil starten. Stilaan begint men de effecten te zien. Het laatste kwartaal van 2018 zijn er maar liefst 10.142 mensen als zelfstandige gestart. Dat is 32 procent meer dan het jaar daarvoor. In het algemeen zijn in 2018 22 procent meer starters opgetekend dan het jaar daarvoor.

We hebben die beslissing om dat verplichte attest af te schaffen om allerlei redenen genomen. Ik zal ze toch nog even opsommen.

We wilden ten eerste de drempels om te ondernemen verlagen. Er was ten opzichte van het buitenland ook wel een vorm van discriminatie.

Ten tweede is het zo dat destijds het attest is ingevoerd om faillissementen te vermijden, maar het is eigenlijk nooit bewezen dat er een relevant verband is tussen het attest en faillissementen.

Ten derde is het attest bedrijfsbeheer ook een momentopname. In het begin van je ondernemerschap wordt er gekeken of je wel bekwaam bent, maar als je dan tien of twintig jaar lang onderneemt, wordt er verder niet meer geëvalueerd of je nu wel of geen goede ondernemer bent.

Tot slot was er volgens mij ook een bepaalde absurditeit aan het attest verbonden. Ik heb de anekdote hier een of twee jaar geleden in het Vlaams Parlement al verteld. Er werd mij als ondernemer gezegd dat het voor mij, omdat ik de Latijnse had gevolgd, niet nodig was om dit te halen. In alle eerlijkheid heb ik nooit een woord Latijn in mijn onderneming gesproken.

Ik ben vooral benieuwd of u mijn mening deelt. Wat is uw reactie op deze cijfers?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik ben uiteraard heel blij met deze cijfers. Ik denk dat er veel elementen meespelen, zoals de conjunctuur, maar ik heb ook het gevoel dat het ondernemerschap effectief in de lift zit door een aantal maatregelen die we hebben genomen.

Om echt zeker te zijn, heb je langere reeksen van cijfers nodig. Als ik kijk naar wat we tijdens deze legislatuur hebben gedaan, heb ik toch de indruk dat dat zich in de cijfers begint te vertalen.

Een van de eerste dingen die ik inderdaad heb geprobeerd, was om de bestaande drempels weg te nemen. Het bedrijfsattest is er daar een van. Je hebt ook die regel

over de beroepsbekwaamheden die we hebben veranderd. We hebben het statuut van student-ondernemer ingevoerd zodat ook studenten sneller ondernemer kunnen worden. We hebben in een transitiepremie voor oudere werklozen voorzien omdat we zagen dat mensen die wat ouder werden en werkloos waren zelden nog de stap naar het ondernemerschap zetten. Vandaar die filosofie, dat zij nog een tijd hun werkloosheidsuitkering konden behouden. Een heel belangrijke drempel was de angst om te falen, vandaar dat we daarrond een hele campagne hebben opgezet.

Ten tweede hebben we, toen het attest bedrijfsbeheer wegviel, er al op voorhand voor gezorgd dat we de bedrijfskennis die je nodig hebt doorheen de hele levensloop van je onderneming konden aanbieden door onder meer de mastercall rond bedrijfsaspecten te organiseren. Ik zie dat die cursussen over elk van die verschillende aspecten hebben gelopen.

Het derde en misschien wel belangrijkste punt is dat we de perceptie rond ondernemerschap aan het wijzigen zijn. We proberen dat al met kinderen, met de Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo), waarbij jongeren via miniondernemingen, maar net zo goed via MyMachine zaken over ondernemerschap kunnen leren. Ik denk dat ook de transversale eindterm ondernemerschap belangrijk is, want die draagt eveneens bij aan de ondernemerscultuur. Daarnaast waren er ook nog tv-programma's. Dat zijn allemaal acties die we blijven ondernemen. De laatste kent u, want we hebben de actie 'Ondernemers ondernemen voor iedereen' samen geopend in Gent. Nu kunt u de actie en de roadshow die we hierrond organiseren in Mechelen bezoeken.

Al die aspecten, samen met een betere conjunctuur, zorgen ervoor dat ondernemerschap vandaag wat hipper dan vroeger is geworden. Ik denk dat het slechte imago voor een deel verdwenen is en dat het wegnemen van drempels ervoor zorgt dat mensen willen ondernemen én effectief ook ondernemen.

De voorzitter: Mevrouw Vanwesenbeeck heeft het woord.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Ik ben het volledig met u eens. Het ligt natuurlijk niet alleen aan het wegvallen van het attest bedrijfsbeheer. Er zijn inderdaad heel veel andere maatregelen die maken dat het ondernemerschap veel positiever wordt ervaren.

U zei eerder dat u van uw stoel viel toen u over de bedreigde jobs bij BNP Paribas Fortis las, maar ik viel vanmorgen ook van mijn stoel. Ik heb van datzelfde Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen (NSZ) een artikel gevonden dat door Christine Mattheeuws is geschreven. De titel luidt, en luister goed, "Gevaarlijke trend. 21 procent meer starters in Vlaanderen (maar dat is niet per se goed nieuws)". Gevaarlijke trend, hé. Wat is het verhaal van het NSZ?

Zij zeggen dat het feit dat er meer ondernemingen zijn, niet goed is, want dan zullen er wellicht ook meer faillissementen zijn. Ze stellen dat 30 procent van de ondernemers in Vlaanderen binnen de vijf jaar na de opstart stopt, en als mensen onvoorbereid het ondernemerschap induiken, zal dat percentage allicht alleen maar stijgen.

Mijn partij heeft eigenlijk de leuze: je bent regisseur van je eigen leven. We vinden dat niet altijd de overheid moet zeggen wat er moet gebeuren. Je hebt nog altijd een eigen verantwoordelijkheid. Als je bepaalde zaken niet weet over boekhouding of wat dan ook, kun je nog altijd naar een SYNTRA stappen om je te laten begeleiden. Minister, opnieuw eigenlijk dezelfde vraag: hebt u het artikel gelezen en wat vond u daar nu van?

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): Collega, bedankt voor uw vraagstelling. We hebben inderdaad heel wat te doen gehad rond de afschaffing van het attest bedrijfsbeheer. Ik weet dat dat van Europa komt. Er moesten alternatieven op de tafel liggen. Er waren het gevaar en de risico's van de afschaffing van dat attest. Ik schrik dus niet dat het NSZ nu vraagt om daar voorzichtig mee te zijn en dat ze zich zorgen maken.

Ik zeg het nogmaals: we moeten uit onze ivoren toren stappen. Als we denken dat elke starter een hoogopgeleide, financieel zwaar voorziene ondernemer is met supertechnologische innovatieve ideeën, dan hebben we het mis. Dat is ook de reden waarom het NSZ nu zegt – ze hebben ook met die kleine zelfstandigen te maken – dat die opstarters goed begeleid moet worden om geen rotte appels in de sector te worden. Iemand die failliet gaat, trekt immers anderen mee. Dus ik begrijp de ongerustheid. Net zoals de collega ben ik benieuwd naar uw reactie, minister.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik sluit me aan bij minister Muyters en mevrouw Vanwesenbeeck in hun strijd tegen het corporatisme in de trant van het paternalistische 'wij overheid gaan nu een onderneming besturen'. Er zijn echt een aantal heel zware belangrijke stappen gezet. Er is naar verwezen. Er is de afschaffing van het attest bedrijfsbeheer, maar er is ook de kmo-portefeuille. Die was begin deze eeuw zeer paternalistisch: 'Gij zult een stukje voor internationalisering doen, voor marketing en financieel.' We hebben gezegd: 'On s'en fout.' Een ondernemer weet zelf het best wat hij kan en moet doen. Dat paternalisme is overboord gegooid. Laat ons vooral gaan naar een Vlaanderen vol doeners en durvers en geen behoudsgezind beschermend Vlaanderen.

Minister, hoe loopt dat nu met de hervorming van de kmo-portefeuille? Zit dat op kruissnelheid na vier jaar? Zijn er extra aanbevelingen?

De voorzitter: Mevrouw Christiaens heeft het woord.

An Christiaens (CD&V): Het nieuws van de toename van starters is zeker goed nieuws, maar het is uiteindelijk wel pas echt goed nieuws als we kunnen concluderen dat die starters ook blijvers zijn. Of dat nu rechtstreeks of onrechtstreeks te maken heeft met de afschaffing van het attest bedrijfsbeheer zal een evaluatie moeten uitwijzen.

Ik ben het eens met u, minister, dat het nog te kort dag is om die situatie te evalueren. Ik dring er wel op aan dat die evaluatie gebeurt. De afschaffing van het attest bedrijfsbeheer heeft zeker voordelen, maar we hebben ook altijd onze bezorgdheden daarrond geuit. Er is wel een plan rond uitgewerkt samen met de sector om degelijke alternatieven aan te bieden. We moeten ook aandacht blijven hebben voor de consument, want de kwaliteit moet gegarandeerd worden. Minister, wordt er bij de evaluatie van de afschaffing van dat attest en de gevolgen daarvan gemonitord? Nemen de klachten inzake kwaliteit van de geleverde diensten toe? De consumentenbescherming moeten we ook hoog in het vaandel dragen.

Minister Philippe Muyters: Ik zal met dat laatste beginnen. Mevrouw Christiaens, het is nooit de bedoeling geweest van het bedrijfsattest de kwaliteit voor de consument te verzekeren. Er bestaat andere – federale – wetgeving om die kwaliteit te garanderen. Dat is zelfs geen Vlaamse bevoegdheid.

Dat is ook nooit de bedoeling geweest. Het was de bedoeling dat diegenen die met een bedrijf begonnen, effectief met meer zekerheid hun bedrijf konden starten. Heel raar, want als je een diploma Romaanse had, dan had je je attest bedrijfsbeheer. Als je een masterdiploma filosofie had, dan kreeg je je attest bedrijfsbeheer. Dat zat dus nogal raar in elkaar.

Collega Vanwesenbeeck en collega Turan, ik heb het artikel gelezen. Opvallend was dat mevrouw Mattheeuws zei: 'Ik vraag niet om het attest bedrijfsbeheer opnieuw in te voeren, maar ik zou het goed vinden dat er in het onderwijs een soort bedrijfsfilosofie, bedrijfservaring, bedrijfseconomie zou worden aangeleerd. Dat zou een goede zaak zijn.' Collega Crevits heeft – en ik denk dat ze daar gelijk in heeft – de eindtermen ondernemerschap ingebouwd, waarmee de mogelijkheden gecreëerd worden om toch al de basiselementen mee te geven.

Stel u het volgende voor. Een goede ondernemer heeft een goed bedrijf, dat zal blijven bestaan, dat kan groeien, dat op termijn extra mensen kan aanwerven. Als zo iemand start zonder kennis van zaken, dan geloof ik niet dat die persoon de volwassenheid zal hebben om dat allemaal vlot te doen. Dus je zal toch wel zelf initiatief moeten nemen, net zoals een ondernemer continu keuzes moet maken, continu beslissingen moet nemen, rationeel moet denken, zaken moet afwegen, en dan moet kiezen. Dat geldt hier ook. Het is effectief zo – en ik volg collega Vanwesenbeeck daarin – dat het aanbod er moet zijn.

Zoals collega Christiaens nog naar voren bracht: er was al veel, maar we hebben er met een plan voor gezorgd dat er voor alles, niet alleen bij de start maar voor heel de levensloop van een bedrijf, opleidingen zijn. Dan is het toch de verantwoordelijkheid van een ondernemer om zich af te vragen wat hij nodig heeft? Dat geldt evengoed voor mensen die lager opgeleid zijn als voor diegenen die hoger opgeleid zijn. Want er is geen garantie dat je, omdat je Romaanse hebt gedaan, om maar die studie te noemen, de basiskennis hebt om een ondernemer te zijn.

Ik denk dus dat die verantwoordelijkheid het best blijft liggen bij de ondernemers zelf, dat zij moeten weten wat ze moeten kunnen en op welke manier ze daar dan een antwoord op moeten geven. De rol die de overheid heeft, is om er als regisseur voor te zorgen dat die opleidingen op de markt aanwezig zijn, zodat een bedrijfsleider ze effectief kan volgen. En ja, laat ons ook maar in het onderwijs, met die eindterm ondernemerschap, al een eerste stap zetten in de richting van ondernemerschap voor iedereen, want een onderneming moet niet altijd een bedrijf zijn. Elke werknemer, elke ambtenaar kan ook een vorm van ondernemerschap hebben.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw reactie. Ik denk inderdaad ook dat ondernemerschap niet alleen gaat over hoe hoog opgeleid je bent, verre van. Het is voor een stuk een attitude. Dat is bijvoorbeeld niet echt weggelegd voor risicoschuwe mensen. Af en toe moet je om kunnen met onverwachte situaties. Het is dus méér dan voldoende opgeleid zijn.

Ik blijf erbij, en ik denk dat we dat ook kunnen concluderen: het feit dat het attest bedrijfsbeheer er niet meer is, maakt het allemaal wat eenvoudiger. Is ons werk als overheid nu gedaan? Ik denk het niet. Ik denk dat we vooral moeten sensibiliseren, collega's, dat ondernemen niet alleen werken in een bedrijf is, maar ook werken aan je bedrijf. En werken aan je bedrijf doe je onder meer door je te informeren, door levenslang te leren enzovoort.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Willem-Frederik Schiltz aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de doorbraak in het onderzoek waarbij waterstof wordt aangemaakt via zonnepanelen

ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de doorbraak in de kleinschalige productie van waterstof

ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over projecten rond waterstoftechnologie

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Muyters.

De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Collega's, minister, gisteren was een heuglijke dag omdat ons het nieuws bereikte dat de KU Leuven erin geslaagd is om met behulp van zonnepanelen waterstofgas te produceren.

Ik probeer kort uit te leggen wat hier zo belangrijk aan is. Het is vandaag een mooie dag. Wie zonnepanelen heeft en die energie niet meteen gebruikt, is ze kwijt. Die energie verdwijnt op het net. Indien we hiermee waterstofgas zouden kunnen produceren, zouden we dit op een ander ogenblik, bijvoorbeeld als het volgende week weer kouder is, kunnen gebruiken.

Minister, dat biedt gigantische opportuniteiten en mogelijkheden. Iedereen weet dat zon, wind, warmte, interconnectie en opslag de vijf modules of bouwstenen zijn waarmee onze energieomslag zal worden gebouwd. Over die vier andere domeinen heb ik u al een paar keer vragen om uitleg en actuele vragen gesteld. Die opslag is echter zowat de heilige graal. Dat is waar het op aankomt, want op dat vlak gaan we niet gigantisch vooruit. We kennen batterijen, maar we kennen ook de nadelen. Die batterijen lopen relatief vlug leeg en we kunnen niet heel de zomer energie opslaan om in de winter te gebruiken.

Met waterstof zou dat anders zijn. Indien we erin zouden slagen deze ontwikkeling echt ten volle te laten renderen, zouden we de heilige graal hebben ontdekt. Wat zult u concreet doen om ervoor te zorgen dat deze technologie in Vlaanderen verder zal worden gevaloriseerd?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, we hebben allemaal het nieuws gelezen. Toen ik de krant opensloeg, zag ik dat de nieuwsberichten bijna euforisch waren. Er is een enorme doorbraak en de uitdaging van de betaalbare, propere waterstof is gekraakt. Ik vroeg me af hoe dat mogelijk was, maar blijkbaar is het echt wel mogelijk. Er zijn nog een aantal bedenkingen. Er moet nog verder worden onderzocht wat de schaalbaarheid is, wat de betrouwbaarheid is en ook of de volumes groot genoeg zijn, maar er is alleszins goed nieuws.

Waterstof vormt een cruciaal schakelelement in de energietransitie, niet enkel om elektriciteit op te slaan om op een ander moment te gebruiken, maar ook voor tal van toepassingen die met het gebruik van elektriciteit moeilijker waar te maken zijn. Bovendien is voor de productie van waterstof helemaal niet veel edelmetaal nodig. Er zijn geen schaarse grondstoffen nodig en dus is dit in de lijn van de circulaire economie een enorme sprong voorwaarts.

Minister, mijn vraag is heel eenvoudig. Hoe gaat de Vlaamse Regering om met dit nieuws? Hoe kunnen we hier verder werk van maken?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, nog geen week geleden hadden we het hier over waterstof. (*Opmerkingen van Matthias Diependaele. Applaus bij de N-VA*)

Mijnheer Diependaele, alles in de politiek is timing, maar ik wil u een pluim geven. U bent al zes of zeven jaar een voorvechter van waterstoftechnologie. We hebben hier vorige week het antwoord van de minister van Energie gehoord. Dat antwoord was nogal teleurstellend. Ze heeft verwezen naar een potentieelstudie die zou worden uitgevoerd en naar lopende demonstratieprojecten in Nederland. Een paar dagen later slaan we de kranten open en blijkt in ons eigen Vlaanderen een demonstratieproject te lopen en te werken waardoor waterstof op kleine schaal in onze huishoudens kan worden ingezet. Straks zal dat gebeuren in 39 woningen in Oud-Heverlee. De onderzoeker in kwestie droomt van bijkomende demonstratieprojecten, bijvoorbeeld in de land- en tuinbouwsector, in de zorgsector en dergelijke.

Minister, dit bewijst dat we met onderzoek en ontwikkeling bijzonder veel kunnen bereiken met betrekking tot de klimaatuitdagingen en de energietransitie. We hopen dan ook dat de Vlaamse Regering hier meer op zal inzetten. Wat zult u doen om de demonstratieprojecten waar de onderzoeker van droomt, effectief mogelijk te maken en te financieren? Hoe zult u extra steun geven aan de waterstoftechnologie in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Voorzitter, ik ben eigenlijk ongelooflijk dankbaar voor deze actuele vragen. Het is natuurlijk niet zo dat dat gisteren is begonnen. Het is voor de toekomst essentieel onmiddellijk het antwoord te geven dat de Vlaamse Regering ermee is begonnen het budget enorm te laten stijgen. Op het einde van de legislatuur gaat het om 500 miljoen euro per jaar meer dan in het begin. Ik denk dat dit een eerste belangrijk element is.

Een tweede belangrijk element is dat we blijven inzetten op excellentie. Dankzij die bijkomende middelen zijn excellente projecten en onderzoeken mogelijk die een antwoord bieden aan de noden die de maatschappij naar voren brengt.

Er is nog een derde belangrijk element. Iedereen weet dat ik heb ingezet op open innovatie, op samenwerking en op teamwork. In heel de clusterfilosofie proberen we het tegennatuurlijke van samenwerking te overstijgen door de mensen samen te brengen. Door de nabijheid van veel onderzoeken in bedrijven en onderzoeksinstellingen hebben we in Vlaanderen een troef die anderen niet hebben.

Eigenlijk is dit voorstel rond waterstof als batterijtechnologie daar een mooi resultaat van. Ik kan u garanderen dat al lang voor de klimaatmarsen men is begonnen met het wetenschappelijk onderzoek daaromtrent. Want de idee is goed, collega Danen, maar het moet ook nog kunnen worden gerealiseerd. Dat onderzoek is jaren geleden begonnen met steun van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO), met een doctoraat en daarna met een postdoctoraat in 2016. Toen was ik al verantwoordelijk voor de innovatie. Dat is de eerste stap die is gezet.

Ook belangrijk is dat dat basisonderzoek in 2018 is omgezet in een technologische ontwikkeling. Je doet eerst je onderzoek en dan probeer je er een technologische ontwikkeling mee te doen. Dat is opnieuw met FWO-steun gedaan.

Nu is er de derde stap. Die wordt niet alleen door die professor gerealiseerd, het is een project dat ingediend is via de speerpuntcluster. Niet alleen de onderzoeksinstelling maar ook meer dan dertig bedrijven, zeer breed, hebben dit project mee ingediend. Nu gaat men effectief naar de eerste pilootplant, namelijk een woning in

Oud-Heverlee waarop men een twintigtal van die zonnepanelen met waterstof zal zetten. Als dat lukt, is de volgende stap om dat verder te commercialiseren. Dankzij de speerpuntcluster zitten degenen die het kunnen commercialiseren en zelfs mogelijke klanten mee in het project, bij de meer dan dertig bedrijven en onderzoeksinstellingen.

Met de manier waarop we werken in ons onderzoeks- en ontwikkelingsbeleid kunnen we een antwoord bieden aan een aantal maatschappelijke problemen, dankzij een beleid dat extra middelen heeft kunnen voorzien, dankzij een beleid dat excellentie blijft honoreren en samenwerking stimuleren.

Als men aan ons dus vraagt wat wij doen voor het klimaat, dan denk ik dat dit een heel mooi voorbeeld is van de manier waarop wij op lange termijn denken en zoeken naar oplossingen voor problemen die zich in de maatschappij voordoen. *(Applaus bij de N-VA)*

Johan Danen (Groen): Het is een voorbeeld van het gezegde: 'Alleen ga je misschien sneller maar samen bereik je meer.' Er is een goede samenwerking waarmee dit resultaat als output is gerealiseerd.

Ik heb nog enkele vragen, maar het tijdsbestek is kort om dit thema helemaal uit te putten. Deze toepassing zou interessant zijn voor kleinschalige toepassingen. Twintig panelen zijn genoeg voor de hele energie- en warmtevoorziening van een huishouden. Als je dat verdubbelt, is het voldoende om ook nog eens de mobiliteitsvraag op te lossen. Het geeft gigantische mogelijkheden, in theorie althans, want het moet nog allemaal uitgewerkt worden.

Minister, rond waterstoftechnologie in de mobiliteit, scheepvaart, trucks en auto's, is Vlaanderen wat achterop aan het lopen. We investeren daar bijzonder weinig in. Collega Diependaele heeft daar in de commissie al vragen over gesteld. Wat gaat u doen om ook op die vlakken te investeren en voorsprong te nemen?

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, het is fijn dat u af en toe eens goed nieuws hebt en dat een lang en moeizaam opgebouwd traject en ook een hervormingstraject in ons beleid van innovatie, vruchten begint af te werpen. Voor alle duidelijkheid: het is niet de politiek die dit gerealiseerd heeft, wij hebben alleen naar de vruchtbare bodem gecreëerd waarop dit tot stand is kunnen komen. Ik denk dat we dat meer moeten doen.

We hebben in de commissie regelmatig over de verschillende steunmechanismen in Vlaanderen gediscussieerd. Nu is het cruciaal om even de tijd te nemen om te zien hoe dit prototype zal renderen. Dan komt het erop aan om door te schalen. Daar is het in Vlaanderen altijd een beetje moeilijk. Soms hebben we van die fantastische ideeën, maar om ze breed uitgerold te krijgen, sputtert het soms een beetje. De installatie van de speerpunten is al een eerste belangrijke horde die genomen is om meteen al de klanten aan boord te krijgen en de cashflow te genereren die nodig zal zijn.

Minister, u weet dat ondertussen Nederland en Luxemburg ook zeer geïnteresseerd zijn en dat er binnen de Benelux een samenwerkingsverband bestaat rond waterstof. Acht u het mogelijk en wenselijk om de collectieve overheden van de Benelux Unie in te schakelen om op tijd en stond tot een opschaling te kunnen bijdragen?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Bedankt, minister. Het is inderdaad een heel mooi voorbeeld van wat de keuze van deze regering om meer in te zetten op onderzoek en ontwikkeling kan opleveren. Zeker als het gaat over de klimaat- en energietransitie, zijn onderzoek en ontwikkeling cruciaal. Het is ook belangrijk dat we die kennis gaan valoriseren en breed gaan uitdragen. In die zin is het ook belangrijk dat u uw collega Lydia Peeters informeert over dit project, want vorige week had

ze er blijkbaar nog niet van gehoord. Ik denk dus dat het belangrijk is om de kennis die we opbouwen effectief ook breed te gaan verspreiden en te gebruiken, en er verder op in te zetten.

Voorziet u middelen en budget om demonstratieprojecten verder uit te rollen in meerdere sectoren? En voorziet u mogelijkheden om deze technologie niet alleen te valoriseren als het gaat over onderzoek en ontwikkeling, maar ook om ze naar de markt te brengen, inclusief de nodige financiering?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Zelfs ik werd gisteren gecontacteerd door de VRT Radio om mijn mening te geven over waterstofpanelen – als energiespecialist, wil ik wel zeggen.

Minister, men is al langer bezig met deze technologie, maar het is nu plots in de media gekomen doordat in Nederland bepaalde berichten de wereld werden ingestuurd. Dus misschien moeten wij in de toekomst ook wat proactiever communiceren over bepaalde dingen, zeker op een moment dat er toch heel wat protesten zijn wat betreft het klimaatbeleid en zo. Dit proefproject in Oud-Heverlee moet inderdaad alle kansen krijgen, hoewel ik moet waarschuwen voor euforie. Men moet nog kijken naar rendement en betaalbaarheid. Het staat allemaal nog in de kinderschoenen. Maar het moet alle kansen krijgen.

Ik hoor collega Schiltz ervoor pleiten om over het muurtje te kijken of desnoods samen te werken binnen het kader van de Benelux, maar misschien moeten we nog verder kijken en zien wat er mogelijk is in het buitenland. Ik denk bijvoorbeeld aan Japan, waar men wat betreft waterstoftechnologie al heel wat verder staat. Misschien kunnen we daar ook uit leren.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Ik geef toe dat het een beetje zuur is dat vorige week, toen ik de vraag stelde, niemand het de moeite vond om tussen te komen, en er nu drie mensen vooraan staan. Ik vind het jammer dat wij ons als parlement laten leiden door de media, terwijl het eigenlijk omgekeerd zou moeten zijn. *(Applaus)*

Maar goed, ik ben natuurlijk wel blij dat de steun voor waterstof groeit. Om al een beetje een antwoord te geven op de vraag van de heer Schiltz: waterstof is net een van die technologieën en domeinen waarin de samenwerking met Nederland het verst gevorderd is. We hebben WaterstofNet, een samenwerking die ondertussen al twaalf of veertien jaar draait en waar wij vanuit Vlaanderen ook al geld in gestopt hebben. Dat draait heel goed.

Ik denk in alle eerlijkheid wel dat het werk van minister Muyters ongeveer naar zijn einde begint te lopen, in die zin dat we het werk gedaan hebben rond innovatie, maar dat we nu op het punt komen – jullie hebben dat ook onderstreept, collega's – dat we onze voorsprong in Vlaanderen moeten behouden door te zorgen voor de nodige ontwikkelingen van die innovaties. Dat was ook mijn punt bij mijn vraag aan minister Peeters, namelijk ervoor te zorgen dat we de technologie die we hier hebben ook effectief gaan toepassen in onze energiebevoorrading en dergelijke meer. Ik denk dat het de gepaste tijd is, nu jullie hier ook alle drie staan, om het voortouw te nemen om er nog voor het einde van de legislatuur een uitgebreid voorstel van resolutie door te proberen krijgen, met alle steun van de partijen. Dat moet wel lukken, nu er voldoende aandacht en voldoende steun is voor het thema.

Minister Philippe Muyters: Collega Danen, ik heb zelf ook een slogan: door samspel scoren en winnen. Dat is wat hier ook gebeurt.

Collega Schiltz, ik ben het eens met wat u zei over een vruchtbare bodem. In heel het beleid dat ik voer – of het nu gaat over sportbeleid, over de vraag van collega Vanwesenbeeck van daarnet of over dit thema – is het effectief altijd zaak om de omgeving te creëren. Ik moet niet uitvinden. Ik moet geen medailles halen. Ik moet niet ondernemen. Ik moet geen mensen tewerkstellen. Maar ik moet er wel voor zorgen dat diegenen die de competenties en de talenten hebben, dat in de beste omstandigheden kunnen doen. Dat is effectief het beleid dat ik ook hier heb gevoerd.

Waar ik altijd problemen mee heb, is dat we op voorhand gaan verkokeren. En zo krijg ik elke week vragen als: 'Kun je zoveel miljoen opzijzetten voor dit soort onderzoek en kun je zoveel miljoen opzijzetten voor dat soort onderzoek?'

De essentie voor mij is excellentie. Jullie vragen hoe we nu die waterstoftechnologie verder gaan uitrollen. Door, op dezelfde manier als bij dit project, ervoor te zorgen dat de omstandigheden er zijn om excellente projecten en excellent onderzoek te kunnen indienen, het liefst samen met anderen, zodat de volgende stappen kunnen worden gezet. De budgetten zijn er om dat te doen, maar ik ga niet zeggen 'nu moet alles waterstof zijn, of zus of zo zijn'. Ik zal wel onze wetenschappers uitdagen om ervoor te zorgen dat er antwoorden komen op de maatschappelijke noden, en dit kán een oplossing zijn, maar zij moeten de goede projecten doen, en zonder goede projecten geen centen. Ik denk dat dat een manier van werken is die we moeten voortzetten.

We hebben nu de eerste pilootinstallatie. Laten we nog niet té euforisch zijn. Laten we zien wat erdoor kan. Het is veelbelovend. We hebben het onderzoek gehad. We hebben de stap daarna, de technologische ontwikkeling gehad. Nu gaan we naar het eerste pilootproject en laten we dan bekijken wanneer iets rendabel wordt, hoe het rendabel wordt en alle andere stappen. Het is echter veelbelovend.

Collega Sintobin, u zei dat we daar misschien meer over moeten communiceren. Ik ben altijd nogal terughoudend in de communicatie in eerste instantie, want wetenschappelijk onderzoek betekent dat je ook kunt falen, dat er iets kan worden geprobeerd, dat er iets kan worden onderzocht. Ik heb ooit in een engineeringfirma gewerkt. Je kunt zelfs een pilootinstallatie hebben die echter in 'real scale' niet werkt, waarmee het niet lukt. Ik vind dus dat je niet te snel mag denken dat het allemaal in orde is, dat men nu al begint met de commercialisering. Neen, je moet dat stap voor stap doen. Als je eenmaal weet dat het gaat, moet je snel gaan, maar ik denk dat die speerpuntcluster dat juist geeft, als ik zie wie daarin zit. Daar zitten banken in, daar zit een Colruyt in. Ik zei het, dat is een heel breed palet van ondernemingen. Ik ben ervan overtuigd dat, als dat project in pilootfase slaagt, we die upgradering, die start van dat bedrijf én de commercialisering op een snelle en goede manier kunnen doen. Moet dat dan met Nederland, Luxemburg? We hebben de nodige contacten, maar laten we nu eerst zien op welke manier we de volgende stap kunnen zetten, en dan is het de volgende.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat 'euforie' misschien niet het juiste woord is, maar we zijn alleszins vol verwachting. Als het inderdaad zo zou zijn dat we hernieuwbare energie vandaag kunnen opwekken en overmorgen gebruiken, dan zou dat een gigantische stap voorwaarts zijn. Ik hoop dat dit soort nieuws en dit soort vragen en antwoorden ook een stimulans kunnen zijn voor veel studenten en studenten in spe om technologische richtingen aan te vatten, want dat soort profielen hebben we meer dan ooit nodig. Het is een boeiende wereld, en ik hoop echt dat we daar in Vlaanderen klaar voor zijn en voorsprong zullen nemen.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voor alle duidelijkheid en voor mijn collega hierachter: mijn partij is natuurlijk volop voorstander hiervan. We beseffen met

zijn allen hoe belangrijk de ontwikkeling van waterstof kan zijn in de transitie naar schone elektriciteit en schone energie.

Mijnheer Diependaele, het moet inderdaad worden gezegd: u bent al jarenlang een volhardend vraagsteller over waterstof. Het feit dat wij hier vorige week niet waren, had louter te maken met werkzaamheden in de periferie van de commissie Energie – energie, mijnheer Diependaele, die ook nodig zal zijn om waterstofontwikkelingen te ontgrendelen.

Minister, uiteraard: nu eventjes pauzeren en wachten op de resultaten van dat proefproject. Ik wil toch nog een suggestie doen. Mochten die proeven een grotere schaal vergen, dan kunnen we misschien ook onze overheidsgebouwen aanbieden om mee te doen aan demo's. Hoe mooi zou het zijn, mochten de gebouwen van de Vlaamse administratie zelf onderdeel vormen van experimenten op iets grotere schaal voor de energietransitie. Ik denk alleszins dat de ingeslagen weg inzake innovatie de juiste is, en ik hoop dat we op deze manier nog veel mooie projecten kunnen oogsten, zodat het verhaal van de klimaatuitdaging een eco-optimistisch verhaal kan worden.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik denk dat we het er allemaal roerend over eens zijn dat onderzoek en ontwikkeling een cruciaal onderdeel zijn van elk klimaat- en energiebeleid. Ik denk dat u daaromtrent ook in de toekomst extra middelen zult kunnen en moeten vrijmaken voor het excellente onderzoek dat gebeurt. Waterstof is een van de voorbeelden van vele projecten inzake energie en klimaat die op dit moment worden gerealiseerd door onze universiteiten en onderzoekscentra, en ik kan alleen maar oproepen om daar blijvend en meer dan vandaag op in te zetten, en er tegelijkertijd voor te zorgen dat we de technologie die wordt ontwikkeld, breed kunnen verspreiden en naar de markt brengen, want daar knelde het schoentje in Vlaanderen al te vaak.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 17.22 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 17.45 uur.*

ONTWERP VAN DECREET houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en het decreet betreffende de integrale jeugdhulp – 1732 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 4

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en het decreet betreffende de integrale jeugdhulp.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, ik wil enkel laten weten dat wij nog een amendement hebben ingediend bij artikel 23. Het gaat om een technische rechtzetting van een verkeerde verwijzing.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1732/3)

– *De artikelen 1 tot en met 22 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 23. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1732/4)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *De artikelen 24 tot en met 48 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET betreffende het individueel bezoldigd personenvervoer

– 1780 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 6

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet betreffende het individueel bezoldigd personenvervoer.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, we hebben over dat nieuwe Taxidecreet een heel geanimeerde en heel gedreven bespreking gehad in de commissie, met de bijhorende hoorzittingen. Daar is, wat dat betreft, een waterscheiding tussen de mensen die hun blik op de achteruitkijkspiegel richten, en de mensen die de toekomst omarmen.

Ik vind dit ontwerp van decreet nuttig en nodig. Als er nu één wetgevend initiatief is dat echt op het goede moment is gekomen, dan is het wel dit nieuwe Taxidecreet. Het laat ons toe om nieuwe spelers zoals Uber een plaats geven, en om willekeur uit te sluiten. We willen ons vooral in de positie van de reiziger plaatsen. Met het oog op de toekomst is de taxisector voor ons ook een belangrijke speler als het gaat over basisbereikbaarheid, en over de last mile.

Dit gaat ook over het populariseren van de taxi's, want vandaag beschouwen we de taxi toch als iets duurs, iets uitzonderlijks, en iets wat alleen maar in de grotere steden bestaat, waar ook treinstations en luchthavens aanwezig zijn.

In een modern systeem van openbaar vervoer zou je de taxi ook een volwaardige plaats kunnen geven voor het afleggen van de last mile. Ik denk niet het aantal taxi's in de toekomst zal dalen; de taxisector zal net een veel belangrijkere rol gaan spelen dan vandaag. We hebben het dan over de hele sector: de nieuwe spelers zoals Uber en aanverwanten, maar ook de klassieke aanbieders.

Ik wil verder ook meegeven dat we op gezette tijden moeten durven te evalueren. Dat is ook voor onze Open Vld-fractie van groot belang. Dit vormt inderdaad een grote mijlpaal; dit wordt een nieuw landschap. Er moeten dingen worden bijgestuurd, niet alleen op sociaalrechtelijk vlak, maar ook letterlijk – de plaats die de taxi's in de straten innemen.

Dan moet je dat ook durven doen. En dat vind ik ook wel goed van de collega's, dat men niet zegt: 'We gaan het weer eens uitstellen, we proberen het weer eens van ons weg te schuiven.' We zijn er in totaal al een kleine drie jaar mee bezig geweest. Op een zeker ogenblik moet de wetgevende macht de moed hebben vanuit haar overtuiging knopen door te hakken.

Met de belofte van de evaluatie naar de klassieke aanbieders, maar ook met het geven van kansen aan de nieuwe aanbieders binnen een gereguleerd kader, denk ik dat we hier voor Vlaanderen op het vlak van basisbereikbaarheid een betekenisvolle stap zetten die goed is voor de toekomst en vooral voor de reiziger.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Collega's, ik ben het met de heer Keulen eens dat we in Vlaanderen nood hadden aan een nieuw wetgevend kader rond de taxisector. Die taxisector moet vandaag opereren in een kader dat veel te strikt is en dat niet is aangepast aan nieuwe technologieën, aan de opkomst van de platformen en dergelijke, om ervoor te zorgen dat wat men het individueel bezoldigde personenvervoer noemt, echt een rol kan spelen in onze mobiliteit. Ik zie die rol momenteel als ontbrekende schakel tussen individuele vervoerswensen, die vandaag veel te vaak gekoppeld zijn aan het gebruik van een eigen auto, en anderzijds collectieve vervoersoplossingen, die beperkt zijn, door het budgettaire kader, door ruimtelijke ordening, maar ook door diensturen en dergelijke.

Maar, we hebben wel een hoorzitting georganiseerd. En het siert onze commissie dat, telkens wanneer wij belangrijke decreten behandelen, we ons laten informeren door de rechtstreeks betrokkenen. We hebben geluisterd naar de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), de vertegenwoordiging van de steden en gemeenten die dit allemaal moeten organiseren op hun grondgebied. We hebben ook geluisterd naar de taxisector, waarbij werkgevers en werknemers – uniek in deze tijden – verenigd, met één stem hebben gesproken. En we hebben ook geluisterd naar Uber.

En wat mij is opgevallen, is dat de VVSG en de taxisector allebei op een aantal fundamentele uitgangspunten van dit ontwerp van decreet grote vraagtekens hebben geplaatst. Want collega Keulen zegt: 'We moeten een aangepast regulerend kader hebben.' Maar wat hier voorligt, is totale deregulering: geen minimumprijzen én geen maximumprijzen, geen enkele beperking op het aantal taxi's, geen enkele geografische beperking op het gebruik van een vergunning.

Wat zegt de VVSG? De VVSG vreest een toevloed van straattaxi's op evenementen in de stadscentra, waarop de gemeenten absoluut geen vat hebben. Ze vreest voor woekerprijzen ten nadele van de klant. Wat zegt de taxisector? Die vreest dat grote internationale spelers met immense kapitaalreserves, zoals bijvoorbeeld Uber – dat vorig jaar wel 3,5 miljard euro verlies heeft gemaakt, maar goed, die mannen blijven kapitaal ophalen op de internationale markt, op de beurs – zich kunnen permitteren om maanden, desnoods jaren onder de prijs te werken om de facto een monopolie te vestigen op de markt, met als gevolg dat heel wat Vlaamse taxibedrijven die concurrentie niet zullen aankunnen. En bij zo'n de-factomonopolie is de klant ook niet gebaat, en zeker niet diegene die achter het stuur zit. Want laat ons niet vergeten: een taxichauffeur heeft ook recht op een degelijk inkomen en op normale werkomstandigheden. Al die zaken staan onder druk. Dat zegt de VVSG, dat zeggen de werkgevers, dat zeggen de werknemers en dat zegt ook de

Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA). Ons officieel adviesorgaan zegt dat we toch moeten proberen hier en daar in het decreet een aantal veiligheidsvoorzieningen in te schrijven, zodat men, wanneer de markt ontwricht zou worden, kan ingrijpen.

En dus heb ik, samen met collega Rzoska, opnieuw twee amendementen ingediend. Nogmaals, niet om de filosofie van het ontwerp van decreet te ondergraven. Want we hebben een nieuw wetgevend kader nodig. De taxisector, of alleszins de reglementering daarrond, is vandaag een verouderd verhaal. Maar wij willen niet gaan naar die verregaande deregulering die er nu is. En we willen een minimum aantal handvatten inschrijven in het decreet, om te vermijden dat die zaken zich voordoen: negatieve effecten, zoals sociale dumping, woekerprijzen, grote spanningen op het veld, taxioorlogen en dergelijke, zoals die zich effectief hebben voorgedaan in Londen, Amsterdam, in Barcelona en Parijs. Daar komt men terug op die verregaande deregulering. En daaruit moet we lering trekken.

En dus stellen wij heel concreet voor om aan de vervoerregio's, waar gemeenten moeten samenwerken – en niet alleen hun goesting doen, op hun grondgebied – en bij consensus moeten beslissen, de mogelijkheid te geven om al dan niet tijdelijk een plafond in te stellen op het aantal vergunningen voor taxi's. En dat plafond kan uiteraard nooit lager zijn dan het plafond zoals het vandaag bestaat. Geef hun ten minste de mogelijkheid om eventueel de negatieve effecten op dat vlak aan te pakken.

Ten tweede stellen wij voor dat de Vlaamse Regering minimumtarieven vastlegt. Geen vork, maar een minimumtarief, een bodemtarief, waaronder er niet kan of mag worden gewerkt.

Collega's, dat zijn twee concrete voorstellen, waarbij de basisfilosofie van het ontwerp van decreet, waar wij ons achter kunnen scharen, niet ondergraven wordt, maar waarbij we, lering trekkend uit wat zich elders voorgedaan heeft en ook luisterend naar de rechtstreeks betrokkenen – waarom organiseren we anders hoorzittingen? – toch proberen om het ontwerp van decreet beter te maken en om een aantal veiligheidsmechanismen in te bouwen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik sluit mij graag aan bij collega Keulen en collega Vandenbroucke. Collega Keulen, ik denk dat we inderdaad in de commissievergadering een zeer goede discussie ten gronde gehad hebben.

Het is echt geen kwestie van in de achteruitkijkspiegel kijken. Onze fractie wil de filosofie die in dat ontwerp van decreet zit, wel degelijk ook ondersteunen. Het was inderdaad dringend nodig dat er in Vlaanderen een nieuw Taxidecreet kwam. Tot daar is er dus absoluut geen probleem. Er zitten heel wat positieve elementen in: nieuwe spelers die ook nieuwe kansen moeten krijgen op de taximarkt, een normenkader voor exploitanten en chauffeurs en zo meer. Dat zijn positieve elementen. Ik denk dat niemand, kamerbreed, die dingen in de commissie in twijfel getrokken heeft.

Maar het is wel zo – en daar was ik toch wat over verwonderd – dat op een moment dat de commissie Mobiliteit de actoren daarover hoort, het ook de bedoeling is om te luisteren. Je kunt altijd een onderscheid maken tussen wat vanuit één specifiek element komt en vanuit één specifieke positie. Dan is het aan de commissie om daar al dan niet op in te gaan. De twee amendementen die collega Vandenbroucke en ik op tafel leggen, zijn nu net de rode draden die door alle actoren op de hoorzitting naar voren geschoven zijn. Het is al gezegd door collega Vandenbroucke: de VVSG, de MORA en de taxisector stonden daar schouder aan schouder. Zelfs binnen de taxisector – bijna een unicum in Vlaanderen, denk ik – waren werkgevers en

werknemers aan één tafel het erover eens dat dit toch wel een aantal absolute minima waren die men vanuit de sector vroeg, ondersteund door de MORA en de VVSG.

Ik kan moeilijk begrijpen dat we na zo'n hoorzitting, waar we toch met z'n allen vastgesteld hebben dat er een aantal terechte opmerkingen waren, niet zouden ageren als parlement, dat we niet zouden ageren als decreetgever. We hebben dat op een zeer minimale manier gedaan. De amendementen zijn zeer minimaal opgesteld, als zijnde dat we wel degelijk die vervoerregio's het handvat willen geven om eventueel in te grijpen als er een probleem is. We leggen daar dus geen onmogelijke dingen op tafel. Het is binnen de vervoerregio dat die toekomstige vervoersplannen uitgeschreven zullen worden, en dat er ook rond de taxi's opties genomen zullen moeten worden. Het is geen dwingend verhaal dat we op tafel leggen, het is een mogelijk handvat dat men dan achter de hand heeft op het moment dat er zich problemen zouden voordoen.

Het tweede heeft te maken met datgene wat collega Vandenbroucke naar voren geschoven heeft: het lijkt ons goed dat de Vlaamse Regering een minimumtarief op tafel legt. Er was op een gegeven moment zelfs sprake van een vork. Daar hebben we niet voor geopteerd. Maar wel voor een minimumtarief, zodanig dat het spel tussen de klant en de bestuurder op een correcte manier verloopt.

Dat zijn twee amendementen, twee bijstellingen, die, als je de hoorzittingen goed beluisterd hebt, toch zeer breed gedragen werden door diegenen die we daar gehoord hebben, en die voor ons een bijstelling ten goede zijn en de andere opties versterken die in dit ontwerp van decreet zitten. We hebben in de commissievergadering daarover gediscussieerd, we hebben daar geen steun voor gekregen, we hopen dat de geesten nu wat verder gerijpt zijn. We leggen ze opnieuw op tafel, en hopen dat ze deze keer wel de steun krijgen, zodat we naar een kamerbrede goedkeuring kunnen gaan om de taxisector en het decreet daarover te vernieuwen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Collega's, ook onze fractie onderschrijft natuurlijk de basisfilosofie van dit ontwerp van decreet. Het was dringend tijd dat het Taxidecreet werd hervormd, en ook aantrekkelijker gemaakt werd en naar voren geschoven als een volwaardig mobiliteitsalternatief. Ook de sector was vragende partij om dit Taxidecreet te hervormen.

Maar het is inderdaad eigenaardig dat de meerderheid en de minister niet ingegaan zijn op terechte bezwaren van niet alleen de sector, maar ook van de werkgevers, van de vakbonden, van de VVSG.

Het is vooral de totale deregulering die problematisch is en die zal zorgen voor een zware negatieve impact op onze eigen Vlaamse taxisector, omdat die niet zal kunnen concurreren met deelplatformen zoals Uber, dat alle kosten en risico's op de taxisector zelf zal afwentelen, zoals we nu al zien.

Niet alleen in buitenlandse steden is er soms een taxioorlog aan de gang; ook in mijn eigen stad, minister, zijn er al verschillende zware incidenten geweest tussen taxichauffeurs onderling, tot schietpartijen toe, omdat er geen enkele reglementering bestond. Ik denk dat dit decreet en uw afwijzende houding tegenover de terechte bezwaren van de sector de veiligheid van de passagiers niet ten goede zullen komen. Onze eigen taxibedrijven zullen het ook heel moeilijk krijgen om te kunnen concurreren met deelplatformen zoals Uber. Ik verwijs even naar een totaal andere sector. Dit is namelijk identiek hetzelfde verhaal als met Airbnb en het Logiesdecreet: deregulering brengt altijd problemen met zich mee. Ik vind dus dat de collega's van sp.a en Groen terecht twee amendementen hebben ingediend. We zullen die straks ook steunen.

Wat de minimumprijzen betreft, daar moet naar gekeken worden. Dat staat nu niet in de amendementen en ook niet in het ontwerp van decreet, als ik het goed heb. Dit ontwerp van decreet begrenst evenmin de toegestane uren en de werkuren, terwijl alle andere beroepschauffeurs zich wel aan bepaalde grenzen moeten houden. Ik denk dus, minister, dat er nog werk is voor dit decreet in voege kan treden. Het zal de passagiers zeker niet ten goede komen.

Ik stel ten slotte vast dat er in bepaalde steden, ook in mijn stad, al woekerprijzen gevraagd worden en dat mensen eigenlijk bedrogen worden zodra ze in een taxi stappen. Wij gaan het ontwerp van decreet dus niet goedkeuren, minister, maar wel de amendementen van de collega's van sp.a en Groen.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Collega's, dit ontwerp van decreet is heel belangrijk en daarom wil ik namens mijn fractie nog het een en ander duiden. We gaan de impact van dit decreet zien en ben ik er echt van overtuigd dat we er echt wel het verschil mee gaan maken. We zorgen voor een democratisering van de taxisector en we zorgen voor meer en goedkopere taxi's voor de klanten. Dat is toch een van de belangrijkste uitgangspunten van dit ontwerp van decreet.

Vandaag gebruiken mensen een taxi vooral na een avondje uit of voor een verplaatsing tussen het station en de woonst. Dat gebeurt echter nog veel te weinig en de prijs is daarbij doorslaggevend. Taxi's zijn vandaag te duur – onbetaalbaar zelfs – voor mensen in het algemeen. Een bijkomend gevolg van de huidige regulering is dat je vooral in de twee grootsteden en hier en daar in een centrumstad taxi's ziet. Dat is een probleem, denk ik. Het aanbod is veel te klein en ik ben ervan overtuigd dat we dankzij dit decreet het aanbod zullen vergroten, ook in landelijke gebieden. Dat is niet onbelangrijk.

Minister Weyts verhelpt deze problemen met dit ontwerp van decreet. Het doet daar echt iets aan en dat kunnen wij alleen maar toejuichen. Waar een vergunning vandaag beperkt is tot de gemeente die haar heeft afgeleverd, wordt zij nu geldig voor heel Vlaanderen. Dat heeft een zeer grote impact want het betekent dat er geen lege ritten meer zijn, wat vandaag wel anders is, en dat we zo de prijzen zullen kunnen drukken. Vandaag is er slechts één vergunde taxi per duizend inwoners. Met dit ontwerp van decreet, dat hopelijk goedgekeurd zal worden tijdens deze plenaire vergadering, heffen we die beperking op en zorgen wij er ook voor dat er geen vaste prijs meer is. Ook dat gegeven zal zorgen voor een democratisering en voor lagere prijzen voor de consument.

Maar – en ik wil al ten dele antwoorden op een van de amendementen van de collega's Rzoska en Vandenbroucke – in het ontwerp van decreet staat letterlijk dat de Vlaamse Regering steeds minimum- of maximumtarieven kan opleggen als men risico's op sociale dumping vaststelt en als men vaststelt dat er door monopolievorming te hoge prijzen zijn. Dat is zeer belangrijk.

Waar dit ontwerp van decreet echt voor een fundamentele verandering zorgt, is dat de vervoerregio's, in het kader van de basisbereikbaarheid, in de toekomst ook private taxi's zullen kunnen inzetten als alternatief voor busvervoer, waar dat nuttig en nodig is. Zeker in landelijk gebied zou dit echt van belang kunnen zijn.

Collega Sintobin, dit ontwerp van decreet vereenvoudigt de regelgeving, het is geen totale deregulering. Er zijn wel degelijk garanties voor kwaliteit, voor veiligheid en zo voort. Het ontwerp van decreet geeft innovatieve ondernemers in personenvervoer alle ontwikkelingskansen en garandeert de betaalbaarheid van het taxivervoer voor de klanten, en dus voor alle Vlamingen. Als we erin slagen het taxivervoer goedkoper te maken, denk ik dat we nog meer Vlamingen ervan zullen kunnen overtuigen om na een avondje uit hun wagen te laten staan. Zo zal dit ontwerp van decreet – het staat

er niet expliciet in – ongetwijfeld een fundamentele bijdrage kunnen leveren om het aantal verkeersslachtoffers in Vlaanderen verder te laten dalen.

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

Dirk de Kort (CD&V): Voorzitter, collega's, onze mobiliteit is in volle verandering en de mensen zoeken naar mobiliteitsoplossingen. Steeds meer bestaan die oplossingen uit een keten van verplaatsingen waarbij verschillende vervoersmodi worden gecombineerd. Een taxi kan hierbij een belangrijke schakel zijn.

We stellen vast dat een taxi in het buitenland veel wordt gebruikt, maar dat in Vlaanderen een taxi voornamelijk wordt beschouwd als luxevoer, bedoeld voor de meer gegoede klasse. We zijn ervan overtuigd dat het gebruik van een taxi effectief kan en zou moeten toenemen. Het gebruiken van een taxi moet gewoon worden.

Dit ontwerp van decreet heeft veel positiefs in zich. Tijdens de hoorzitting kwam dit ook naar voren en ook collega Rzoska heeft er al naar verwezen. Nieuwe spelers krijgen kansen waardoor de markt wordt verruimd. Er komt een normenkader voor exploitanten en chauffeurs waaraan alle bestuurders moeten voldoen, ook de chauffeurs die werken via platformen zoals Uber. Er kan kort op de bal worden gespeeld door de mogelijkheid van onmiddellijke inning. Er worden nieuwe opportuniteiten aangeboden zoals openbaarvervoertaxi's en collectieve taxi's die ook kunnen opereren in landelijk gebied. Bijgevolg zullen taxi's in de toekomst niet alleen in steden maar ook op het platteland te vinden zijn.

We hebben ook geluisterd naar de bezorgdheden van de sector, van de vakbonden en van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Het waren bekommernissen over het loslaten van de norm, over de onbeheersbare stroom aan taxi's, over de vrije prijszetting. We zijn er niet doof voor gebleven, maar ook het ontwerp van decreet biedt zelf een aantal tegemoetkomingen.

De reguliere taxisector vreest voor extra concurrentie. Wij zeggen dat die concurrentie er vandaag al is in de praktijk, maar niet gereguleerd. Door het ontwerp van decreet zullen ook aan de platformen voorwaarden worden opgelegd waaraan ze vandaag nog niet moeten voldoen. Op die manier kan er een gelijk speelveld komen voor alle spelers.

We hebben ook begrip voor het mogelijke inkomstenverlies. We willen dan ook een fair inkomen voor alle taxibestuurders. Op onze vraag is in het ontwerp van decreet opgenomen om een minimumtarief in te stellen, indien er een marktverstoring zou zijn.

We vragen dan ook, minister, dat u kort op de bal blijft spelen. Als bijsturing nodig blijkt, bijvoorbeeld in de prijs, dan moet u snel ingrijpen.

We hebben ook begrip voor de vrees voor een onbeheersbare stroom aan taxi's in onze stadscentra. Om overlast en conflicten te voorkomen, mogen straattaxi's binnen een bepaalde perimeter geen kandidaat-klanten oppikken, behoudens een voorafgaandelijke bestelling. We vragen dan ook aan u om deze perimeter in het uitvoeringsbesluit voldoende ruim in te vullen, zodat de standplaatstaxi's hun rol ten volle kunnen spelen.

Grote hervormingen gaan gepaard met onzekerheid en angst. Een goede opvolging is dus zeker en vast noodzakelijk. Hervormingen bieden ook kansen. Zelf hebben we ook voorstellen op tafel gelegd om de sector te vergroenen en om het aandeel van de taxi's te vergroten. We zijn u dan ook dankbaar dat u hier oor naar hebt gehad en dat u ook een aantal initiatieven zult meenemen, bijvoorbeeld om de elektrificatie van de taxi's te versnellen, waarbij ook de mogelijkheid wordt geboden om de uitrol van laadpalen en snelladers aan standplaatsen te ondersteunen.

Daarnaast zijn we ook dankbaar dat er nog een amendement is opgenomen waarin staat dat taxi's in de toekomst ook pakjes en colli's kunnen vervoeren. Als we weten hoeveel pakjes er op dit moment in België worden geleverd, dan moet het in de toekomst toch wel mogelijk zijn om die pakjes efficiënter en bewuster bij de mensen te bezorgen en moet er toch een combinatie met personenrittenvervoer mogelijk zijn.

Er zitten dus heel wat opportuniteiten in dit ontwerp van decreet, zowel voor de taxisector zelf als voor de vergroening van onze mobiliteit. Ik hoop dan ook dat we met z'n allen deze hervorming van het Taxidecreet kunnen goedkeuren want ik ben ervan overtuigd dat op die manier de taxisector een belangrijke boost zal krijgen en dat de mensen meer gebruik kunnen maken van betaalbare taxi's, niet alleen in de steden maar ook op het platteland.

We rekenen echt op u dat u de doelstellingen van dit ontwerp van decreet, ook in goed overleg met de sector en de steden en gemeenten, van dichtbij blijft opvolgen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat we met dit ontwerp van decreet een belangrijke doorbraak op het vlak van de democratisering van de taxi kunnen realiseren. De taxi is er voor iedereen. Waarom is dat vandaag nog niet zo? Ik ben eerlijk gezegd een bescheiden jongen uit de Vlaamse Rand, die in een bescheiden plattelands-gemeente woont. Als wij in onze plattelandsgemeente een taxi zien, dan is dat ofwel omdat iemand geld te veel heeft, ofwel is dat het resultaat van een BOB-campagne in de buurt. Dat is dus een vrij uitzonderlijk vervoersmiddel.

Wij zouden graag met z'n allen zien dat dat een vervoersmiddel voor iedereen wordt en dat onze kinderen binnenkort ook bij ons op het platteland of in de stad gewoon zijn om een taxi te gebruiken. Dat we dus naar een taxicultuur gaan zoals we die – en dat is misschien een boutade – vanuit de feuilletons kennen. Een handopsteekcultuur, waarbij we veel meer gebruik gaan maken van die vorm van collectief vervoer.

Wat is vandaag het probleem? Ik beperk me tot drie elementen. Er zijn ten eerste de quota waardoor we vandaag zeggen dat er maximaal één taxi per duizend inwoners mag zijn. Ten tweede zijn de vergunningen beperkt tot een gemeentelijk territorium, met als gevolg dat als je van Gent naar Antwerpen wilt rijden je minstens een dubbele rit betaalt. Die taxi mag onderweg niemand oppikken, mag ook in Antwerpen niemand oppikken en moet daardoor leeg terugrijden. Dat is toch totale zotternij! Ten derde zijn er de vaste prijzen zoals die in deze moderne tijden bestaan. We geloven van links tot rechts met z'n allen in de vrije markt, in het spel van vraag en aanbod als het over alle goederen en diensten gaat, behalve dan als het over taxi's gaat. Dat begrijp ik niet.

Waarom zou de markt op dat vlak minder performant werken? Dat begrijp ik niet. Ik begrijp wel dat er enige terughoudendheid is. Ik begrijp dat er monopolies doorbroken worden en vandaar ook dat er wat weerstand is. Dit is een grote stap. Dat mag er ons toch niet van weerhouden om te geloven in die democratisering en de marktwerking.

Aan de andere kant, vergeef me, hebben we de invoering van het minimumtarief. We hebben ervoor gezorgd dat er een vangnet is als er zich manifeste problemen voordoen. We zorgen voor een evaluatie, zelfs op vrij korte termijn na de invoering van een en ander. We zorgen ervoor dat we kunnen ingrijpen. Het instrumentarium wordt ter beschikking gesteld om zodra er zich problemen voordoen te kunnen ingrijpen. Geef die democratisering tenminste een kans. Geef die vrije markt tenminste een kans zodat we hier die doorbraak kunnen realiseren.

Vergeef me een beetje mijn cynisme. Als we de tarieven inzake collectief vervoer, namelijk van De Lijn, met vijf cent doen stijgen, zijn er velen die protesteren: 'Oei, duurder dat mag niet!' Nu willen we het tarief van andere vormen van collectief vervoer verlagen, we willen het privaat collectief vervoer goedkoper maken, en dan krijgen we te horen: 'Oei, dat mag niet!' Ja maar, ik geloof in collectief vervoer, of dat nu openbaar is of privé, ik geloof erin. Laat ons dat tenminste een kans geven en ervoor zorgen dat we effectief de stap kunnen zetten naar een taxicultuur en een 'handopsteekcultuur', zoals we die kennen in andere landen.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Minister, u bent zoals u zelf zegt een jongen uit een eenvoudige plattelandsgemeente. Weet u waarvan ze in zo'n plattelandsgemeente zouden opkijken? Van een bus die na 8 uur 's avonds nog rijdt! (*Applaus bij sp.a*)

Dat is het probleem! Als u inderdaad wilt dat mensen een alternatief hebben om zich te verplaatsen, in een dichtbevolkte verstedelijkte regio als Vlaanderen, dan zorgt u toch gewoon voor meer en beter openbaar vervoer?! Ook 's avonds laat, en ja, in grootsteden ook 's nachts. Ga naar eender welke Europese centrumstad van enige omvang en ga daar eens kijken naar het openbaarvervoeraanbod en kom dan maar terug naar Vlaanderen. Hier moet men inderdaad rekenen op een taxi. Een dure taxi.

Een taxi is inderdaad duurder om de eenvoudige reden dat de chauffeur het liefst ook nog iets verdient. Hebt u al eens gesproken met een taxichauffeur, minister? Vraag een keer naar het inkomen van die mensen, die dag en nacht werken. Vraag eens aan een taxichauffeur aan Gent-Sint-Pieters die daar om halftwee 's nachts staat te wachten op een klant hoeveel hij verdient. 1500 euro per maand zal veel zijn.

En hier wordt dan gezegd dat het allemaal veel te duur is. Er is een goedkoper alternatief, en dat is openbaar vervoer. Investeer daarin! Onze amendementen, collega's, zijn geen terugkeer naar het verleden. Wij zijn mee met de filosofie van een nieuw wetgevend kader dat meer mogelijkheden geeft aan technologische evoluties en ook aan deelplatformen. Wij vragen gewoon een minimum aan handvaten om te vermijden dat gebeurt wat in een aantal andere Europese steden al gebeurd is, en dat is onder andere sociale dumping. Daarom vragen wij dat de Vlaamse Regering niet ingrijpt indien nodig, maar gewoon een minimumtarief vastlegt. Dan zijn we daar toch al zeker van.

Het zit hier vol burgemeesters en schepenen die hun geloof hebben uitgesproken in de vervoerregio's, die meer impact willen hebben op de organisatie van de mobiliteit in hun vervoerregio. Wel, wij willen u via dit amendement de mogelijkheid bieden om indien er zich een probleem voordoet, bijvoorbeeld een ongecontroleerde toevloed van straattaxi's, waar de MORA voor waarschuwt, waar de taxisector voor waarschuwt, waar de VVSG voor waarschuwt, om daar al dan niet tijdelijk in te grijpen. Om een plafond in te stellen. Ik denk dat dat perfect compatibel is met wat jullie wensen te bereiken, minister en collega's van de meerderheid.

Waar ik u absoluut niet in volg, is de taxi als wonderoplossing voor wat u weigert te doen en dat is inderdaad investeren in meer openbaar vervoer en in het aanbod dat schandelijk onder het minimum ligt overal in landelijk Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): De taxisector is inderdaad aan een strikte reglementering onderworpen wat het vervoer van en naar de luchthaven – ik spreek dan over Brussel Nationaal – betreft. Enkel Vlaams vergunde taxi's mogen passagiers naar Brussel vervoeren en enkel Brussels vergunde taxi's mogen passagiers van Brussel naar de nationale luchthaven vervoeren. Ik heb gelezen dat de MORA dan ook vraagt om zo snel mogelijk met de bevoegde minister in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest te overleggen om daarvoor een oplossing te vinden. Zoals u zelf hebt

gezegd, moet de capaciteit van die taxivoertuigen optimaler benut worden, waardoor de prijs ook zal dalen. Ik kan u daarin alleen maar aanmoedigen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1780/4)

– *De artikelen 1 tot en met 5 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 6. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1780/5)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *De artikelen 7 tot en met 20 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Bij artikel 21 stel ik een technische correctie voor. In paragraaf 2, 3°, moet de zinsnede "krachtens punt 1° tot en met 3°" worden vervangen door de zinsnede "krachtens punt 1° en 2°". Is het parlement het hiermee eens? *(Instemming)*

– *Artikel 21 wordt zonder verdere opmerkingen aangenomen.*

– *Artikel 22 wordt zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 23. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1780/5)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *De artikelen 24 tot en met 44 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme, gedaan te Warschau op 16 mei 2005

– **1796 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2**

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme, gedaan te Warschau op 16 mei 2005.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1796/1)

– *De artikelen 1 tot en met 3 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot uitvoering van maatregelen betreffende het onderwijs uit cao XI vanaf het schooljaar 2019-2020 – 1802 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot uitvoering van maatregelen betreffende het onderwijs uit cao XI vanaf het schooljaar 2019-2020.

De algemene bespreking is geopend.

De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik zal u niet verrassen door te zeggen dat we dit ontwerp van decreet zullen goedkeuren. Ik zal u ook zeggen om welke redenen.

Eerst en vooral wordt door dit ontwerp van decreet de praktijkshock voor de tijdelijke leerkrachten verminderd. Dit ontwerp van decreet verhoogt de kwaliteit van de aanvangsbegeleiding van het tijdelijke personeelslid. Daarenboven biedt het voor het schoolbestuur de mogelijkheid om zijn tijdelijke personeelsleden kwaliteitsvolle aanvangsbegeleiding aan te bieden en deze aanvangsbegeleiding ook verder te ontwikkelen. En een tijdelijk personeelslid krijgt een beter loopbaanperspectief.

Minister, we hebben bij de besprekingen in de commissie reeds gezegd dat we hopen dat deze minister of de volgende – maar we hopen uiteraard dat het dezelfde is – verder gaat met de cao-maatregelen waarvoor een latere aanvangsdatum is voorzien en dat deze met evenveel zorg in de regelgeving zullen worden ingeschreven.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, collega's, met dit ontwerp van decreet en met de cao schrappen we niet alleen de slechtst mogelijke maatregel van de vorige legislatuur, zijnde het afschaffen van de mentoruren en de weinige middelen die we toen hadden om startende leerkrachten te begeleiden. Niet alleen draaien we dat terug. De 27 miljoen euro die daarvoor uitgetrokken wordt, zal niet alleen in het basis- en het secundair onderwijs ingezet kunnen worden om startende leerkrachten en personeelsleden te begeleiden, maar ook in centra voor volwassenenonderwijs (CVO's), in het deeltijds kunstonderwijs (dko), in centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) en in de internaten.

Het ontwerp van decreet dat nu voorligt, erkent heel duidelijk dat het heel belangrijk is dat je startende mensen in het onderwijs goed begeleidt, dat dat in het DNA moet zitten van ons onderwijs, en dat we dat niet op vrijwillige basis kunnen doen maar dat daar ook middelen tegenover moeten staan. Dat doen we nu. Ik hoop, samen met alle andere Vlaamse volksvertegenwoordigers, dat we hiermee de uitval van jonge, startende leerkrachten de komende jaren kunnen tegenhouden. Met het komend lerarentekort zullen we elke goede leerkracht immers nodig hebben.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, ik wil gewoon mijn persoonlijk engagement bevestigen. Dit is een cao die is gesloten en die wij stap voor stap zullen uitvoeren. Dit zal leerkrachten opnieuw meer werkzekerheid bieden, wat in deze tijden absoluut noodzakelijk is.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1802/1)

– *De artikelen 1 tot en met 53 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 21 december 2018 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap betreffende het gebruik van de FM-frequentie Brussegem 95.2 MHz

– **1827 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2**

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 21 december 2018 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap betreffende het gebruik van de FM-frequentie Brussegem 95.2 MHz.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1827/1)

– *De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid

– **1832 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2**

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, dit ontwerp van decreet is noodzakelijk omdat ten gevolge van de verschillende herstructurerings in het innovatie- en wetenschapsbeleid zeven decreten op elkaar moeten worden afgestemd. Het gaat om technische wijzigingen in functie van die herstructurering, maar ik vind dat er met betrekking tot het decreet van 30 april 2009 een aantal belangrijke punten in staan die ik nog eens wil benadrukken.

Ten eerste is in het ontwerp van decreet een bepaling opgenomen met betrekking tot de aanlevering aan het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) van onderzoeksinformatie uit publiek gefinancierd onderzoek. Dit betekent dat informatie die ten gevolge van subsidies ontstaat publiek wordt. Ten tweede wordt de vzw Flanders Make nu decretaal erkend als een strategisch onderzoekscentrum. Vroeger werd die vzw enkel erkend in een besluit van de Vlaamse Regering. Ten derde worden de strategische innovatieplatformen opgeheven. Ten vierde regelt dit ontwerp van decreet het statuut van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen en Kunsten, wat tot nu toe nog door federale wetgeving werd geregeld.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1832/1)

– De artikelen 1 tot en met 29 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over een tweede rolwagen voor personen met een zware handicap – 1891 (2018-2019) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over het verzoekschrift over een tweede rolwagen voor personen met een zware handicap.

Mevrouw van der Vloet, verslaggever, heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Voorzitter, in oktober 2018 is een verzoekschrift ingediend over een tweede rolwagen voor personen met een zware handicap. Dit verzoekschrift is op 10 oktober 2018 ontvankelijk verklaard en is op 18 december 2018 een eerste maal in de commissie aan bod gekomen. Op 12 februari 2019 zijn het verzoekschrift en het antwoord van de Vlaamse Regering opnieuw aan de agenda toegevoegd.

De aanvraag van de verzoekers voor een tweede rolstoel voor hun dochter met een handicap is geweigerd. In het antwoord van de minister staat een nieuwe regeling te lezen die op 1 januari 2019 is ingegaan. Mevrouw Schryvers heeft voorgesteld het antwoord van de Vlaamse Regering aan de verzoekers te bezorgen.

Omdat ze al geregeld contact met het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) hebben gehad, heeft de heer Van Malderen hieraan toegevoegd dat het klantvriendelijk zou zijn van het VAPH om zelf contact met de verzoekers op te nemen om hen te informeren over de te volgen procedure. Na deze opmerkingen heeft de commissie beslist dat het antwoord van de Vlaamse Regering naar de verzoekers mag worden gestuurd. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

WIJZIGING VAN HET STATUUT VAN DE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGER EN VAN HET REGLEMENT VAN DE VZW PENSIOENEN VAN DE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

Bespreking en stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de wijziging van het Statuut van de Vlaamse volksvertegenwoordiger en van het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers.

De bespreking is geopend.

Het Uitgebreid Bureau van 18 februari 2019 heeft ingestemd met het akkoord binnen de werkgroep Leden om de uittredingsvergoeding in het Vlaams Parlement in alle omstandigheden en met onmiddellijke ingang te beperken tot maximaal 24 maanden. Dit vergt een aanpassing van het Statuut van de Vlaamse volksvertegenwoordiger die vandaag aan de plenaire vergadering wordt voorgelegd. Er wordt van de gelegenheid gebruikgemaakt om nog twee andere aanpassingen voor te leggen. Het betreft een aanpassing aan hetzelfde Statuut waarbij het verlenen van palliatieve zorgen de afwezigheid in de plenaire vergadering wettigt en de regeling inzake verontschuldigen en bewijsstukken duidelijker wordt beschreven.

Tot slot wordt een voorstel tot technische aanpassingen van het Pensioenreglement voorgelegd.

Namens het Uitgebreid Bureau van 18 februari 2019 verzoek ik de plenaire vergadering om de voorgestelde wijzigingen van het Statuut van de Vlaamse volksvertegenwoordiger en het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers goed te keuren. De teksten zijn rondgedeeld op de banken.

Vraagt hierover iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

Mag ik aannemen dat de wijziging van het statuut van de Vlaamse volksvertegenwoordiger en van het reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers eenparig is aangenomen? (*Instemming*)

Dan is aldus besloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Wouter Vanbesien en Björn Rzoska betreffende het garanderen van een ambitieuze Europese meerjarenbegroting – 1889 (2018-2019) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Björn Rzoska bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie

van Wouter Vanbesien en Björn Rzoska betreffende het garanderen van een ambitieuze Europese meerjarenbegroting.

De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Voorzitter, om duidelijk te kunnen maken waarom het zo dringend is, moet ik kort even zeggen waarover het gaat. Het gaat dus over de meerjarenbegroting van de Europese Unie voor de jaren 2021-2027. Die discussie is nu lopende. Het is een grote discussie waar twee belangrijke aspecten in de weegschaal liggen, namelijk hoe hoog dat volledige budget moet zijn en hoeveel procent van dat budget moet worden voorzien voor uitgaven die de klimaatopwarming tegengaan.

Wat is de stand van zaken? Er is een voorstel geformuleerd door de Europese Commissie dat neerkomt op ongeveer 1,11 procent van het bruto nationaal inkomen van Europa. Dat is besproken door het Europees Parlement. Die hebben zich daartoe verhouden en zeggen dat er meer geld moet komen en dat het meer klimaatgerelateerd moet zijn.

Nu zijn de lidstaten aan de beurt. De Vlaamse Regering is betrokken om het Belgisch standpunt te bepalen. Dat is dringend onder meer omdat de Europese Commissie vorige week gezegd heeft dat de lidstaten hun standpunt moeten innemen zodanig dat daar rekening mee kan worden gehouden. Bovendien gaan op 7 maart, dus binnen een dikke week, al werkgroepen daarover van start.

Ik denk dat we als parlement de Vlaamse Regering moeten helpen, want ik heb verschillende vragen gesteld aan ministers. Het is duidelijk dat er in de Vlaamse Regering nog onduidelijkheid is en zelfs een beetje onenigheid over welk standpunt moet worden ingenomen over die begroting. Het is natuurlijk nefast wanneer je onderhandelingen start en je weet niet wat je zelf wilt. Daarom mijn vraag, nu het nog niet te laat is, vlak voor de onderhandelingen tussen de lidstaten van start gaan, dat we met het parlement een duidelijk mandaat zouden formuleren voor de Vlaamse Regering om op die manier Europa echt kansen te geven om de komende jaren een impactvol beleid te voeren.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Voorzitter, het is absoluut geen fenomeen dat zich alleen voordoet bij de oppositie, maar ik heb de indruk dat 'hoogdringendheid' steeds meer te vervangen valt door 'te laat in gang geschoten'. Want laat ons eerlijk zijn, de eerste beslissing hierover is gevallen in september 2016 en later in maart 2017. Toen al zijn de grote lijnen van dat meerjarenplan uitgezet. Nu van hoogdringendheid spreken, is dus een beetje vreemd, zeker als het gaat over iets dat wel degelijk een grondig debat nodig heeft. Daar zijn we het wel mee eens. De heer Vanbesien spreekt over 7 maart. Dan zouden die werkgroepen inderdaad eventueel van start gaan. Maar uiteindelijk is het pas op 9 mei dat de uiteindelijke beslissingen moeten worden genomen. Wij pleiten er dus voor dat er inderdaad een debat kan worden gevoerd in de schoot van de commissie, een debat dat nodig is, want het is een ingewikkelde materie. Dat willen we niet uit de weg gaan. Maar de hoogdringendheid lijkt ons hier niet gerechtvaardigd.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Wouter Vanbesien en Björn Rzoska betreffende het garanderen van een ambitieuze Europese meerjarenbegroting naar de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed verwezen.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en het decreet betreffende de integrale jeugdhulp – 1732 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 4

Aangehouden stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de aangehouden stemmingen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 12, van Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Vera Jans en Peter Persyn, op artikel 23.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
104 leden hebben ja geantwoord.

Het amendement is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over het aldus geamendeerde artikel 23.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
104 leden hebben ja geantwoord.

Artikel 23 is aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
104 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET betreffende het individueel bezoldigd personen-vervoer
– 1780 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 6

Aangehouden stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de aangehouden stemmingen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 8, van Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska, op artikel 6.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
26 leden hebben ja geantwoord;
73 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 6.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
71 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben neen geantwoord.

Artikel 6 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 9, van Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska, op artikel 23.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord.

Het amendement is aangenomen. (*Opmerkingen*)

Aan de orde is de stemming over het aldus geamendeerde artikel 23.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

93 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
91 leden hebben ja geantwoord;
2 leden hebben neen geantwoord.

Artikel 23 is aangenomen.

De heer de Kort heeft het woord.

Dirk de Kort (CD&V): Voorzitter, ik denk dat er bij iedereen hier enige verwarring is omtrent wat ter goedkeuring voorlag. Ik vraag daarom nog eens ...

De voorzitter: Dames en heren, ik heb het heel duidelijk meegedeeld. Er waren twee amendementen ingediend. We hebben eerst gestemd over amendement nr. 8. Dat hebt u afgewezen. Dan hebben we over artikel 6 gestemd. Dat hebt u goedgekeurd. Dan hebben we gestemd over amendement nr. 9. Dat hebt u allemaal goedgekeurd. Sorry, ik kan alleen maar vaststellen dat het allemaal groen was. Dat amendement luidt: "De Vlaamse Regering legt minimumtarieven vast voor de diensten van het individueel bezoldigd personenvervoer, die kunnen verschillen voor de straattaxi, de standplaatstaxi, het ceremonieel vervoer en de OV-taxi." Daar zei men ja op, en dan heb ik het gevraagd over het feitelijke artikel, en dat hebt u ook goedgekeurd. Ik kan toch alleen maar vaststellen wat er is gebeurd. *(Applaus bij sp.a)*

Dirk de Kort (CD&V): Ja, maar dat was niet de bedoeling. *(Opmerkingen)*

Dat is heel duidelijk. Het is goed dat er nog iemand wakker is.

De voorzitter: Was dat niet de bedoeling?

Hier zou een klein beetje beter kunnen worden opgelet. *(Applaus bij sp.a)*

Dan moet u de tweede lezing vragen, en dan wordt de stemming uitgesteld. Voilà. Vraagt u de tweede lezing?

Matthias Diependaele (N-VA): Inderdaad. Dank u wel.

De voorzitter: Dan is de stemming uitgesteld. In plaats van de hele tijd op dat ding te zitten tokkelen ... Potverdikke.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme, gedaan te Warschau op 16 mei 2005

– 1796 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

103 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
103 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot uitvoering van maatregelen betreffende het onderwijs uit cao XI vanaf het schooljaar 2019-2020

– 1802 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
81 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 21 december 2018 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap betreffende het gebruik van de FM-frequentie Brussegem 95.2 MHz
– 1827 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

103 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
103 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid
– 1832 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 11

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

102 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
102 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

98 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
98 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 13 maart 2019 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

Ik wens u allen een behouden thuiskomst.

– De vergadering wordt gesloten om 18.44 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Wouter Vanbesien, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Rik Daems: ambtsverplichtingen;

Grete Remen: familieverplichtingen;

Ingeborg De Meulemeester, Maurice Helsen, Tine Soens, Karim Van Overmeire, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Elisabeth Meuleman, Sas van Rouveroij

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr.1:****JA-stemmen:**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt,

Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira,

Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van

Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bert Moyaers, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de

Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Tinne Rombouts

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco

Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.10:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Franc Bogovic, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.11:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Güler Turan,

Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants